

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
dla Gminy Łomianki
na lata 2024-2030**

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie	5
Metodologia opracowania Strategii.....	7
Podstawy prawne.....	9
Spójność z dokumentami strategicznymi.....	13
Dokumenty europejskie	13
Dokumenty krajowe	14
Dokumenty regionalne.....	15
Dokumenty lokalne	15
Metodologia badań społecznych	15
Wybór metod i technik badawczych.....	16
Dobór próby i narzędzie badawcze	16
Charakterystyka gminy Łomianki	17
Położenie	17
Sytuacja demograficzna	18
Rynek pracy, sytuacja gospodarcza i mieszkaniowa	20
Edukacja i wychowanie	24
Kultura, sport i rekreacja.....	26
Opieka zdrowotna	30
Bezpieczeństwo publiczne.....	35
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	36
Gminny system pomocy społecznej	41
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	47
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy	48
Struktura badanej próby	48
Problemy społeczne	49
Problem alkoholowy.....	51
Problem nikotynowy	53
Problem narkotykowy	54
Problem przemocy	56

Korzystanie z urządzeń elektronicznych.....	61
Uczestnictwo w grach hazardowych	62
Inne uzależnienia behawioralne.....	63
Rynek pracy	64
Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	66
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	67
Zdrowie psychiczne	71
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów.....	73
Struktura badanej próby	73
Problem alkoholowy.....	74
Problem nikotynowy	76
Problem narkotykowy	78
Problem przemocy	82
Korzystanie z urządzeń elektronicznych.....	86
Uczestnictwo w grach hazardowych	88
Zdrowie psychiczne	89
Zaburzenia odżywiania.....	90
Sytuacja społeczna Gminy Łomianki	92
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	92
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	99
Zdrowie psychiczne	105
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	110
Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	119
Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	125
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	129
Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	134
Część programowa	140
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	141
Kierunki niezbędnych działań.....	141
Ramy finansowe Strategii.....	160
System wdrażania Strategii	161

System aktualizacji Strategii.....	163
Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	163
Monitoring i ewaluacja.....	164
Wnioski i podsumowanie	168
Bibliografia.....	170
Spis rysunków, tabel, wykresów	172
Spis rysunków.....	172
Spis tabel	172
Spis wykresów	175

WYKAZ SKRÓTÓW

CK – Centrum Kultury

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

ICDS – Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KDR – Karta Dużej Rodziny

KP – Komisariat Policji

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – podmioty ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIK – Punkt Interwencji Kryzysowej

pp. – punkt procentowy

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PWD – placówka wsparcia dziennego

UM – Urząd Miejski

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku

WTZ – warsztaty terapii zajęciowej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym pojawić się mogą nowe wyzwania dla polityki lokalnej, jak np. bezrobocie, które dotychczas nie stanowiło dotkliwego problemu na poziomie kraju, województwa jak i gminy. W związku z trwającą pandemią uwydatniają się stare i pojawiają nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane

---

² N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16.

³ E. Bendyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7.

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom gminy Łomianki dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia

jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczają również przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne. Analiza strategiczna opierała się na danych dostępnych na dzień opracowania, wobec czego część z nich pochodzi z 2022 roku, a część z 2021 roku.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.
---	--	---

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „*opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”⁵.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775),

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571)
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 810 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 581 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 204).

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.),

2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 172 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 991),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123).

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 100 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230),
5. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 788 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 759),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.),

10. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725),
11. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2561 z późn. zm.),
13. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023
(M.P. z 2018 r. poz. 1007).

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2267),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2082 z późn. zm.).

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 519 z późn. zm.),

2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(*t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1105*),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(*Dz. U. z 2022 r. poz. 1264 z późn. zm.*),
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 103 z późn. zm.*).

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich, do których należą: „Unia innowacji”, „Młodzież w drodze”, „Europejska agenda cyfrowa”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze

globalizacji”, „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”⁶.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁷.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035.

---

⁶ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁷ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki są:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Warszawskim Zachodnim na lata 2021-2030.

Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla gminy Łomianki jest przyjęta uchwałą Nr XIV/177/2016 Rady Miejskiej w Łomiankach z dnia 26 lutego 2016 roku *Strategia Rozwoju Gminy Łomianki na lata 2016-2030*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁸.

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Gminy Łomianki, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

---

⁸ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Łomianki zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych.

Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą techniki CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby objąć działaniami jej wszystkich członków, dlatego wybiera się grupę reprezentacyjną. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania zostały przeprowadzone w kwietniu i maju 2023 roku i wzięto w nich udział **221 dorosłych mieszkańców** oraz **389 uczniów** z terenu gminy Łomianki.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o +/- 0,5 pp. od 100%.

---

⁹ Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.

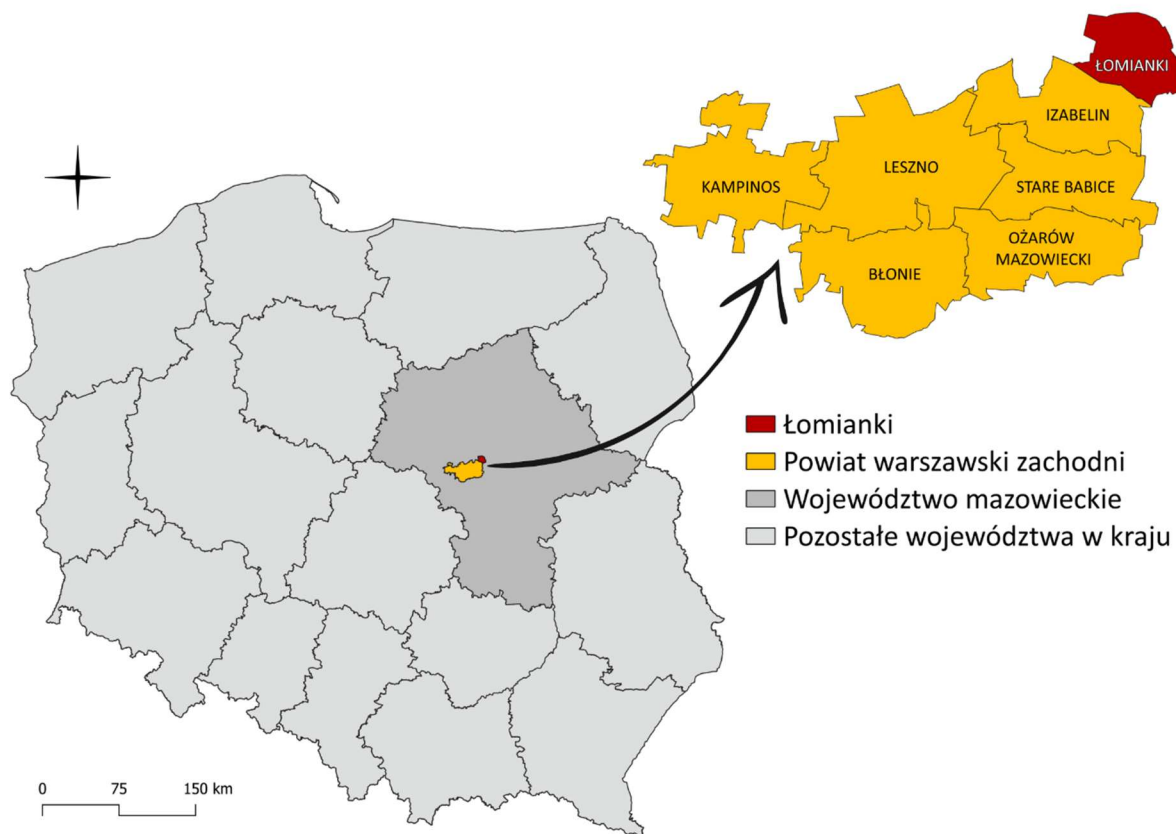

Charakterystyka gminy Łomianki

Położenie

Łomianki to gmina miejsko-wiejska położona w powiecie warszawskim zachodnim, w województwie mazowieckim. Zajmuje ona powierzchnię 38,06 km² i graniczy z gminami: Czosnów w powiecie nowodworskim, Izabelin w powiecie warszawskim zachodnim, Jabłonna w powiecie legionowskim oraz siedzibą powiatu i stolicą kraju – miastem Warszawą, od którego położona jest w odległości około 20 km. Połowę powierzchni Gminy zajmują użytki rolne (51%), a pod względem geograficznym jest ona położona w całości w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego.

Rysunek 1. Położenie gminy Łomianki na mapie powiatu warszawskiego zachodniego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Geoportal

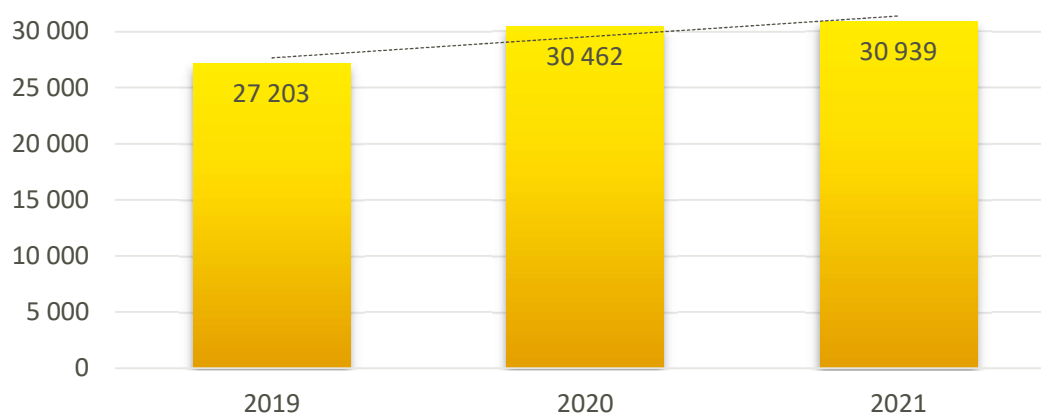
Gmina Łomianki pod względem administracyjnym składa się z miasta Łomianki podzielonego na 14 osiedli, a także 9 sołectw: Dziekanów Bajkowy, Dziekanów Leśny, Dziekanów Nowy, Dziekanów Polski, Kiełpin, Kępa Kiełpińska, Łomianki Chopina, Łomianki Dolne oraz Sadowa.

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Łomianki zamieszkuje 30 939 osób (stan na 31 grudnia 2021 roku). Na przestrzeni analizowanych trzech lat liczba mieszkańców ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2021 roku względem 2019 roku ukształtował się on na poziomie 14%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Łomianki w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Łomianki w 2021 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -1,20 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował znacznie wyższą, a tym samym korzystniejszą wartość w stosunku do powiatu warszawskiego zachodniego (-2,88) oraz województwa mazowieckiego (-3,54). Zarówno w Gminie, powiecie, jak i w województwie zauważalny jest trend spadkowy w zakresie przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, co jest zjawiskiem niekorzystnym, ponieważ prowadzi do pogłębiania się zjawiska starzejącego się społeczeństwa, a także nie gwarantuje zastępowalności pokoleń. Pomimo ujemnego przyrostu naturalnego, liczba mieszkańców Gminy regularnie wzrasta w ostatnich latach. Jest to spowodowane położeniem gminy Łomianki w bezpośrednim sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego – Warszawy, co wynika

z potencjału wielkich aglomeracji jako atrakcyjnych rynków pracy i ich oddziaływanie na sąsiadujące z nimi tereny. W kolejnych latach liczba mieszkańców Gminy będzie wzrastać, wobec czego może to wpłynąć na konieczność poszerzenia zasobów mieszkaniowych oraz rozwoju lokalnego rynku pracy.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Łomianki w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
gmina Łomianki	-0,19	-0,23	-1,20
powiat warszawski zachodni	-0,43	-1,47	-2,88
województwo mazowieckie	0,35	-1,96	-3,54

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Struktura ludności w gminie Łomianki według ekonomicznych grup wieku w roku 2021 przedstawiała się następująco:

- 22,5% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 58,3% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 19,2% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Łomianki. Na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegalne są nieznaczne wahania udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności – w 2021 roku w porównaniu do 2019 roku zmniejszył się o 1 pp., z kolei względem roku poprzedniego wzrósł o 0,1 pp. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym ulegał wzrostowi, który osiągnął wartość 1,9 pp. W przypadku osób w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021 dostrzegalny jest systematyczny spadek, który względem 2019 roku wyniósł 0,9 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie mazowieckim i w całym kraju. W województwie jest to 19,4% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,0% w wieku produkcyjnym oraz 21,6% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,4% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,1% w wieku produkcyjnym oraz 22,5% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	20,6	22,4	22,5
wiek produkcyjny	59,2	58,5	58,3
wiek poprodukcyjny	20,2	19,1	19,2

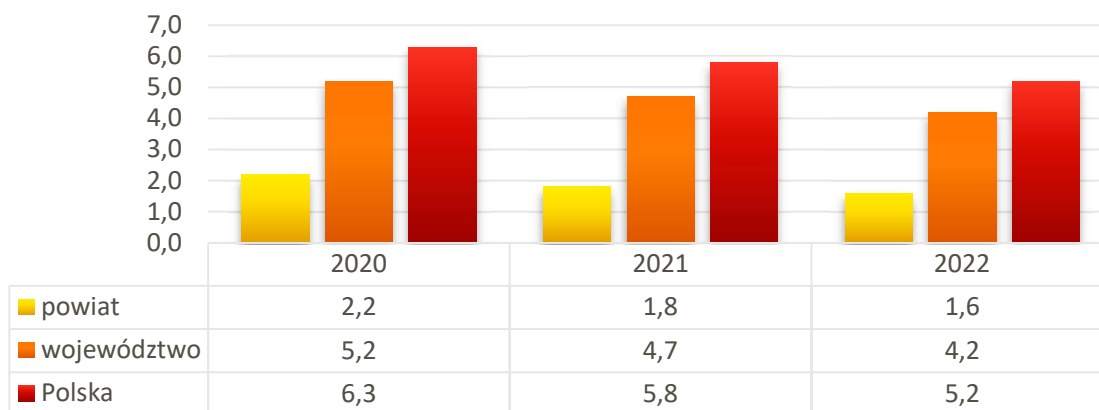
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rynek pracy, sytuacja gospodarcza i mieszkaniowa

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu warszawskiego zachodniego. W 2022 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 1,6%, a więc była znacznie niższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie mazowieckim i w całej Polsce. Na przestrzeni lat 2020-2022 stopa bezrobocia w powiecie ulegała systematycznemu spadkowi, co mogło mieć związek ze stabilizacją na rynku pracy po szczycie pandemii koronawirusa. W przypadku województwa mazowieckiego, jak i całego kraju, również zauważalny jest spadek na przestrzeni ostatnich lat. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

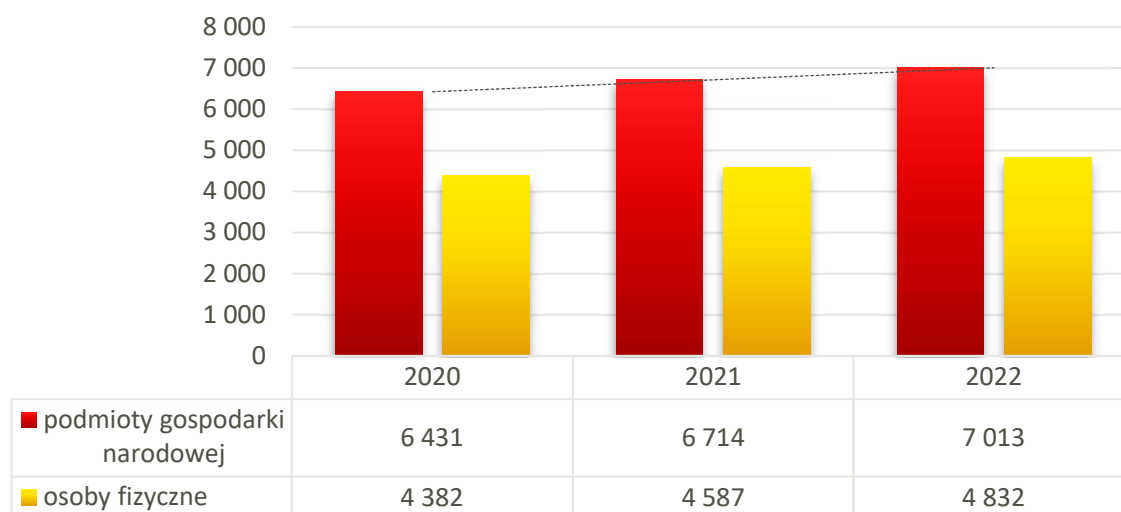
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie warszawskim zachodnim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa mazowieckiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

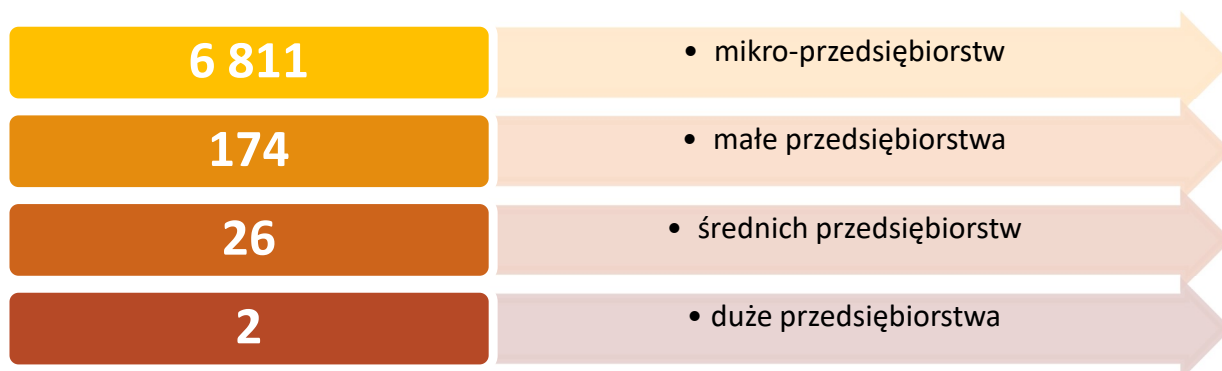
Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Łomianki na koniec 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 7 013 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 4 832 (69%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Łomianki ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2022 roku liczba wyrejestrowanych podmiotów wyniosła 282, w 2021 roku było to 208 podmiotów, z kolei w 2020 roku – 238. Dostrzec można wzrost liczby podmiotów, który zamykały działalność w gminie Łomianki, na co mogła wpłynąć niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza w całym kraju.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Łomianki w latach 2020-2022

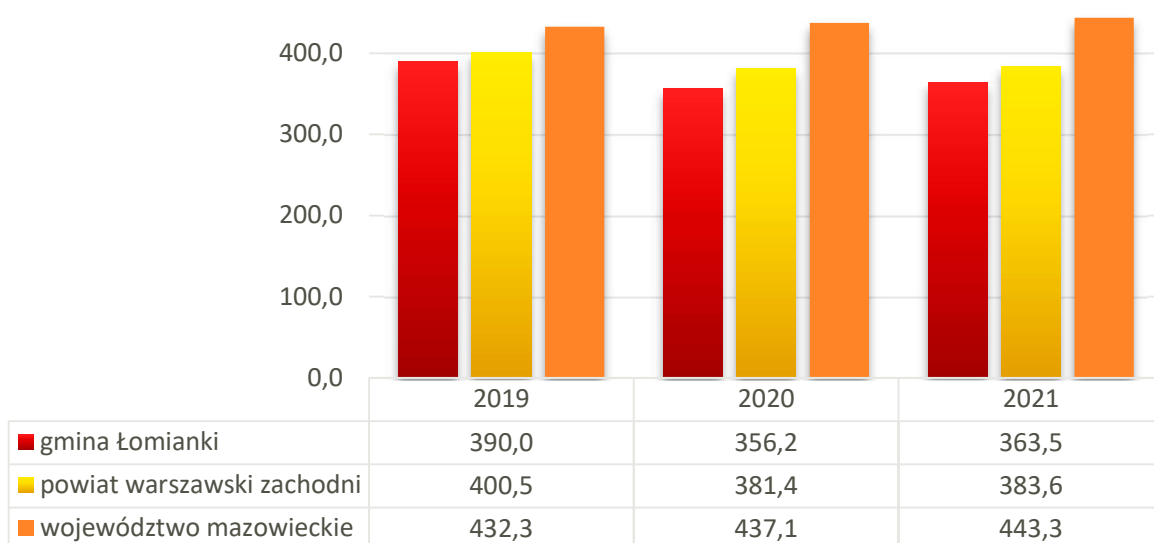
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Łomianki według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 6 811 (stan na koniec 2022 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 174. Działalność prowadzi również 26 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników, a także 2 duże przedsiębiorstwa z liczbą pracowników powyżej 250 do 999.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Łomianki według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z dostępnymi danymi, liczba mieszkań przypadająca na każdych 1 000 mieszkańców w gminie Łomianki w 2021 roku wyniosła 363,5 i tym samym była mniejsza w porównaniu z ich liczbą w powiecie warszawskim zachodnim (383,6) i województwie mazowieckim (443,3). Świadczy to o mniej korzystnej sytuacji na rynku mieszkaniowym na terenie Gminy, względem powiatu i województwa. Można zauważyć, że w województwie liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców ulegała systematycznemu wzrostowi, z kolei w przypadku powiatu i gminy Łomianki dostrzegalne są wahania – spadek w 2020 roku oraz wzrost w 2021 roku względem poprzedniego.

Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim oraz województwie mazowieckim w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zasób mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie Łomianki

Liczba osób oczekujących na przydział lokalu – socjalnego lub komunalnego, trendy:

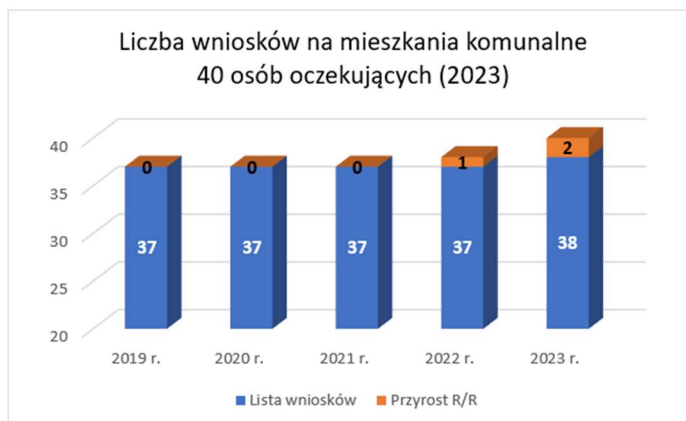
lista wniosków osób oczekujących na mieszkania komunalne:

- od roku 2006 do 2019 - 37 osób,
- 2020 r. - 37 osób,
- 2021 r. - 37 osób,
- 2022 r. - 37 + 1 osoba,
- 2023 r. - 38 +2 osoby;

lista wniosków osób oczekujących na mieszkania socjalne:

- 2013 r.-2018 - 4 osoby,
- 2021 r. - 4 osoby + 1 osoba,
- 2022 r. - 5 + 1 osoba,
- 2023 r. - 6 + 1 osoba

Rok	Lista wniosków	Przyrost R/R
2019 r.	37	0
2020 r.	37	0
2021 r.	37	0
2022 r.	37	1
2023 r.	38	2

Rok	Lista wniosków	Przyrost R/R
2019 r.	4	0
2020 r.	4	0
2021 r.	4	1
2022 r.	5	1
2023 r.	6	1

W 2023 r. Liczba mieszkańców w lokalach socjalnych i komunalnych wynosiła:

łącznie liczba osób zamieszkujących lokale socjalne wynosi - 43 osoby

łącznie liczba osób zamieszkujących lokale komunalne wynosi - 131 osób

Wnioski

Utrzymujące się od 2019 r., potrzeby mieszkaniowe w opisywanym zakresie wzrosły w latach 2020 - 2023, w zakresie dostępności mieszkań komunalnych wzrost o 8% natomiast w zakresie dostępności mieszkań socjalnych o prawie 75%.

Edukacja i wychowanie

Na terenie gminy Łomianki funkcjonuje **6 publicznych szkół podstawowych**, dla których Gmina jest organem prowadzącym oraz **4 przedszkola samorządowe**. Należą do nich:

- Przedszkole Samorządowe w Łomiankach,
- Przedszkole Samorządowe w Dąbrowie,
- Przedszkole Samorządowe w Dziekanowie Leśnym,
- Przedszkole Samorządowe nr 2 w Dziekanowie Leśnym,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Kownackiej w Łomiankach,
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Ireny Szewińskiej w Łomiankach,
- Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi w Łomiankach,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Dziekanowie Leśnym,
- Szkoła Podstawowa im. por. Adolfa Pilcha ps. Góra-Dolina w Dziekanowie Polskim,
- Szkoła Podstawowa im. Jadwigi i Romana Kobendzów w Sadowej.

W roku szkolnym 2021/2022 **łącznie liczba uczniów** w 6 szkołach podstawowych kształtowała się na poziomie **2 648 osób**, uczęszczających do 125 oddziałów. Wobec tego średnia liczba uczniów w oddziale szkolnym wyniosła 21. W przypadku nauczania przedszkolnego, w omawianym roku do przedszkoli samorządowych oraz oddziałów przedszkolnych uczęszczało **608 dzieci**, przebywających w 28 oddziałach, co oznacza, że średnia liczba uczniów w oddziale wyniosła 21. W omawianym okresie dostrzegalny jest wzrost zarówno w zakresie liczby uczniów, jak i liczby oddziałów, na obydwu poziomach nauczania.

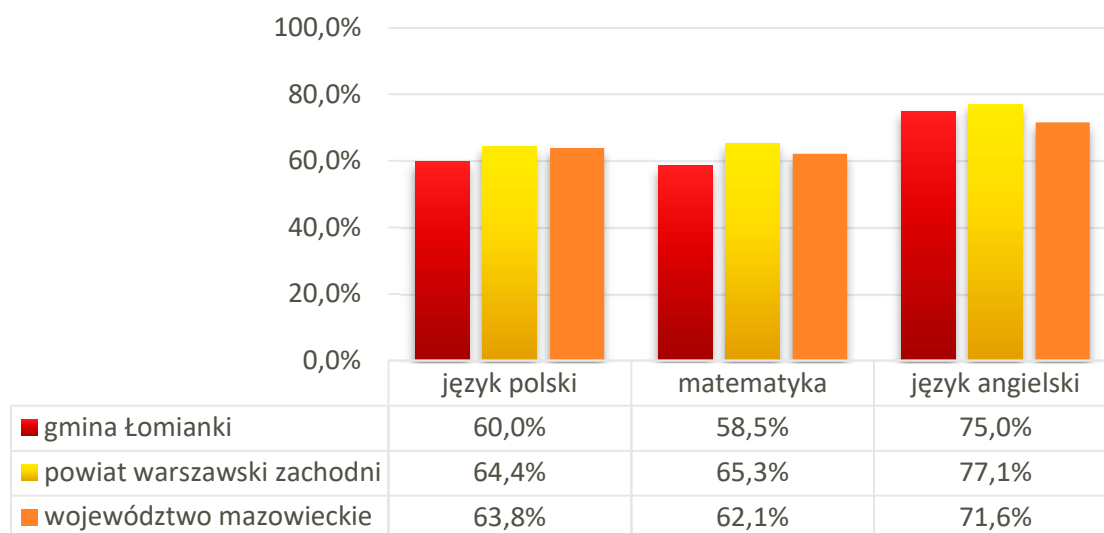
Tabela 4. Liczba uczniów przedszkoli i szkół podstawowych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020/2021		2021/2022	
	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów
nauczanie przedszkolne	575	27	608	28
nauczanie podstawowe	2 554	119	2 648	125
RAZEM	3 129	146	3 256	153

Źródło: Raport o stanie gminy Łomianki za 2021 rok

Dzieci z gminy Łomianki mają także możliwość uczęszczania do niepublicznych placówek edukacyjnych, wśród których znajdują się 4 niepubliczne szkoły podstawowe, 14 niepublicznych przedszkoli oraz 4 niepubliczne punkty przedszkolne.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Łomianki, w porównaniu do wyników uczniów z powiatu warszawskiego zachodniego oraz województwa mazowieckiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali gorsze wyniki, niż uczniowie z powiatu i województwa z części matematycznej oraz języka polskiego, natomiast w przypadku języka angielskiego wyniki uczniów z Gminy kształtują się lepiej od całego województwa, natomiast gorzej względem powiatu warszawskiego zachodniego.

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z terenu gminy Łomianki w 2022 roku w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

Działalność oświatowa na terenie Gminy nie pomija **uczniów z niepełnosprawnościami**, którzy mają możliwość pełnej integracji z innymi rówieśnikami,

za sprawą działalności oddziałów integracyjnych przy szkołach podstawowych oraz przedszkolach. Jak wynika z dostępnych danych, w roku szkolnym 2021/2022 łączna liczba uczniów z terenu Gminy, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wyniosła 176 osób, w tym 100 osób z placówek publicznych oraz 76 uczniów uczęszczających do placówek niepublicznych. 1 uczeń posiadał wówczas orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Kultura, sport i rekreacja

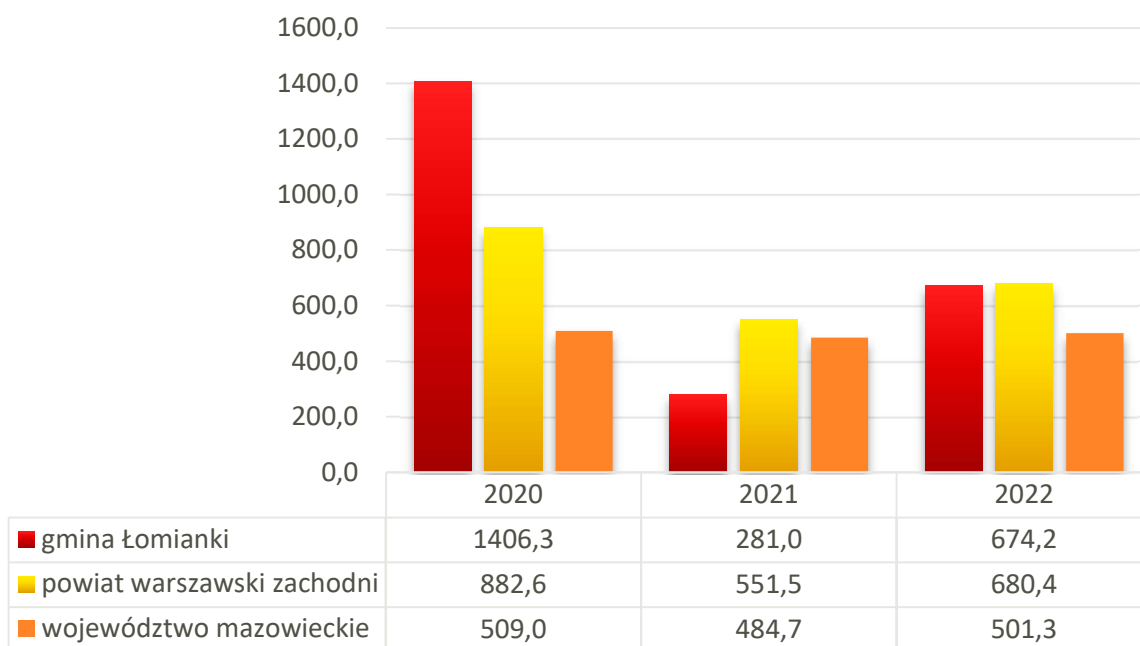
Działalność kulturalna na terenie Gminy koncentruje się głównie w **Centrum Kultury w Łomiankach**, która jest samorządową instytucją kultury o charakterze publicznym. Zgodnie ze statutem, przedmiotem działania placówki jest m.in. rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i folklorystycznego, promowanie gminy Łomianki itp. CK wyposażone jest w nowoczesne sale do ćwiczeń, tańca, pracownię plastyczną, muzyczną oraz komputerową, a także salę widowiskową umożliwiającą organizowanie większych wydarzeń. Oferta Centrum przeznaczona jest dla wszystkich mieszkańców Gminy, z każdej grupy wiekowej i obejmuje m.in. cykle:

- Scena Zaułek – miejsce spotkań z kabaretem i piosenką literacką;
- Halo Wakacje – kreatywne zajęcia dla dzieci w formie półkolonii organizowane w sezonie wakacyjnym;
- Halo Ferie – kreatywne zajęcia dla dzieci w formie półkolonii organizowane w trakcie ferii;
- Kino plenerowe – seanse filmowe realizowane na scenie plenerowej Centrum Kultury w Łomiankach;
- Rodzinne warsztaty artystyczne;
- Koncerty Łomiankowskiej Orkiestry Kameralnej.

Poza cyklicznie organizowanymi wydarzeniami, CK posiada także stałą ofertę obejmującą około 45 rodzajów zajęć, z różnych dziedzin. Mieszkańcy gminy Łomianki mogą skorzystać z zajęć sportowych, językowych, muzycznych, plastycznych, tanecznych, artystycznych oraz edukacyjnych.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2022 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 ludności w gminie Łomianki ulegała wahaniom na przestrzeni ostatnich trzech lat, a taką samą tendencję zaobserwować można w przypadku powiatu i województwa. W 2022 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 ludności w gminie Łomianki wyniosła 674,2 i tym samym była zbliżona do tej na terenie powiatu warszawskiego zachodniego (680,4) oraz wyższa względem województwa mazowieckiego (501,3). W 2021 roku nastąpił znaczny spadek tego wskaźnika na poziomie wszystkich jednostek z grupy porównawczej, co ma związek z trwającą pandemią i wynikającymi z niej obostrzeniami, które znacznie ograniczyły działalność kulturalną. Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 6. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 ludności w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim oraz województwie mazowieckim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Łomianki jest również zadaniem **Biblioteki Publicznej w Łomiankach**, w skład której wchodzi:

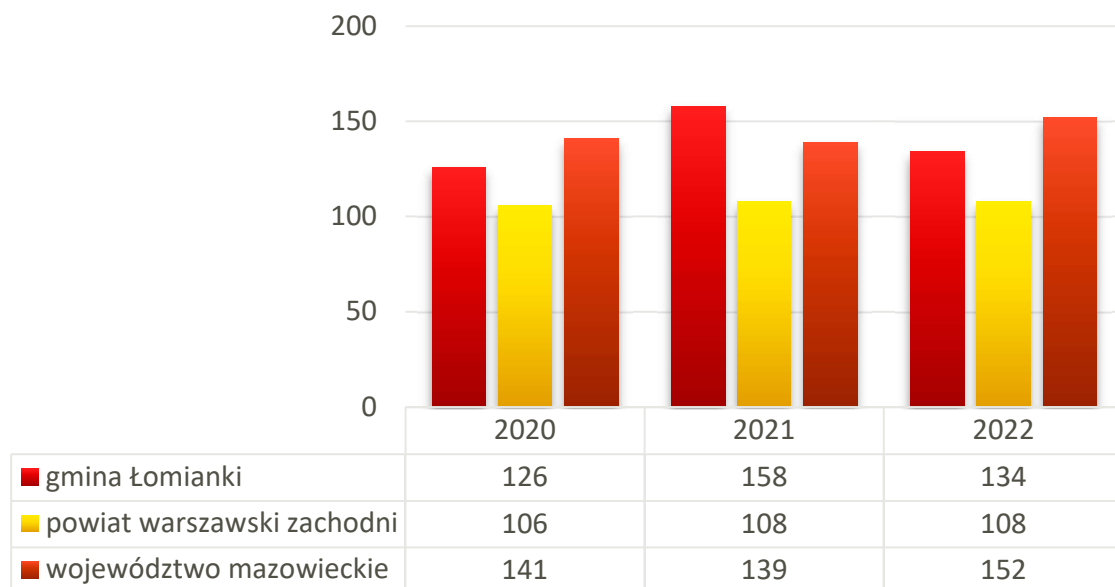
- Wypożyczalnia i czytelnia w Łomiankach,
- Filia nr 1 w Dziekanowie Nowym,
- Filia Nr 2 w Dąbrowie.

Placówka jest samorządową instytucją kultury, służącą rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z innymi podmiotami z terenu Gminy, przede wszystkim z placówkami oświatowymi, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, zarządami osiedli oraz stowarzyszeniami. W ramach tejże działalności realizowane są programy, wśród których można wymienić:

- Akademia Orange;
- Moja e-bibliotek@ liderem informatyzacji na Mazowszu;
- Sieć na kulturę;
- Dyskusyjny Klub Książki (DKK);
- Program Rozwoju Bibliotek;
- Program Narodowego Centrum Kultury: BLISKO;
- BN: Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek;
- Program MKiDN Promocja czytelnictwa.

Dane statystyczne w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim oraz województwie mazowieckim w latach 2020-2022, prezentuje wykres nr 7. Można zauważyć, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie wyższą wartość niż w powiecie i niższą niż w całym województwie. W 2022 roku w gminie Łomianki było to 134 czytelników, w powiecie warszawskim zachodnim – 108, natomiast w województwie mazowieckim – 152. Jednocześnie w Gminie zaobserwować można wahania poziomu czytelnictwa na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim i województwie mazowieckim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy funkcjonują także **światlice miejskie**, tj. **Dom Spotkań Sąsiedzkich w Burakowie** oraz **Świetlica Miejska w Dąbrowie**, które są budynkami użyteczności publicznej, będący miejscem spotkań i podejmowania lokalnych inicjatyw przez mieszkańców Gminy, ale również różnego rodzaju instytucje.

Zadania w zakresie sportu na terenie gminy łomianki realizuje przede wszystkim **Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe w Łomiankach**, które jest placówką działającą na rzecz rozwoju sportu i rekreacji w Gminie. ICDS dysponuje szeroką bazą sportowo-rekreacyjną, składającą się z następujących obiektów:

- hala pneumatyczna;
- skatepark;
- lodowisko;
- boiska sportowe;
- sala konferencyjna;
- aula widowiskowo-koncertowa;
- pływalnia;
- hala sportowa;
- park linowy.

Placówka w ciągu całego roku organizuje czas wolny społeczności lokalnej, poprzez prowadzenie sekcji sportowych, a także licznych zajęć. Działalność placówki skoncentrowana jest również na realizowaniu programów i projektów, mających na celu promowanie

i rozwijanie kultury fizycznej wśród mieszkańców Miasta, ale również organizacji wydarzeń, takich jak zawody sportowe, turnieje taneczne i sportowe, lekcje WF czy koncerty.

Istotną kwestią, której nie należy pominąć jest fakt, że Centrum dostosowane jest do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, m.in. za sprawą obecności na jego terenie podjazdów, wind, odpowiedniego wyposażenia toalet, mających ułatwiać takim osobom korzystanie z obiektu.

Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Łomianki funkcjonuje 9 placówek świadczących podstawowe usługi w zakresie ochrony zdrowia. Ponadto mieszkańcy Gminy mogą również skorzystać z usług stomatologicznych, a także z prywatnych praktyk lekarskich. Baza lecznicza Gminy obejmuje placówki takie jak:

- Przychodnia Szpitalna Łomianki SPZZLO Warszawa-Żoliborz;

Kontrakt NFZ obejmuje podstawową opiekę zdrowotną dla dorosłych i dzieci, ginekologię i położnictwo, opiekę ogólnostomatologiczną z której korzystają również dzieci i młodzież, urologia, chirurgia ogólna, natomiast konkurs ofert na usługi kardiologiczne zostanie rozstrzygnięty we wrześniu 2023 roku.

- Przychodnia CMP Łomianki;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (NZOZ) Łomianki, przy POLMO, Warszawska 31;: Kardiolog, dermatolog, rehabilitacja (ze skierowaniem) Pediatra Internista Ginekolog.
- Centrum Medyczne Startmed w Łomiankach;
Zakres działalności w ramach NFZ: Program 40 plus, Szczepienia p Covid 19, Szczepienia p Grypie (w okresie Października -Marzec) Odpłatnie: Alergologia dla dzieci i dorosłych, Neurologia dziecięca, Ortopedia dorosłych, Kardiologia dla dorosłych, Obesitologia (leczenie otyłości) dorosłych, Rehabilitacja dorosłych i dzieci, Logopedia dzieci. Zapotrzebowanie na specjalistów: Neurolog dla dorosłych, Laryngolog, Hematolog, Ortopedia dla dzieci
- Royalmed w Łomiankach;
- Szpital Dziecięcy w Dziekanowie Leśnym; Szpital Dziecięcy w Dziekanowie Leśnym (SZPZOZ), ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Dziekanów Leśny

Zakres realizowanych usług w ramach NFZ: pediatria, rehabilitacja dziecięca, chirurgia dziecięca, otolaryngologia dziecięca, świadczenia w trybie nagłym (izba przyjęć czynna całodobowo), poradnie specjalistyczne Zespołu Poradni Zachowawczych oraz Zespołu Poradni Zabiegowych.

Oddziały Szpitalne i Zakłady:

1. Kliniczny Oddział Pediatrii,
2. Kliniczny Oddział Chirurgii – Centrum Leczenia Kamicy,
3. Kliniczny Oddział Otorynolaryngologii, Centrum Leczenia Mukowiscydozy – Kliniczny Oddział Chorób Płuc,
4. Oddział Rehabilitacji Diennej
5. Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej
6. Zakład Diagnostyki Obrazowej.

Kliniczny Oddział Pediatrii posiada szerokie możliwości diagnostyczne, zarówno w zakresie badań laboratoryjnych i obrazowych, jak też nieinwazyjnych procedur diagnostycznych. Wykonuje badania spirometryczne, próby tężyczkowe, badania EEG i wideo-EEG. Oddział Pediatrii prowadzi również diagnostykę:

1. alergologiczną: astma oskrzelowa, przewlekły nieżyt nosa, przewlekłe pokrzywki, nawracające zapalenia oskrzeli, atopowe zapalenie skóry,
2. endokrynologiczną: niedobór wzrostu i nadmierny wzrost, przedwczesne i opóźnione dojrzewanie, zaburzenia miesiączkowania, choroby tarczycy, zaburzenia gospodarki wapniowo- fosforanowej, zaburzenia czynności nadnerczy, otyłość,
3. neurologiczną: padaczka, przewlekłe bóle głowy, zaburzenia zachowania, tiki,
pediatryczną: nawracające infekcje dróg oddechowych, nawracające zakażenia układu moczowego, przewlekłe bóle brzucha, zaburzenia rozwoju.

Kliniczny Oddział Chirurgii – Centrum Leczenia Kamicy prowadzi działalność z zakresu chirurgii jamy brzusznej, leczenia oparzeń, urologii dziecięcej i chirurgii urazowej. Oddział jest wiodącym ośrodkiem w Polsce w zakresie leczenia dzieci z kamicą układu moczowego. Wykonuje małoinwazyjne zabiegi endoskopowe, laparoskopowe i zabiegi z zakresu ortopedii dziecięcej. Operacje w Klinicznym Oddziale Chirurgii wykonywane są zarówno metodą laparoskopową jak i otwartą.

Kliniczny Oddział Otorynolaryngologii specjalizuje się w chirurgicznym leczeniu ostrych i przewlekłych chorób górnych dróg oddechowych i uszu takich jak:

1. septoplastyka, również z rekonstrukcją szkieletu nosa,

2. operacje zatok przynosowych typu FESS,
3. minimalnie inwazyjne operacje zatok typu „Balloon sinusalsty”,
4. operacje guzów podstawy,
5. operacje rekonstrukcyjne w wadach wrodzonych głowy i szyi,
6. operacje ślinianek,
7. operacje ucha zewnętrznego i środkowego poprawiających słuch i komfort życia z uwzględnieniem nowoczesnych technik ułatwiających orientację w polu operacyjnym,
8. operacje endoskopowe w obrębie dolnych dróg oddechowych,
9. operacje ucha w ostrych i przewlekłych zapaleniach.

W Centrum Leczenia Mukowiscydozy - Klinicznym Oddziale Chorób Płuc - największym dziecięcym ośrodku leczenia mukowiscydozy w Polsce wykonywane są wysokospecjalistyczne badania czynnościowe układu oddechowego, prowadzone są również programy lekowe. Centrum jest jedynym w Polsce ośrodkiem, który uzyskał zarówno międzynarodową certyfikację sieci d/s badań klinicznych w mukowiscydozie, jak i certyfikat na wykonywanie testu wyflukiwania azotu metodą wielokrotnych oddechów. Ośrodek ma bardzo duże doświadczenie w wykonywaniu testów potowych, a ponadto prowadzone są badania funkcjonalne białka CFTR, które stanowią pomoc diagnostyczną w przypadkach wątpliwych. Obecnie Centrum jest także unikalnym w Polsce ośrodkiem wykonującym ICM. Pacjenci Centrum Leczenia Mukowiscydozy mają możliwość uczestniczenia w badaniach klinicznych dających dostęp do nowoczesnych terapii.

Oddział Rehabilitacji Diennej (rehabilitacja ogólnoustrojowa) prowadzi rehabilitację dzieci w takich schorzeniach jak:

1. porodowe porażenie splotu barkowego,
2. mózgowo porażenie dziecięce,
3. przepukliny oponowo-rdzeniowe,
4. asymetria ułożeniowa,
5. opóźniony rozwój psychoruchowy,
6. dystrofie mięśniowe,
7. niedowłady kończyn,
8. zespoły korzeniowe,
9. zaburzenia nerwów czaszkowych i obwodowych,

10. schorzenia ortopedyczne takie jak – złamania kręgosłupa, kończyn, stany po urazach kostnych, stany po korekcjach kostnych dynamicznych, po plastyce więzadeł, skoliozy, kifozy, deformacje kręgosłupa czy kończyn,
11. schorzenia reumatologiczne,
12. po urazach nerwów obwodowych, po zabiegach plastycznych, po urazach tkanek miękkich, po oparzeniach, po zabiegach naczyniowych.

Poradnie Specjalistyczne

ZESPÓŁ PORADNI ZACHOWAWCZYCH w skład których wchodzi:

1. Poradnia Endokrynologiczna,
2. Poradnia Alergologiczna,
3. Poradnia Chorób Płuc,
4. Poradnia Neurologiczna,
5. Poradnia Chorób Zakaźnych,
6. Poradnia Pediatryczna,
7. Poradnia Nefrologiczna,
8. Poradnia Ginekologiczna dla Dziewcząt,

ZESPÓŁ PORADNI ZABIEGOWYCH w skład których wchodzi:

1. Poradnia Chirurgiczna,
2. Poradnia Otolaryngologiczna,
3. Konsultacyjna Poradnia Anestezjologiczna,
4. Poradnia Okulistyczna,
5. Poradnia Ortopedyczna,

PORADNIA LECZENIA MUKOWISCYDOZY

W Szpitalu funkcjonuje również Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej, który realizuje zlecenia na badania laboratoryjne oddziałów szpitalnych. Laboratorium specjalizuje się w badaniach wykrywających zakażenie krętkami Borrelli oraz w diagnostyce chorób alergologicznych.

Realizowane są również świadczenia w zakresie Diagnostyki Obrazowej tj.

1. badanie radiologiczne (radiologia klasyczna)
2. badanie ORTO
3. badanie radiologiczne-fluoroskopia

4. urografię
5. cystouretrografię mikcyjną (badanie cystograficzne)
6. tomografię komputerową
7. USG
  - NZOZ Medicinal Center Marzena Grinda Łomianki;
  - Nocna Pomoc Medyczna Łomianki, ul. Warszawska 31
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SMILE CENTER" s.c. w Łomiankach.

7. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Stacja Ratownictwa Medycznego dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, ul. Lesznowska 2A, 05-870 Błonie
 Zakres: wykonywanie działalności leczniczej poprzez udzielanie świadczeń zdrowotnych, promocja zdrowia i realizacja zadań dydaktycznych i badawczych, wdrażanie nowych technologii medycznych oraz metod leczenia.
8. NZOZ Medicinal Center Marzena Grinda, ul. Warszawska 31, 05-092 Łomianki
 Zakres realizowanych usług: świadczenia Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej na terenie gminy Łomianki.

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w gminie Łomianki w 2021 roku na 1 przychodnię przypadało 3 438 mieszkańców. Jest to wartość wyższa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła wówczas 2 923. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,4 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością nieznacznie niższą od tej dla całego powiatu warszawskiego zachodniego (3,9).

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Łomianki w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego w 2021 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie	45	9
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 923	3 438
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,9	3,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Łomianki możemy wskazać niżej wymienione podmioty odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa lokalnego:

Bezpieczeństwo i porządek publiczny:

1. Komisariat Policji w Łomiankach, ul. Warszawska 87, 05-092 Łomianki

Zakres: ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego.

2. Komenda Powiatowa Policji dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, ul. Warszawska 272, 05-082 Stare Babice

Zakres: działania profilaktyczne Wydziału Prewencji, czynności z zakresu ruchu drogowego prowadzone przez Wydział Ruchu Drogowego, czynności z zakresu postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Wydział Dochodzeniowo-Śledczy oraz Wydział Kryminalny.

3. Straż Miejska w Łomiankach, ul. Warszawska 87, 05-092 Łomianki

Zakres: wykonywanie zadań w zakresie ochrony spokoju i porządku w miejscach publicznych, wynikających z ustaw i aktów prawa miejscowego.

4. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego Powiatu Warszawskiego Zachodniego, ul. Poznańska 129/133, 05-850 Ożarów Mazowiecki

Zakres: prowadzenie spraw z zakresu kompetencji nadzoru budowlanego

5. Powiatowy Inspektorat Weterynarii Powiatu Warszawskiego Zachodniego, ul. Poznańska 129/133, 05-850 Ożarów Mazowiecki

Zakres: zwalczanie zakaźnych chorób zwierzęcych, rejestracja podmiotów oraz bezpośredni nadzór i kontrola realizacji warunków weterynaryjnych, badanie zwierząt i mięsa, nadzór nad jakością zdrowotną środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego.

6. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, ul. Elektronowa 2, 03-216 Warszawa

Zakres: administrator wału przeciwpowodziowego na terenie gminy Łomianki

7. Straż Kampinoskiego Parku Narodowego, ul. Tetmajera 38, 05-080 Izabelin

Zakres: ochrona mienia oraz zwalczanie przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego na obszarze gminy Łomianki.

Bezpieczeństwo ppoż:

1. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Powiecie Warszawskim Zachodnim, ul. Lesznowska 20a, 05-870 Błonie,
2. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie, ul. Polna 1, 00-622 Warszawa,
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Łomiankach, ul. Wiejska 12A, 05-092 Łomianki,
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Dziekanowie Polskim, ul. Rolnicza 427, 05-092 Dziekanów Polski.
5. Straż Kampinoskiego Parku Narodowego, ul. Tetmajera 38, 05-080 Izabelin

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Na terenie gminy Łomianki w 2022 roku zarejestrowanych było **7 013 podmiotów gospodarki narodowej**, w tym 78 stowarzyszeń i organizacji społecznych, które stanowiły 1,1% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W omawianym roku na terenie Gminy działalność prowadziły 64 fundacje, których udział w ogóle zarejestrowanych podmiotów kształtował się na poziomie 0,9%. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba fundacji ulegała systematycznemu wzrostowi, natomiast w przypadku stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych dostrzegalne są wahania, wskazywać to może na rozwój sektora pozarządowego na terenie Gminy, a także wzrost zapotrzebowania na działalność organizacji pozarządowych.

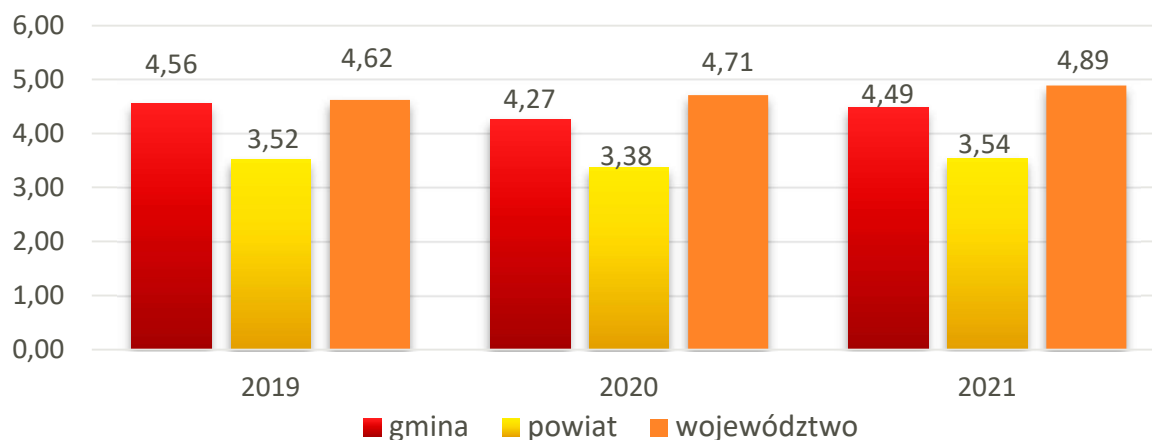
Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	6 431	6 714	7 013
fundacje	54	59	64
stowarzyszenia i organizacje społeczne	76	80	78

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Łomianki w 2021 roku wyniósł 4,49 i tym samym ulegał wahaniom na przestrzeni omawianych lat. W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich, powyższy wskaźnik w Gminie na przestrzeni analizowanych lat zawsze przyjmował wyższe wartości względem powiatu, z kolei niższe niż te odnotowane na terenie całego województwa.

Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim i województwie mazowieckim na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Główne zasady współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami pożytku publicznego w 2023 roku określa *Program Współpracy Gminy Łomianki w roku 2023 z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, który został przyjęty uchwałą LXVII/512/2022 Rady Miejskiej w Łomiankach w dniu 24 listopada 2022 r. Wyznacza on cele i formy współpracy, katalog zadań, przy których wykonywaniu powinna być realizowana współpraca międzysektorowa.

Na terenie Gminy funkcjonuje jedno przedsiębiorstwo społeczne **Farma Prowincja Sp. z o.o.**, którego główną domeną działalności jest prowadzenie ośrodka jeździeckiego.

Sektor pozarządowy stanowi bardzo ważny element rozwiązywania problemów społecznych Gminy. W związku z powyższym, Gmina podejmuje ścisłą **współpracę z organizacjami pozarządowymi**, m.in. udostępniając im nieodpłatnie pomieszczenia i sprzęt stanowiący własność gminy, na organizowane przez nie przedsięwzięcia. Współpraca z NGO w gminie Łomianki ma także charakter finansowy, np. w postaci przekazywania dotacji na realizację zadań publicznych.

W 2019 r., Ogólna kwota wydatkowana przez Gminę Łomianki na realizację zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym w 2019 roku wyniosła 1 456 463,72 zł.

W tym zadania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych 658 915 zł, co stanowi ponad 45% budżetu na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe.

W 2020 r., Ogólna kwota wydatkowana przez Gminę Łomianki na realizację zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym w 2020 roku wyniosła 1 293 626,00 zł.

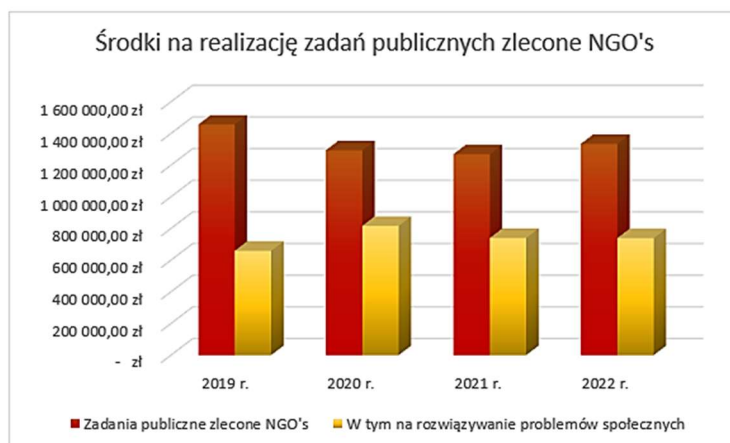
W tym zadania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych 816 504 zł., co stanowi ponad 63% budżetu na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe.

W 2021 r., Ogólna kwota wydatkowana przez Gminę Łomianki na realizację zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym w 2021 roku wyniosła 1 268 887,84 zł.

W tym zadania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych 739 700 zł, co stanowi ponad 58% budżetu na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe.

W 2022 ogólna kwota wydatkowana przez Gminę Łomianki na realizację zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym wyniosła 1 334 750,00 zł. W tym działania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych 739 100 zł., co stanowi ponad 55% budżetu na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe.

Rok	Zadania publiczne zlecone NGO's	W tym na rozwiązywanie problemów społecznych	udział %
2019 r.	1 456 463,72 zł	658 915,00 zł	45%
2020 r.	1 293 626,00 zł	816 504,00 zł	63%
2021 r.	1 268 887,84 zł	739 700,00 zł	58%
2022 r.	1 334 750,00 zł	739 100,00 zł	55%

Przykładowe konkursy i działania dofinansowane przez Gminę Łomianki w 2022 r., związane z rozwiązywaniem problemów społecznych:

- Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, edukacja zdrowotna, promocja zdrowia i profilaktyka zdrowotna ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień, promocja zdrowego stylu życia; b) Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej - prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- Ochrona i promocja zdrowia – edukacja zdrowotna, promocja zdrowia i profilaktyka zdrowotna ze szczególnym uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów, promocja zdrowego stylu życia, wspieranie rehabilitacji i fizykoterapii;
- Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych - działania profilaktyczne zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz sprzyjające integracji i zwiększeniu udziału niepełnosprawnych mieszkańców gminy Łomianki w społeczeństwie, promocja zdrowego stylu życia, wspieranie rehabilitacji i fizykoterapii; c) Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym - aktywizacja seniorów mająca na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja seniorów w zakresie twórczości kulturalnej, rozwijania zainteresowań i pogłębiania wiedzy.
- Działania na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka - prowadzenie spotkań i zajęć dla rodziców z dziećmi, w szczególności aktywności sprzyjających integracji młodych rodziców oraz osób oczekujących na potomstwo, działania mające na celu podnoszenie kompetencji rodzicielskich, w tym opiekuńczo-wychowawczych, a także prowadzenie zajęć rozwijających szeroko rozumiane umiejętności i zainteresowania dzieci i rodziców.

Wnioski:

W latach 2020 -2022 procentowy udział środków przeznaczanych na zadania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych dla organizacji pozarządowych stanowił ponad 55 % ogółu środków przeznaczanych na zadania dla tych organizacji w gminie Łomianki.

Warto również podkreślić, że jest wydzielona część budżetu gminy Łomianki, stanowi tzw. Łomiankowski Mechanizm Partycypacyjny. Mieszkańcy otrzymują w ten sposób szansę na zgłoszenie do realizacji i sfinansowania z miejskiego budżetu projektów zadań, również rozwiązujących problemy społeczne.

Na przestrzeni lat 2019-2023 w wyniku ŁMP mieszkańcy zdecydowali o wyborze do realizacji nw. projektów społecznych:

ŁMP2022

Zajęcia tematyczne i warsztaty dla dzieci i seniorów - 9 500,00 zł

"DZIECKO W SPEKTRUM AUTYZMU" - grupa wsparcia i spotkania psychoedukacyjne dla rodziców, pomoc terapeutyczna dla dzieci z zaburzeniami rozwoju - 30 000,00 zł

ŁMP2023

"DZIECKO W SPEKTRUM AUTYZMU" II EDYCJA - 65 000,00 zł

Zajęcia tematyczne i warsztaty dla dzieci i seniorów poszerzone o naukę tańca lub zajęcia ruchowe - 20 200,00 zł

Jestem kobietą - dbam o siebie 3 000,00 zł

AKADEMIA KOBIET - Cykl 28 spotkań 19 798,00 zł.

Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹⁰.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach oraz jego podstawowy trzon – **Dział Pomocy Środowiskowej**, do którego zadań należy przede wszystkim prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach świadczeń pomocy społecznej. W związku z powyższym, niezwykle ważną rolę w omawianym dziale odgrywają **pracownicy socjalni**, do których zadań wg. ustawy o pomocy społecznej należy:

- praca socjalna (w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych);
- dokonywanie analizy, diagnozy i oceny zjawisk indywidualnych i społecznych, a także formułowanie opinii w zakresie zapotrzebowania na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
- udzielanie informacji, wskazówek, porad i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, rodzinom, grupom i społecznościom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną ich trudnej sytuacji lub zaspokajać niezbędne potrzeby życiowe;
- pomoc w uzyskaniu dla osób lub rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej specjalistycznego poradnictwa, terapii lub innych form pomocy w zakresie możliwości rozwiązywania problemów przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe;
- udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej;

¹⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

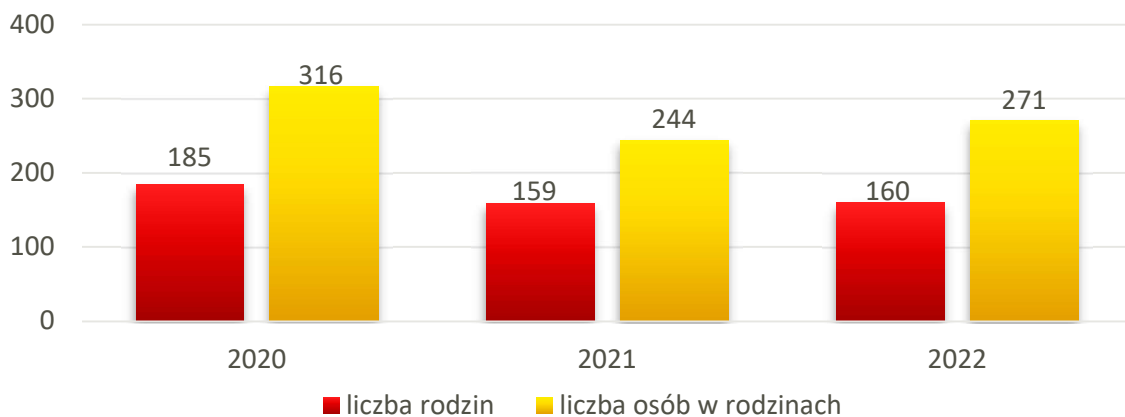
- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych;
- współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania problemów oraz skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie konsekwencji ubóstwa;
- inicjowanie form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin;
- współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia;
- inicjowanie lub współuczestniczenie w działaniach profilaktycznych nakierowanych na zapobieganie lub łagodzenie problemów społecznych.

Wśród pozostałych sekcji organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy podlegających Dyrektorowi OPS w Łomiankach, znajdują się:

- Dział Świadczeń Rodzinnych, Wychowawczych i Alimentacyjnych,
- Samodzielne stanowisko ds. administracyjnych, dodatków mieszkaniowych, Kart Rodziny,
- Samodzielne stanowisko ds. kancelaryjnych i stypendiów szkolnych,
- Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny,
- Punkt Interwencji Kryzysowej.

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Łomianki ulegała wahaniom. W 2022 roku pomocą nową społecznie objętych było 160 rodzin – to o 1% więcej niż w roku poprzednim oraz 14% mniej niż w 2019 roku. Taką samą tendencję można dostrzec w przypadku liczby osób w rodzinach.

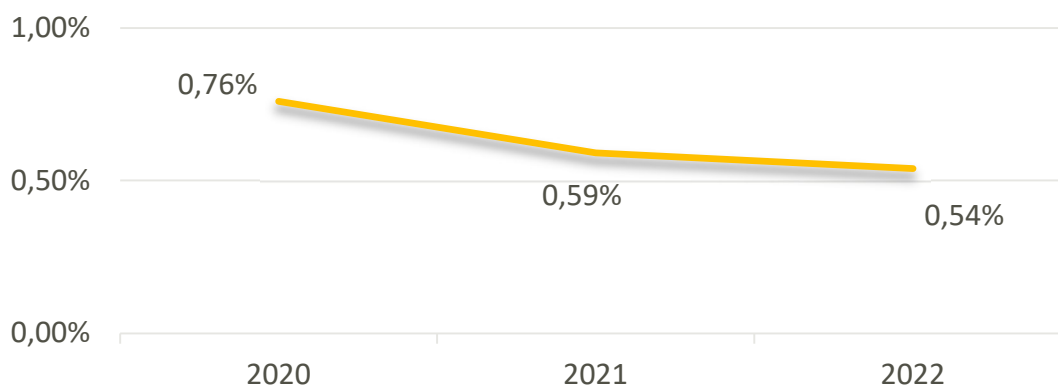
Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Łomianki w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

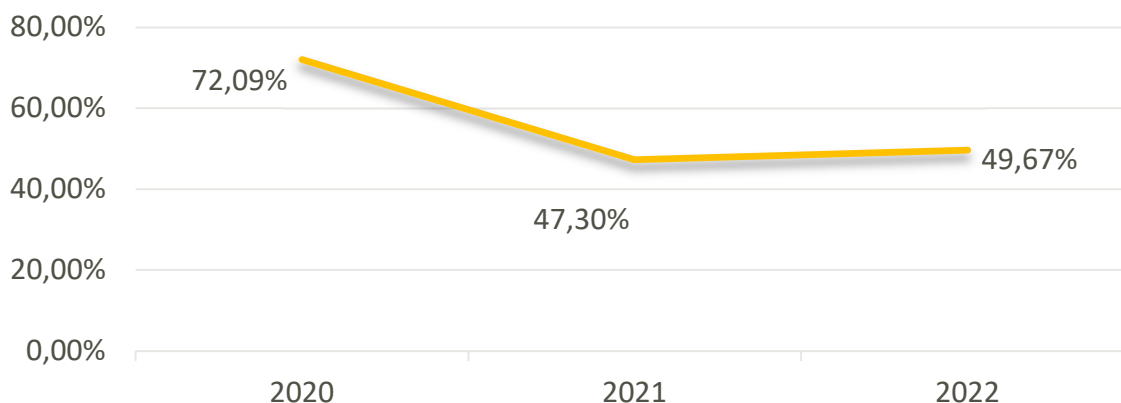
Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2020-2021 wartość tego wskaźnika uległa spadkowi, a w 2022 roku osiągnęła najniższą wartość w analizowanym okresie – 0,54%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 10. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2022 roku w gminie Łomianki na poziomie 49,67%. W stosunku do roku 2020, wskaźnik ten zmniejszył się o 22,42 pp., z kolei względem roku poprzedniego wzrósł o 2,37 pp.

Wykres 11. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2022 roku korzystających z tego typu pomocy były 103 osoby w wieku produkcyjnym oraz 51 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było nieznacznie mniej niż mężczyzn (liczba kobiet – 67, liczba mężczyzn – 87). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2020-2022, dostrzec można spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022

wiek	2020		2021		2022	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
produkcyjny	131	52	106	38	103	42
poprodukcyjny	55	34	50	24	51	25
ogółem	186	86	156	62	154	67

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W 2022 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 111 mieszkańcom gminy Łomianki, natomiast świadczenie niepieniężne – 59 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczne są wahania w zakresie liczby osób pobierających świadczenia niepieniężne, z kolei w przypadku świadczeń pieniężnych dostrzegalny jest regularny spadek. Dane statystyczne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	140	125	111
świadczenie niepieniężne	73	49	59

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, ogólna liczba osób długotrwale pobierających świadczenie ulegała systematycznemu spadkowi – w 2020 roku wyniosła 105, w 2021 roku – 82, natomiast w 2022 roku osiągnęła wartość 73. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2022 roku są znaczne – mężczyźni stanowili 63,0% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, natomiast kobiety – 37,0%.

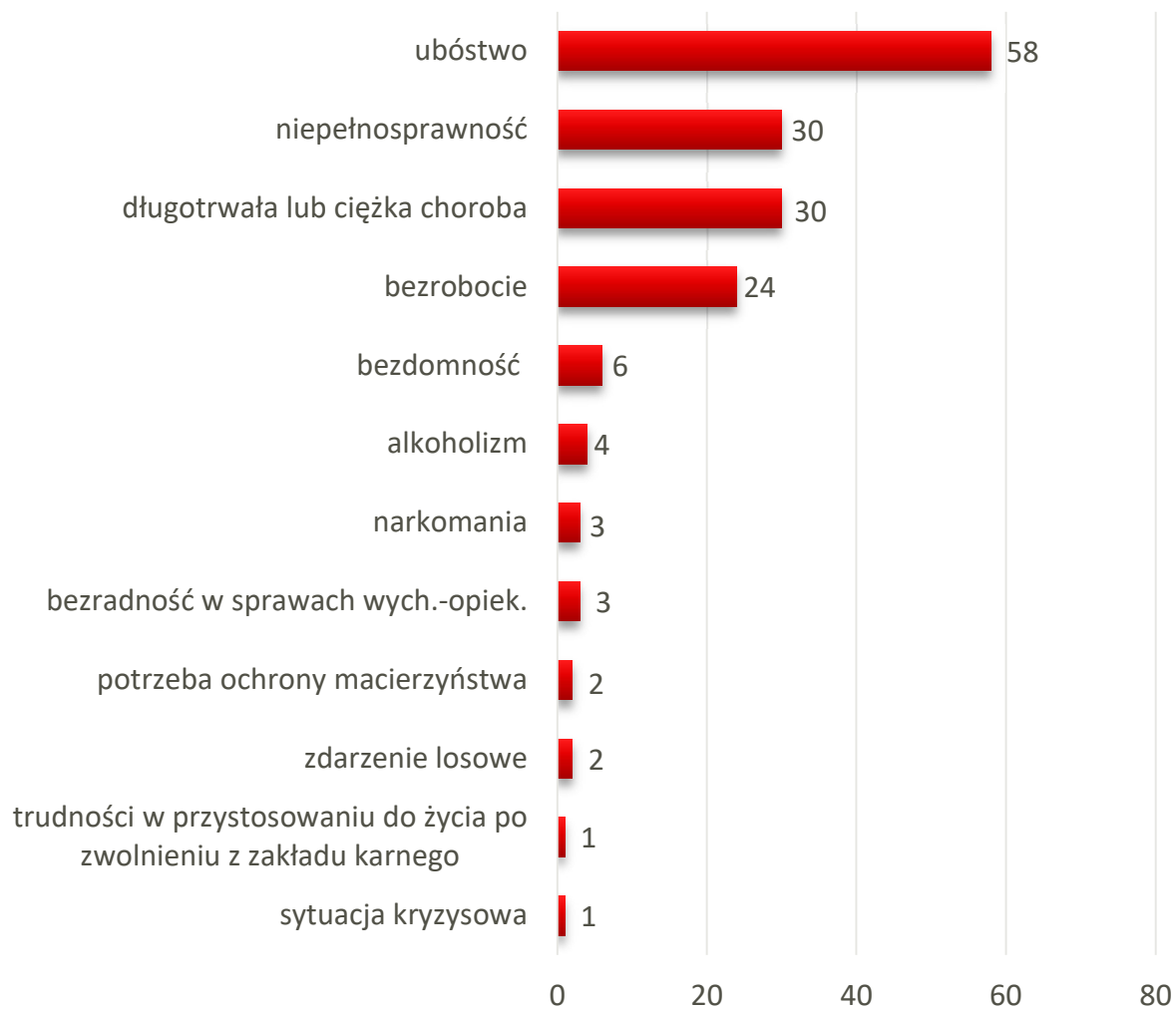
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022

płeć	2020	2021	2022
kobiety	45	31	27
mężczyźni	60	51	46
ogółem	105	82	73

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

W 2022 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Łomianki było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymało 58 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowała się niepełnosprawność oraz długotrwała i ciężka choroba (po 30 rodzin), natomiast na trzecim – bezrobocie (24 rodziny). Szczegółowe dane na temat powodów udzielania świadczeń w 2022 roku przedstawia wykres poniżej.

Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2022 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Łomianki. Należą do nich:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- Urząd Miejski w Łomiankach,
- placówki oświatowe,
- Klub Seniora,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Centrum Kultury w Łomiankach,
- Biblioteka Publiczna w Łomiankach,
- Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe w Łomiankach,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

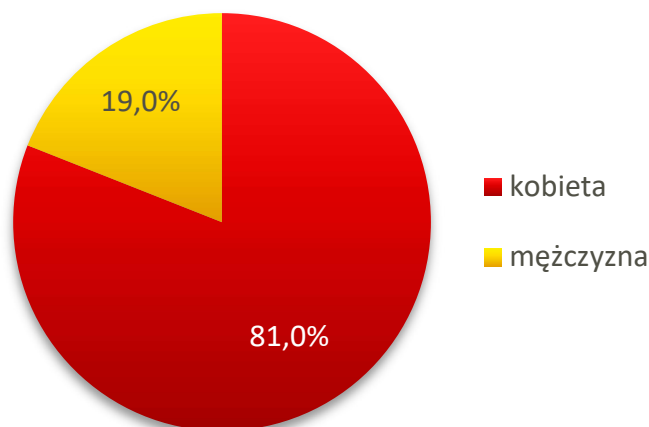
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Łomianki, a także skala zjawiska przemocy. Dodatkowo zbadano takie kwestie jak rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne oraz sytuacja osób starszych.

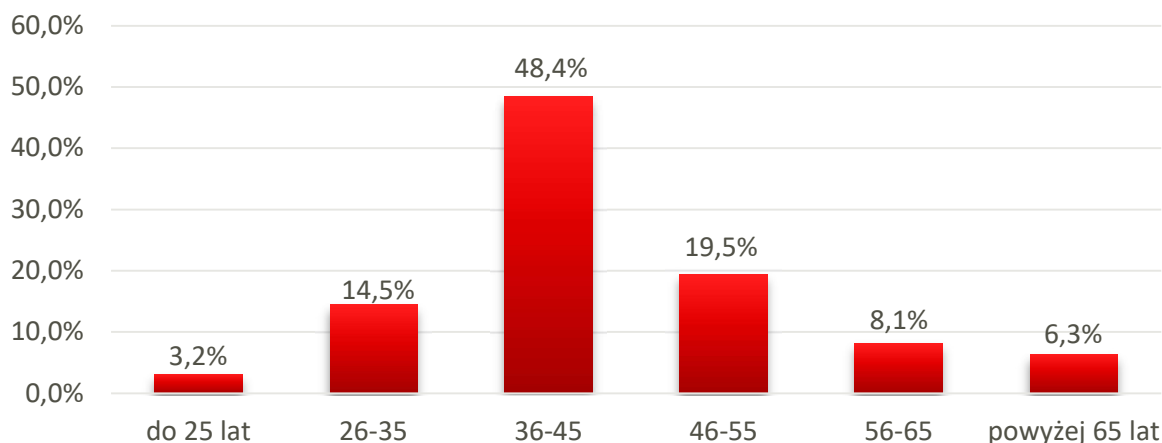
Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Łomianki wzięło udział 221 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczącą przewagę miały kobiety – stanowiły one 81,0% ogółu, zaś mężczyźni – 19,0%.

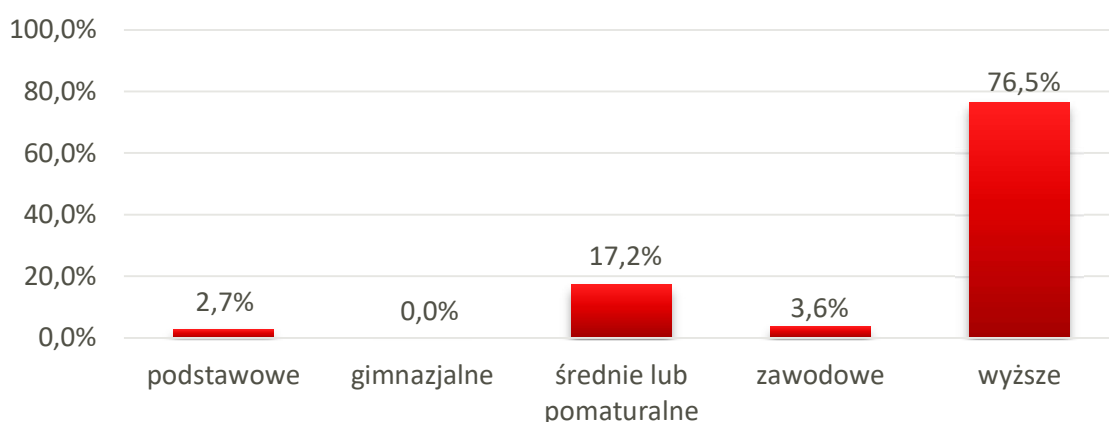
Rysunek 3. Płeć: N=221

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (48,4%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (19,5%), 26-35 lat (14,5%), 56-65 lat (8,1%) oraz powyżej 65 lat (6,3%). Udział respondentów w wieku do 25 lat był najmniejszy (3,2%).

Wykres 13. Wiek: N=221

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (76,5%), z kolei 17,2% – średnim lub pomaturalnym. 3,6% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, natomiast 2,7% posiadający podstawowe wykształcenie.

Wykres 14. Wykształcenie: N=221

Problemy społeczne

Respondenci zostali poproszeni również o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze gminy Łomianki. Za najważniejsze problemy uznano: sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież (26,1%), uzależnienia wśród osób dorosłych (25,7%) oraz zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (25,2%). Średnio co piąty respondent wskazał na samotność/izolację osób starszych (21,6%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (20,3%). Najmniej odpowiedzi dotyczyło bezdomności

(3,6%) oraz bezrobocia (5,4%). Wśród respondentów 12,6% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 9,0% nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi. Badani mieszkańcy udzielali także własnych odpowiedzi, wśród których wymieniono m.in.: *brak pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i dorosłych, brak miejsc parkingowych, kradzieże, libacje alkoholowe do późnych godzin nocnych, przeklinające dzieci, przestępczość, problemy z komunikacją gminną, brak ciepłych posiłków dla osób potrzebujących, samotność młodzieży – duża izolacja młodzieży i dzieci od siebie, brak wystarczającej ilości pediatrów, brak terenów zielonych tj. parki czy skwery, brak miejsc do spotkań sąsiedzkich, zbyt mało wspólnych aktywności dla rodzin, nietolerancja dla odmienności, narkotyki oraz pracoholizm i strach przed utratą pracy – duży poziom presji, również społecznej.*

Wykres 15. Jakie Pana/i zdaniem są największe problemy społeczne na terenie Gminy?

N=221

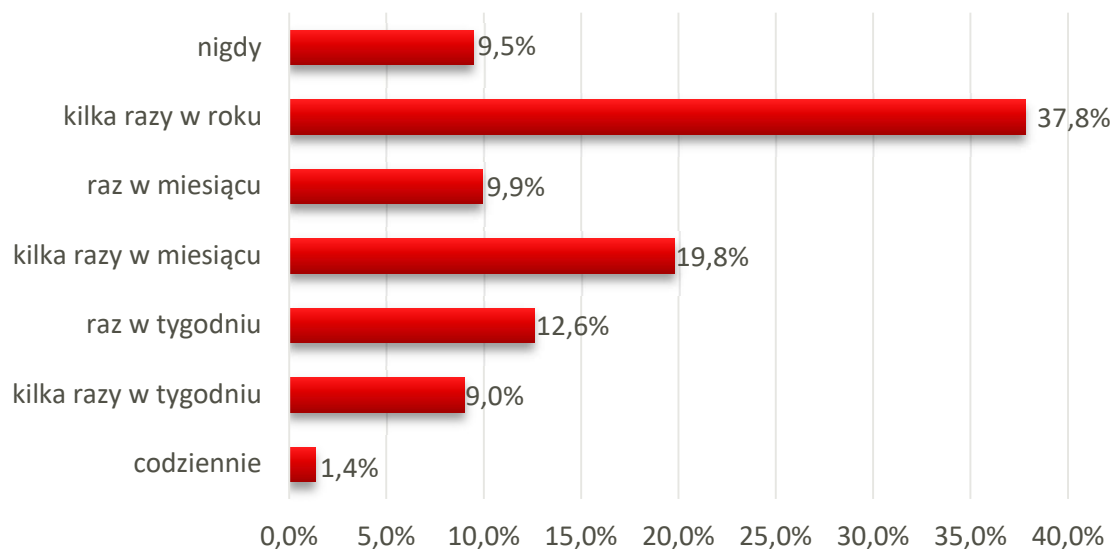

*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem alkoholowy

W pierwszym pytaniu skierowanym do dorosłych mieszkańców Gminy poproszono ich o określenie, z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało tylko 9,5% ankietowanych, natomiast co trzeci badany sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku (37,8%). 9,9% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu, a 19,8% – kilka razy w miesiącu, 12,6% osób pije alkohol raz w tygodniu, z kolei 9,0% – kilka razy w tygodniu. Codzienne picie alkoholu zadeklarowało 1,4% badanych mieszkańców.

Wykres 16. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=221

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Odpowiedzi mieszkańców są następujące: większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (160 osób, tj. 80,0%). Odpowiedzi 20 respondentów wskazywały na to, że taka sytuacja wystąpiła 1 raz (10,0%), z kolei w przypadku 10 osób – 2-5 razy (5,0%). 4 badanych upiło się w tym czasie 6-10 razy (2,0%), natomiast 6 ankietowanych przyznało, że zdarzyło im się to powyżej 10 razy (3,0%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=200

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
1 raz	10,0%	20
2-5 razy	5,0%	10
6-10 razy	2,0%	4
powyżej 10 razy	3,0%	6
ani razu	80,0%	160

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w przeciągu ostatnich 30 dni przed badaniem doszło do sytuacji, w której wykonywali swoje obowiązki służbowe po nadmiernym spożyciu alkoholu poprzedniego dnia, tj. na tzw. „kacu”. Na podstawie ich deklaracji można stwierdzić, że 21 respondentów nie podejmuje żadnej aktywności zawodowej (10,4%), a 169 osobom nie zdarzyła się taka sytuacja w ciągu ostatniego miesiąca przed przystąpieniem do badania (84,1%). Niemniej, do pracy na tzw. „kacu” przyznało się łącznie 11 ankietowanych (5,5%), wśród których 8 osobom zdarzyło się to raz (4,0%), natomiast po 1 ankietowanym stwierdziło, iż miało to miejsce 2-5 razy, 6-10 razy oraz powyżej 10 razy.

Tabela 11. Jak często w przeciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i pracować po nadmiernym spożyciu alkoholu poprzedniego dnia (na tzw. „kacu”)? N=201

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
1 raz	4,0%	8
2-5 razy	0,5%	1
6-10 razy	0,5%	1
powyżej 10 razy	0,5%	1
nigdy	84,1%	169
nie pracuję	10,4%	21

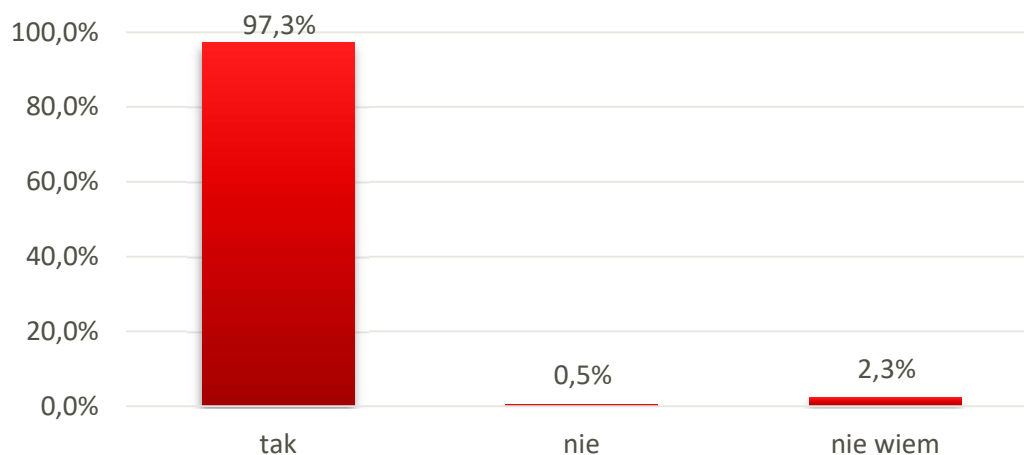
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 20 osób podało, iż nie posiada prawa jazdy (10,0%), z kolei 175 respondentów zaprzeczyło jakoby w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (87,1%). Niemniej, takie sytuacje zdarzyły się w przypadku 6 mieszkańców pijących alkohol (3,0%), w tym zdaniem 2 osób taka sytuacja miała miejsce 1 raz (1,0%), 3 badanych zadeklarowało sporadyczne kierowanie pojazdami po spożyciu alkoholu (1,5%), natomiast 1 ankietowany – częste (0,5%).

Tabela 12. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=201

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	87,1%	175
raz mi się to zdarzyło	1,0%	2
zdarza mi się to sporadycznie	1,5%	3
zdarza mi się to często	0,5%	1
nie posiadam prawa jazdy	10,0%	20

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość dorosłych mieszkańców Gminy jest świadoma szkodliwości napojów alkoholowych, co zadeklarowało 97,3% respondentów. Brak wiedzy w tym zakresie dotyczy z kolei 2,3% ankietowanych, którzy zaznaczyli odpowiedź „nie wiem”, natomiast 0,5% respondentów nie dostrzega negatywnego wpływu spożywania alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym.

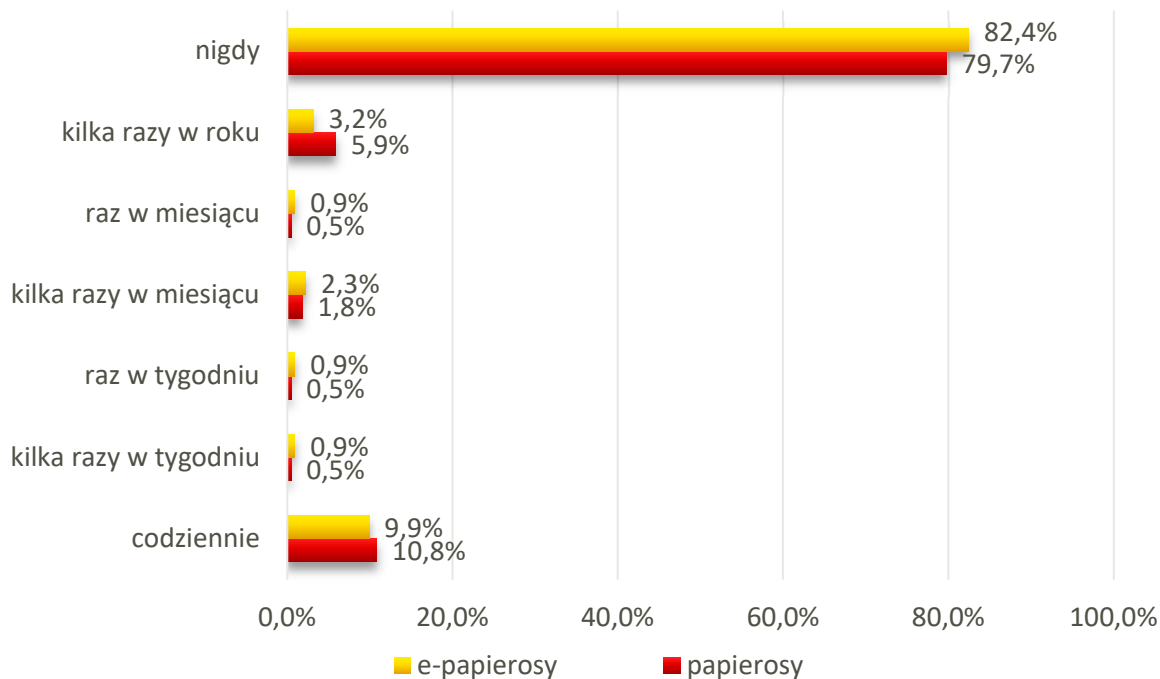
Wykres 17. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=221

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Łomianki. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali co piąty mieszkaniec, tj. 20,0%, spośród których 5,9% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, po 0,5% robi to raz w miesiącu, raz w tygodniu oraz kilka razy w tygodniu, a 1,8% – kilka razy w miesiącu. Na codzienne palenie wskazał odsetek

10,8% ankietowanych. Po elektroniczne papierosy sięga łącznie 18,1% respondentów, przy czym po 0,9% z nich robi to raz w miesiącu, raz w tygodniu i kilka razy w tygodniu, 3,2% osób wskazało na palenie e-papierosów kilka razy w roku, a 2,3% – kilka razy w miesiącu. Codzienne palenie papierosów elektronicznych dotyczy 9,9% badanych.

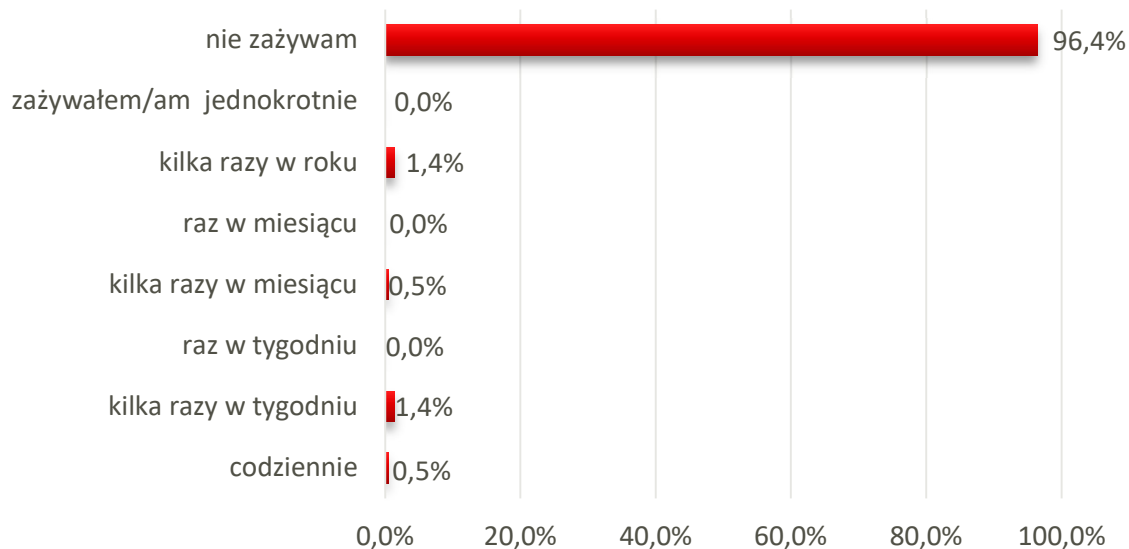
Wykres 18. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=221

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców gminy Łomianki. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało łącznie 3,8% respondentów, w tym po 1,4% badanych sięga po tego typu środki kilka razy w roku oraz kilka razy w tygodniu, z kolei po 0,5% zadeklarowało zażywanie ich kilka razy w miesiącu i codziennie.

Wykres 19. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=221

Aby szczegółowiej ukazać problem sięgania po narkotyki i dopalacze przez dorosłych mieszkańców Gminy, kolejnym pytaniem dla osób po inicjacji narkotykowej było to, jakie zażywali oni substancje psychoaktywne. 5 osób zadeklarowało sięganie po marihuanę, po 2 wskazania padły na dopalacze, leki w celu odurzenia oraz inne substancje, gdzie wymieniono *kokainę* (po 25,0%), z kolei 1 badany zaznaczył amfetaminę (12,5%).

Tabela 13. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne Pan/i zażywał/a? N=8

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	62,5%	5
dopalacze	25,0%	2
leki w celu odurzania się	25,0%	2
inne	25,0%	2
amfetamina	12,5%	1

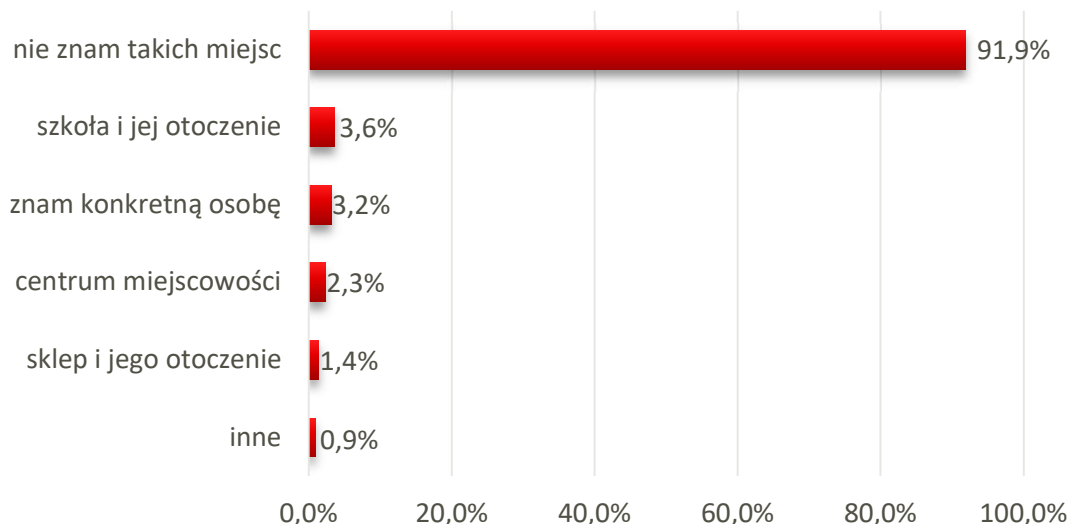
*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ostatnim pytaniu dotyczącym substancji psychoaktywnych uwzględniono znajomość przez respondentów miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można kupić substancje psychoaktywne, inne niż alkohol. Jak wynika z ich deklaracji, zdecydowana większość badanych nie zna takich miejsc, co potwierdziło 91,9% odpowiedzi. Niemniej jednak 3,6% wskazało na szkołę, 3,2% ankietowanych przyznało, że zna konkretną osobę, 2,3% badanych zaznaczyło centrum miejscowości, z kolei 1,4% – sklep i jego otoczenie. Odpowiedzi

0,9% ankietowanych dotyczyły innych miejsc na terenie gminy Łomianki. Cytując „Wiele razy zdarzyło się zobaczyć podjeżdżającego mężczyznę w okolicy mojej ulicy i przekazującego coś podejrzanego innej osobie.” oraz „Słyszałam, że młodzież wszystko czego potrzebuje może kupić na skate parku pod ICDS”.

Wykres 20. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? N=221

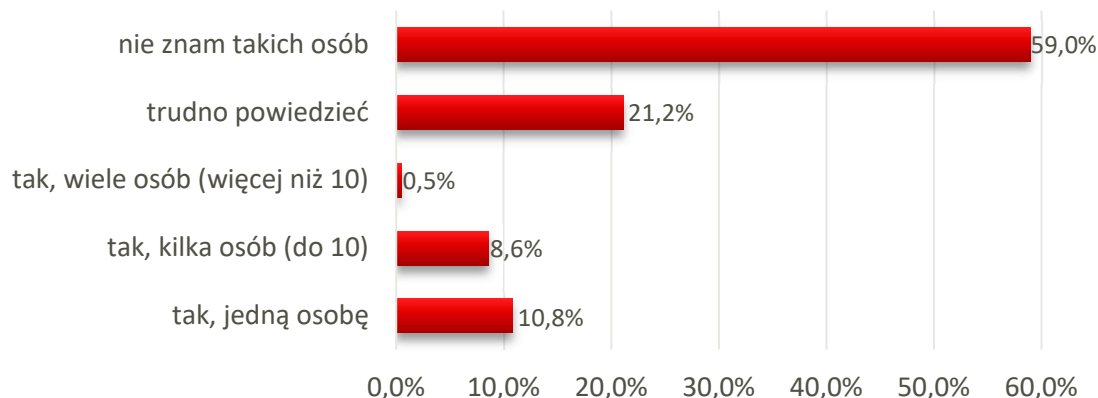

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem przemocy

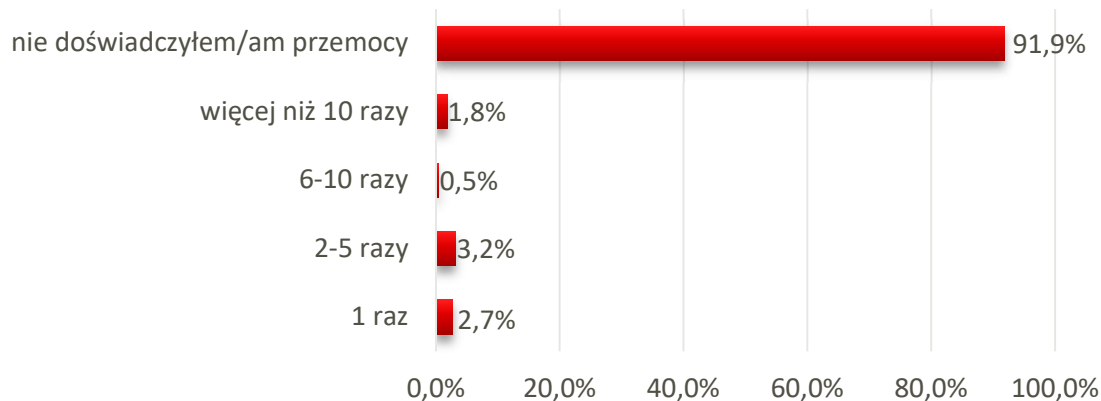
W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Łomianki. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znajdują osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdził co piąty ankietowany, tj. 19,9%, spośród których 10,8% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, 8,6% badanych podało, że zna kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób), z kolei 0,5% – wiele takich osób (powyżej 10). Należy zauważyć, iż znaczny odsetek respondentów nie jest pewnych, czy zna taką osobę (21,2%), a jednoznacznie zaprzeczyła temu ponad połowa badanych (59,0%).

Wykres 21. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=221

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 8,2% dorosłych mieszkańców, wśród których 2,7% doświadczyło jej jednokrotnie, 3,2% – 2-5 razy, 0,5% – 6-10 razy, natomiast 1,8% wskazało na więcej niż 10 razy.

Wykres 22. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=221

Respondenci, którzy potwierdzili, iż doświadczają przemocy, zostali poproszeni o wskazanie jej rodzaju. Najwięcej, bo 16 odpowiedzi wskazuje na doznawanie przemocy psychicznej (88,9%). Po 4 badanych zaznaczyło przemoc ekonomiczną oraz zaniedbanie (po 22,2%), 3 odpowiedzi padły na mobbing (16,7%), 2 na przemoc fizyczną (11,1%), a 1 osoba doświadczyła przemocy seksualnej (5,6%). Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 2 ankietowanych (11,1%).

Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=18

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	88,9%	16
przemoc ekonomiczna	22,2%	4
zaniedbanie	22,2%	4
mobbing	16,7%	3
przemoc fizyczna	11,1%	2
nie wiem	11,1%	2
przemoc seksualna	5,6%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że przemocy wobec nich dopuszczali się przede wszystkim ich mężowie/żony (7 osób, tj. 38,9%), a także inni członkowie rodziny i współpracownicy (po 5 osób, tj. 27,8%). 4 ankietowanych wskazało na partnera/partnerkę (22,2%), natomiast po 2 odpowiedzi padły na rodziców, pracodawcę oraz osobę nieznaną (po 11,1%). Wśród innych osób wskazanych przez respondentów znalazł się *były mąż* (3 osoby, tj. 16,7%).

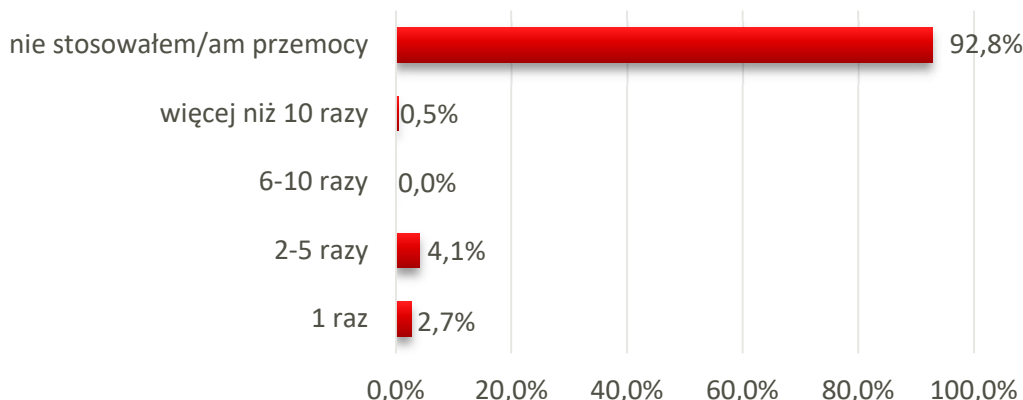
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=18

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	38,9%	7
inni członkowie rodziny	27,8%	5
współpracownicy	27,8%	5
partner/partnerka	22,2%	4
inne osoby	16,7%	3
rodzice	11,1%	2
pracodawca	11,1%	2
nieznajomy/a	11,1%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ramach badania podjęto również próbę określenia skali oraz częstotliwości stosowania przemocy przez ankietowanych. Jak wynika z analizy materiału badawczego, do zastosowania zachowań przemocowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznał się odsetek 7,3% badanych, w tym 2,7% ankietowanych dopuściło się jej 1 raz, 4,1% wskazało na 2-5 razy, z kolei 0,5% osób na więcej niż 10 razy.

Wykres 23. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby? N=221

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, znaczna część osób deklarujących stosowanie przemocy, kierowała ją w stronę dziecka/dzieci (10 osób, tj. 62,5%). 5 respondentów odpowiedziało, iż był/a to mąż/żona (31,3%), natomiast po 2 osoby wskazały na partnera/partnerkę oraz innych członków rodziny (po 12,5%). Pojedyncze odpowiedzi ankietowanych padły na współpracowników i inne osoby, gdzie wymieniono sąsiadkę (po 6,3%).

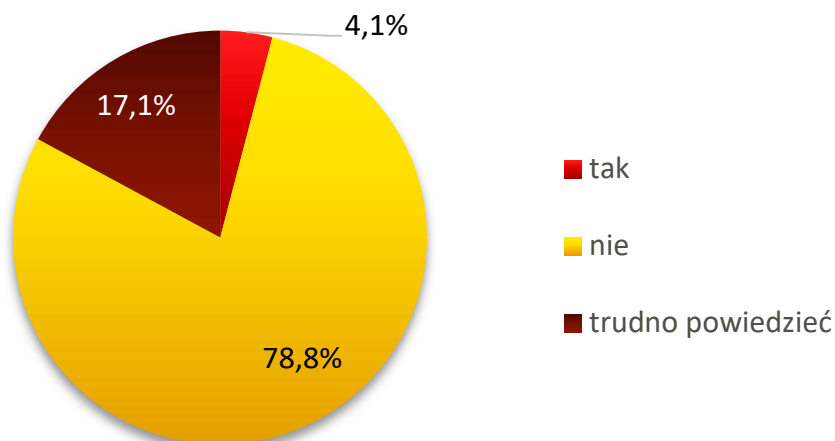
Tabela 16. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=16

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dziecka/dzieci	62,5%	10
męża/żony	31,3%	5
partnera/partnerki	12,5%	2
innych członków rodziny	12,5%	2
współpracowników	6,3%	1
innych osób	6,3%	1
rodziców	0,0%	0
nieznajomego/ej	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

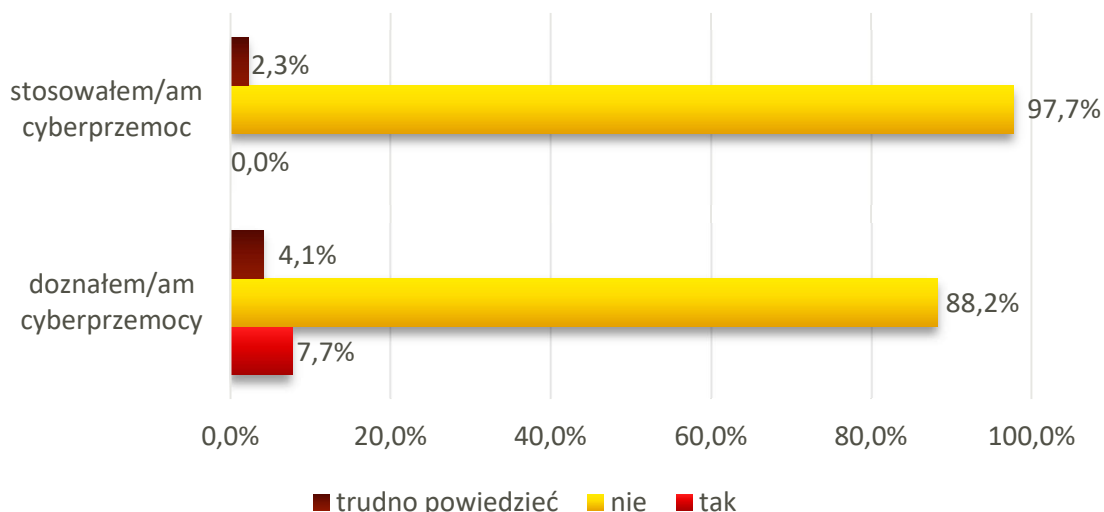
Ważnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Łomianki była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż znaczny odsetek badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej (78,8%), jednakże aż 17,1% mieszkańców stwierdziło, że trudno jest im określić swoje stanowisko w tej sprawie, a 4,1% ma do niej pozytywny stosunek.

Wykres 24. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą? N=221

Kolejne pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz zastosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doznało 7,7% badanych, z kolei 4,1% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. W przypadku stosowania przemocy w Internecie żaden respondent nie zadeklarował, że dopuścił się tego w ciągu ostatnich 12 miesięcy, z kolei 2,3% miało trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi.

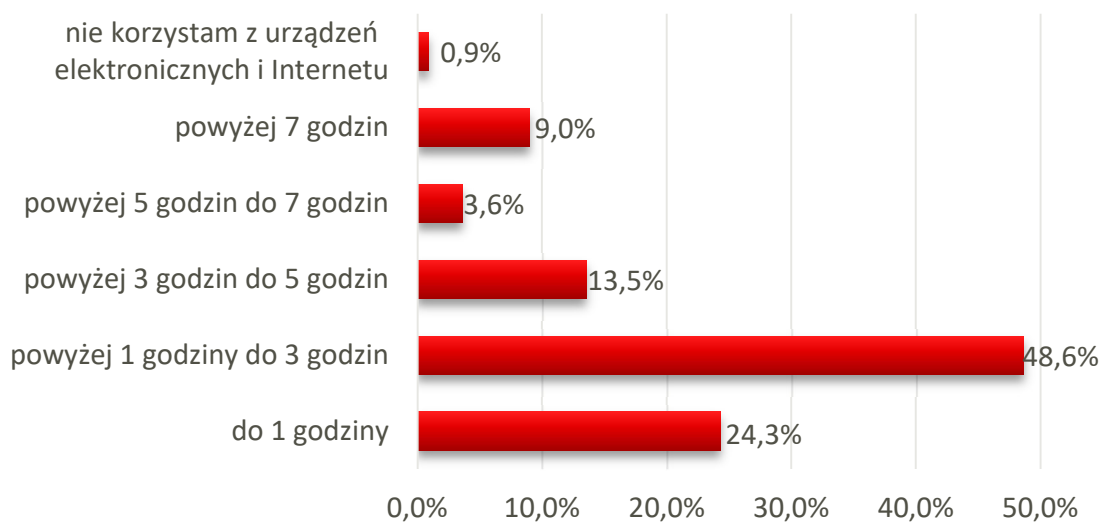
Wykres 25. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ponizanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=221

Korzystanie z urzędzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urzędzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji badanych, niemal wszyscy korzystają z tego typu urzędzeń i Internetu, przy czym 24,3% respondentów robi to do 1 godziny dziennie, a niemal połowa wskazała na przedział od 1 do 3 godzin (48,6%). Korzystanie z urzędzeń pomiędzy 3 a 5 godzinami dziennie zadeklarowało 13,5% respondentów, na odpowiedź od 5 do 7 godzin wskazał odsetek 3,6% ankietowanych, a duże ilości czasu, tj. powyżej 7 godzin poświęca na to 9,0%. Z tego rodzaju urzędzeń i Internetu nie korzysta w ogóle 0,9% respondentów.

Wykres 26. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urzędzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=221

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy określili, czy zdarza się im korzystać z urzędzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, większość respondentów odpowiedziała twierdząco na to pytanie (215 osób, tj. 98,2%). Wśród nich 27 badanych wskazało, że taka sytuacja ma miejsce bardzo często (12,3%), 58 ankietowanych – często (26,5%), 83 respondentów – czasami (37,9%), a 47 osób – rzadko (21,5%). 4 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (1,8%). 1 badany pominął to pytanie i nie udzielił żadnej odpowiedzi.

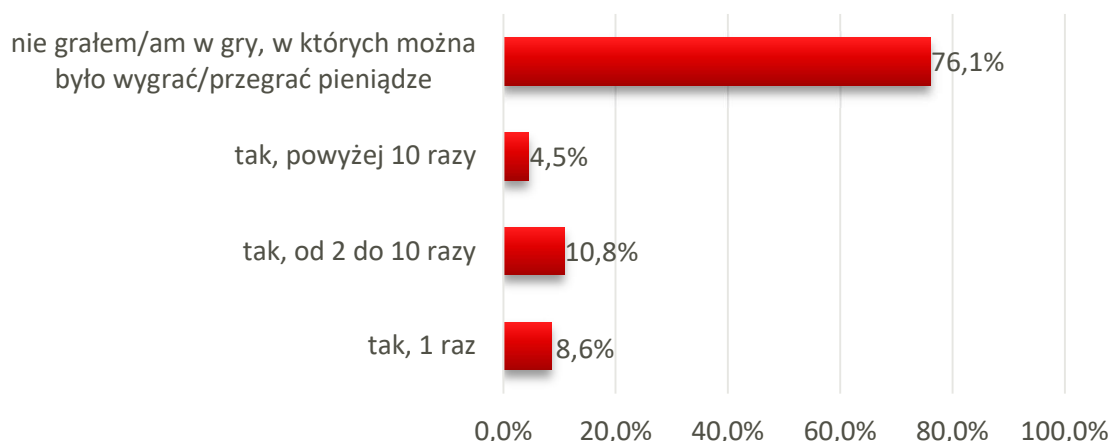
Tabela 17. Jak często zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładat/a? N=219

Odpowiedź	%	Liczba odp.
bardzo często	12,3%	27
często	26,5%	58
czasami	37,9%	83
rzadko	21,5%	47
nigdy	1,8%	4

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miał blisko co czwarty dorosły respondent (23,9%), wśród których 8,6% grało w takie gry 1 raz, 10,8% – od 2 do 10 razy, z kolei 4,5% osób przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=221

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 23 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (43,4%), 27 osób zaprzeczyło temu (50,9%), a 3 respondentów miało problemy z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie (5,7%).

Tabela 18. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=53

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	43,4%	23
nie	50,9%	27
trudno powiedzieć	5,7%	3

W kolejnym pytaniu osoby grające w gry na pieniądze miały odpowiedzieć, czy zdarzyło im się kiedykolwiek przeznaczyć na nie większą kwotę niż wstępnie zakładali. Do takiego zachowania przyznało się 4 respondentów (7,5%), z kolei 46 badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej (86,8%). 3 osoby nie przewidują określonej kwoty na gry hazardowe (5,7%).

Tabela 19. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek przeznaczyć na gry na pieniądze większą kwotę niż wstępnie Pan/i zakładal/a? N=53

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	7,5%	4
nie	86,8%	46
nie przewiduję określonej kwoty	5,7%	3

Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Łomianki, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat swoich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm, nadmierna aktywność fizyczna i inne, są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

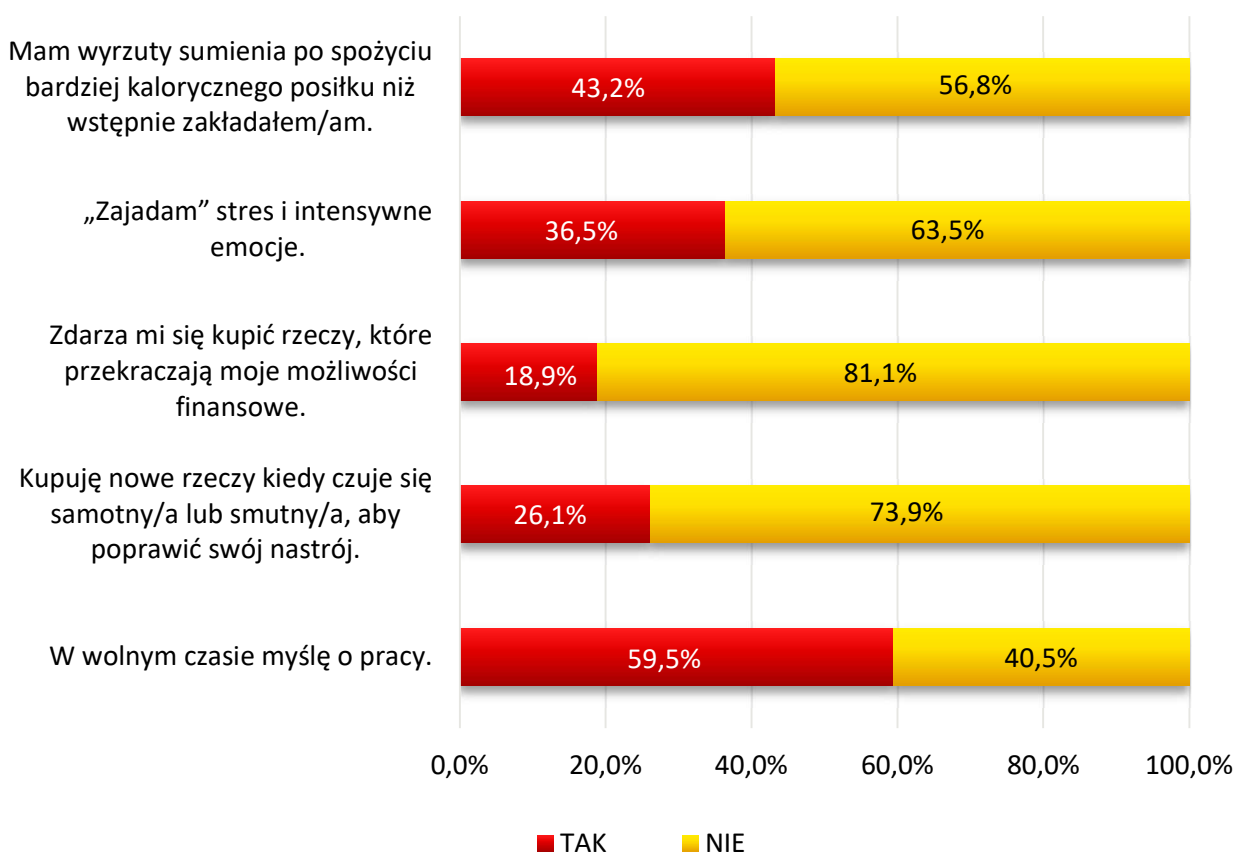
Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie zakupów,

pracy oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- Co drugi badany myśli o pracy w trakcie swojego czasu wolnego, na co wskazało 59,5% wszystkich ankietowanych;
- Blisko połowa badanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku (43,2%);
- Średnio co trzeci ankietowany zajada stres i inne intensywne emocje (36,5%);
- 26,1% osób biorących udział w badaniu kupuje nowe rzeczy, gdy czują się samotni lub aby poprawić swój nastrój;
- Tylko 18,9% ankietowanych przyznało, iż zdarza im się kupować przedmioty, które przekraczają ich możliwości finansowe.

Wykres 28. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=52

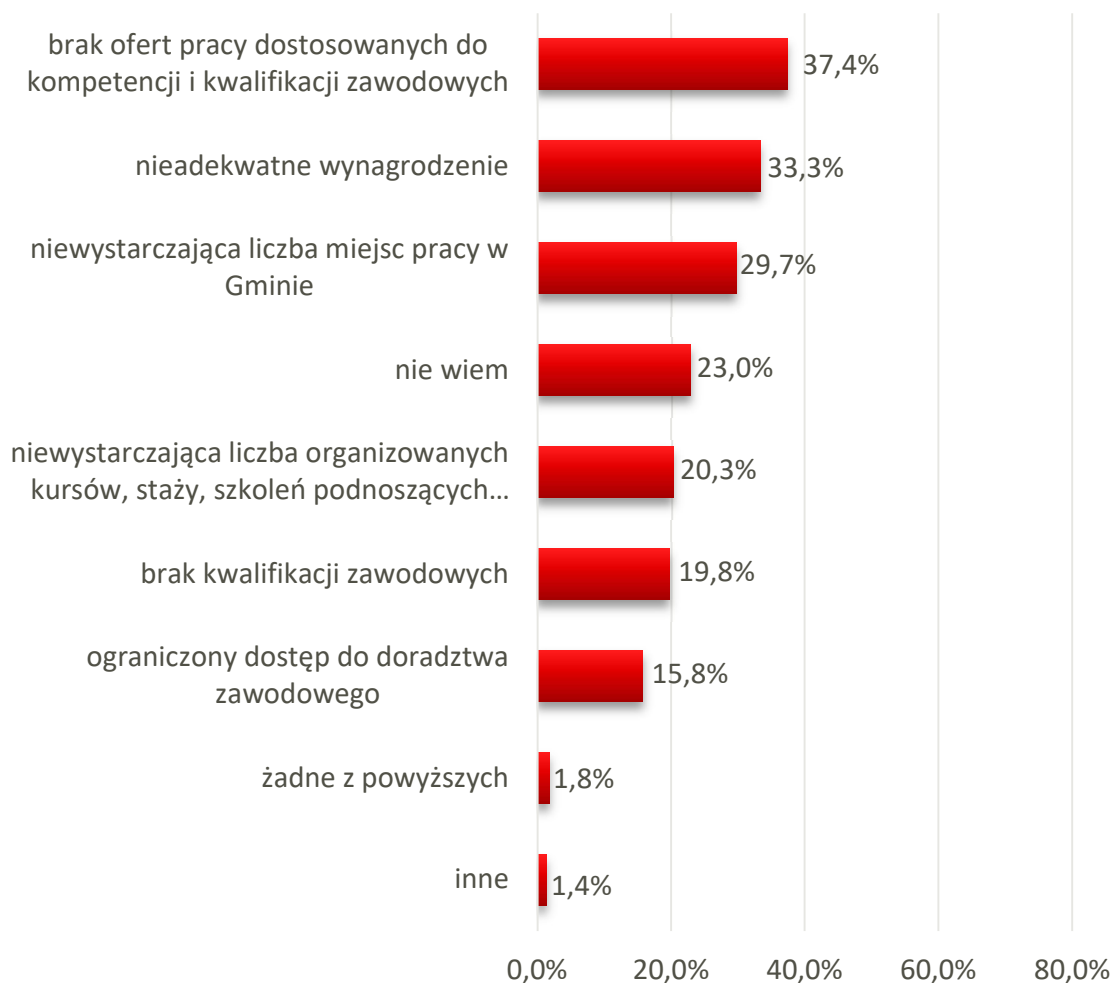
Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Łomianki. Badani mieli określić z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Najwięcej, bo 37,4%

mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Na drugim miejscu znalazło się nieadekwatne wynagrodzenie (33,3%). W dalszej części mieszkańcy wskazywali na niewystarczającą liczbę miejsc pracy w Gminie (29,7%), czy niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (20,3%), a 19,8% odpowiedzi padło na brak kwalifikacji zawodowych. Najmniejszy odsetek ankietowanych zaznaczył ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego jako jeden z najistotniejszych problemów dotyczących osoby bezrobotne zamieszkujące gminę Łomianki (15,8%). Wśród innych odpowiedzi wskazywano na *utrudnienia w sprawnej komunikacji – korki, alkohol oraz Urząd Pracy zlokalizowany w Warszawie* (1,4%). Blisko co czwarty ankietowany nie posiada wiedzy w tym zakresie (23,0%), a 1,8% zaznaczyło odpowiedź „żadna z powyższych”.

Wykres 29. Jakie trudności napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy?

N=221

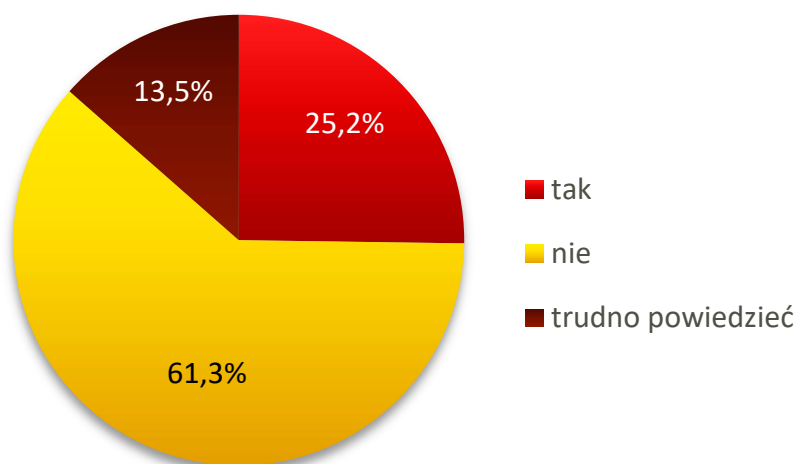

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

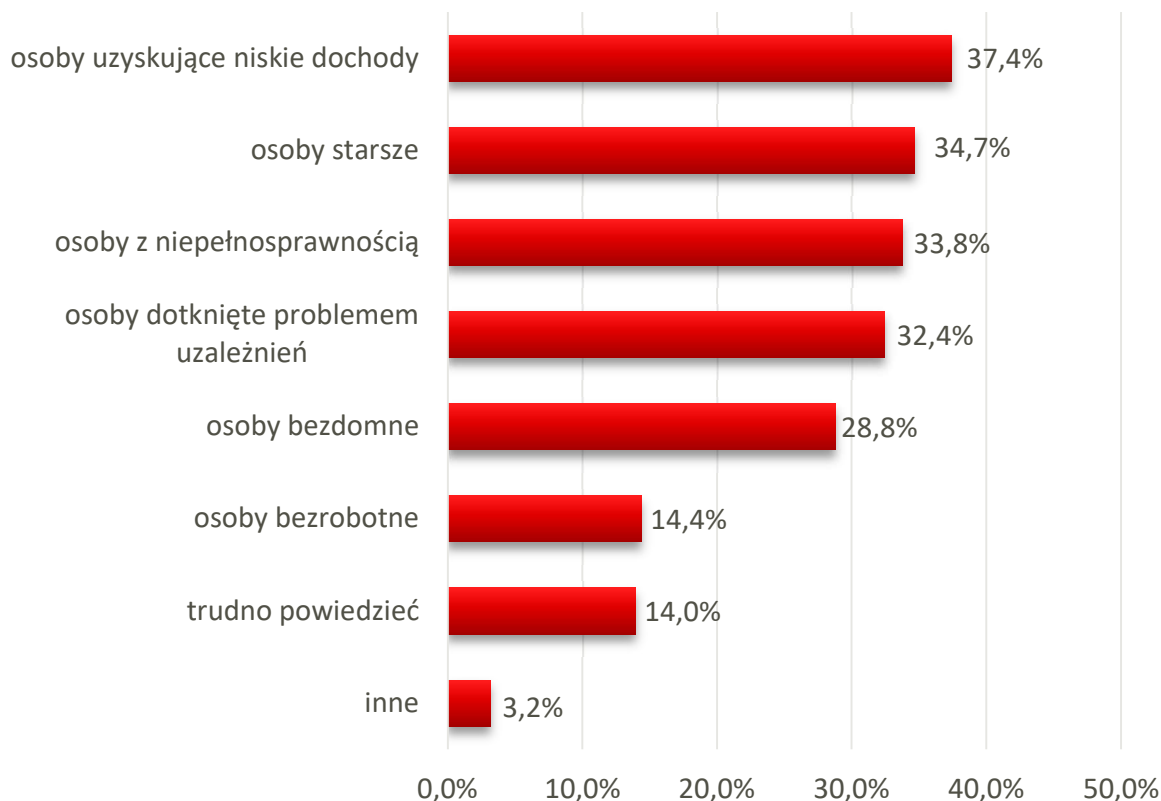
Następne pytanie dotyczyło tego, czy respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 61,3% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, 25,2% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów, z kolei 13,5% respondentów miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=221

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby uzyskujące niskie dochody (37,4%), na drugim – osoby starsze (34,7%), z kolei na trzecim – osoby z niepełnosprawnością (33,8%). Najmniejsza część odpowiedzi padła na osoby bezrobotne (14,4%). Trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi wykazało 14,0% badanych, natomiast 3,2% osób udzieliło innych odpowiedzi, takich jak: *katolicy, osoby z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, w tym również dzieci i młodzież, samotne matki, młodzież LGBT+ oraz matki z dziećmi.*

Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=221

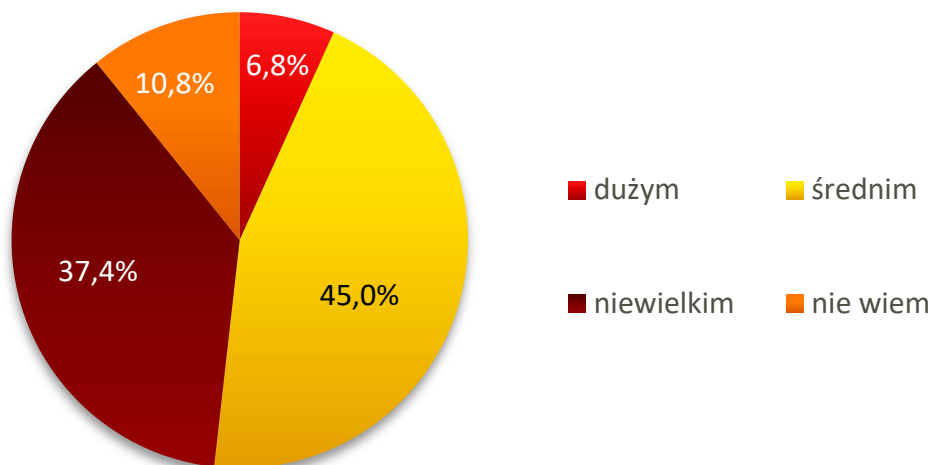

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

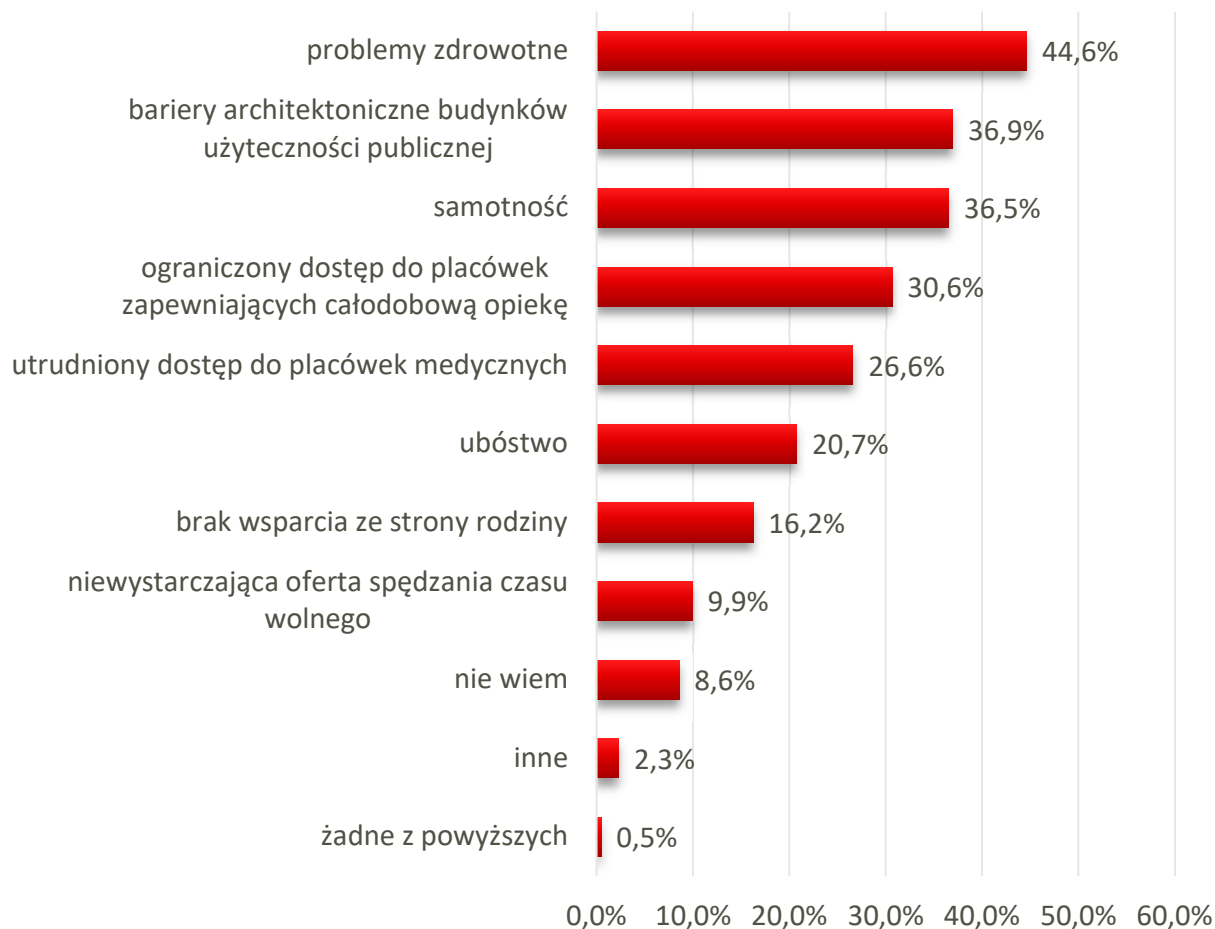
Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób o ograniczonej mobilności. 37,4% respondentów uważa, że jest ona dostosowana w niewielkim stopniu, a 45,0% mieszkańców jest zdania, że jest przystosowana w stopniu średnim. 6,8% ankietowanych twierdzi, że dużo miejsc w Gminie jest przystosowanych do osób z niepełnosprawnością, a 10,8% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=221

Zdaniem większości badanych mieszkańców, najważniejszym problemem osób starszych i osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy są problemy zdrowotne (44,6%) oraz bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej (36,9%). Wśród badanych 36,5% wskazało na samotność, 30,6% na ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę, natomiast co czwarta osoba zaznaczyła utrudniony dostęp do placówek medycznych (26,6%). Najmniejsza liczba odpowiedzi dotyczyła niewystarczającej oferty spędzania czasu wolnego (9,9%), a także braku wsparcia ze strony rodziny (16,2%). Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 8,6% respondentów, a 0,5% ankietowanych stwierdziło, że żadna odpowiedź wymieniona w kafeterii nie jest odpowiednia. 2,3% badanych udzieliło innych odpowiedzi, wśród których znalazły się: *bezmyślnie projektowane chodniki/krawężniki/zjazdy (np. ul. Długa) uniemożliwiające poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, ryzyko wywrócenia się, bariery architektoniczne, tj. brak chodników na wielu ulicach, wysokie krawężniki, dziury w asfalcie, brak profesjonalnego wsparcia psychologicznego, brak punktu dziennej opieki nad osobą starszą, a także bardzo odległe (ponad 50 km) powiatowe centrum orzekania o niepełnosprawności.*

Wykres 33. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=221

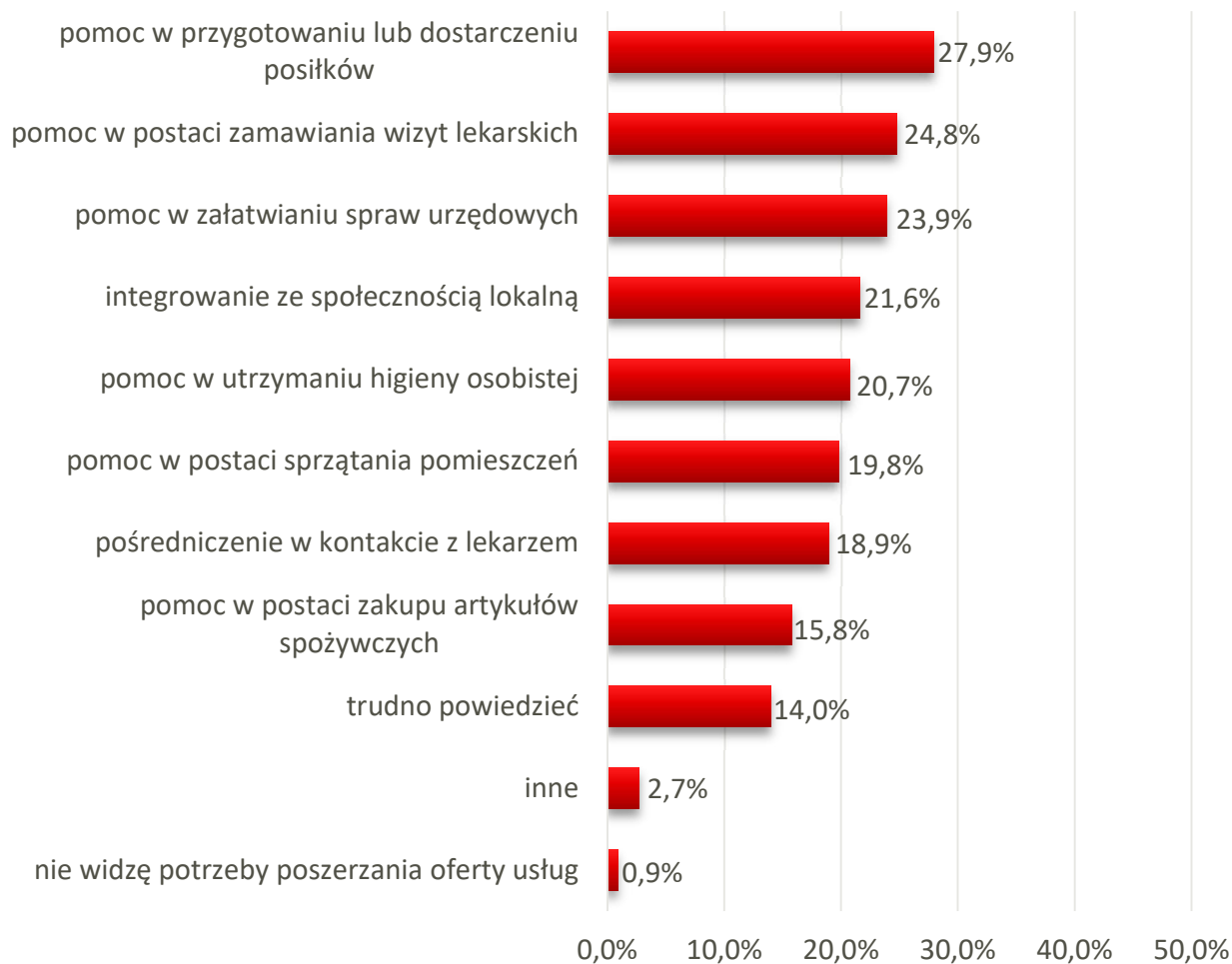

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej części badania zapytano respondentów, o jakie ich zdaniem działania należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Najwięcej badanych wskazało na pomoc w przygotowywaniu lub dostarczaniu posiłków (27,9%), pomoc w postaci zamawiania wizyt lekarskich (24,8%) oraz pomoc w załatwianiu spraw urzędowych (23,9%). W dalszej kolejności ankietowani wymieniali integrowanie ze społecznością lokalną (21,6%), pomoc w utrzymaniu higieny osobistej (20,7%), a także pomoc w postaci sprzątnięcia pomieszczeń (19,8%). Nieznacznie mniej respondentów wyróżniło pośredniczenie w kontakcie z lekarzem (18,9%), natomiast najmniej osób zaznaczyło pomoc w postaci zakupu artykułów spożywczych (15,8%). 0,9% nie widzi potrzeby poszerzania oferty usług, a 14,0% miało trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi. 2,7% ankietowanych podało inne propozycje, takie jak: *mieszkania komunalne lub więcej miejsc w DPS, zadbanie o zwiększenie bezpieczeństwa na terenie naszej gminy, zorganizowanie dziennego oddziału psychogeriatrycznego, ośrodek dziennej opieki, możliwość*

skorzystania z pomocy doraźnej (doradztwo), np. gdzie naprawić auto oraz podpisanie przetargu na opiekunki z rzetelną firmą, która zatrudnia osoby kompetentne i radzące sobie z każdym przypadkiem, nawet najtrudniejszym, udostępnienie/wypożyczenie sprzętu ułatwiającego codzienne czynności, zapewnienie opiekunek zmianowych tzn. podczas nieobecności opiekunki przydzielonej, aby zawsze była opieka.

Wykres 34. O jaką formę wsparcia Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami na terenie Gminy? N=221

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Transport i komunikacja w gminie Łomianki

Udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami w autobusach Komunikacji Miejskiej Łomianki Sp. z o.o., (KMŁ).

1. Wszystkie eksploatowane autobusy KMŁ posiadają n/w udogodnienia dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich :

- rozkładana w drzwiach środkowych lub tylnych rampa umożliwiająca wjazd/ wyjazd wózkiem inwalidzkim,
- tzw. „przyklęk boczny”, czyli obniżenie prawej strony autobusu zmniejszające odległość podłogi pojazdu od podłoża (chodnika),
- wyznaczone wewnątrz pojazdu miejsce dla wózka inwalidzkiego, wyposażone w pasy bezpieczeństwa, umożliwiające mocowanie wózka, zapobiegające jego przemieszczaniu się podczas jazdy.

2. Część autobusów posiada przyciski służące do żądania zatrzymania na przystanku określonym jako „przystanek na żądanie” oraz przyciski otwierania drzwi dla pasażerów zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz pojazdów z nadrukiem w alfabecie braille’a, co stanowi udogodnienie dla osób niewidomych i słabo widzących,

3. Wszystkie autobusy są wyposażone w wewnętrzny system zapowiedzi głosowych, informujący pasażerów o zbliżaniu się do określonego przystanku oraz o jego charakterze, tzn. czy jest to przystanek stały, czy też przystanek na żądanie.

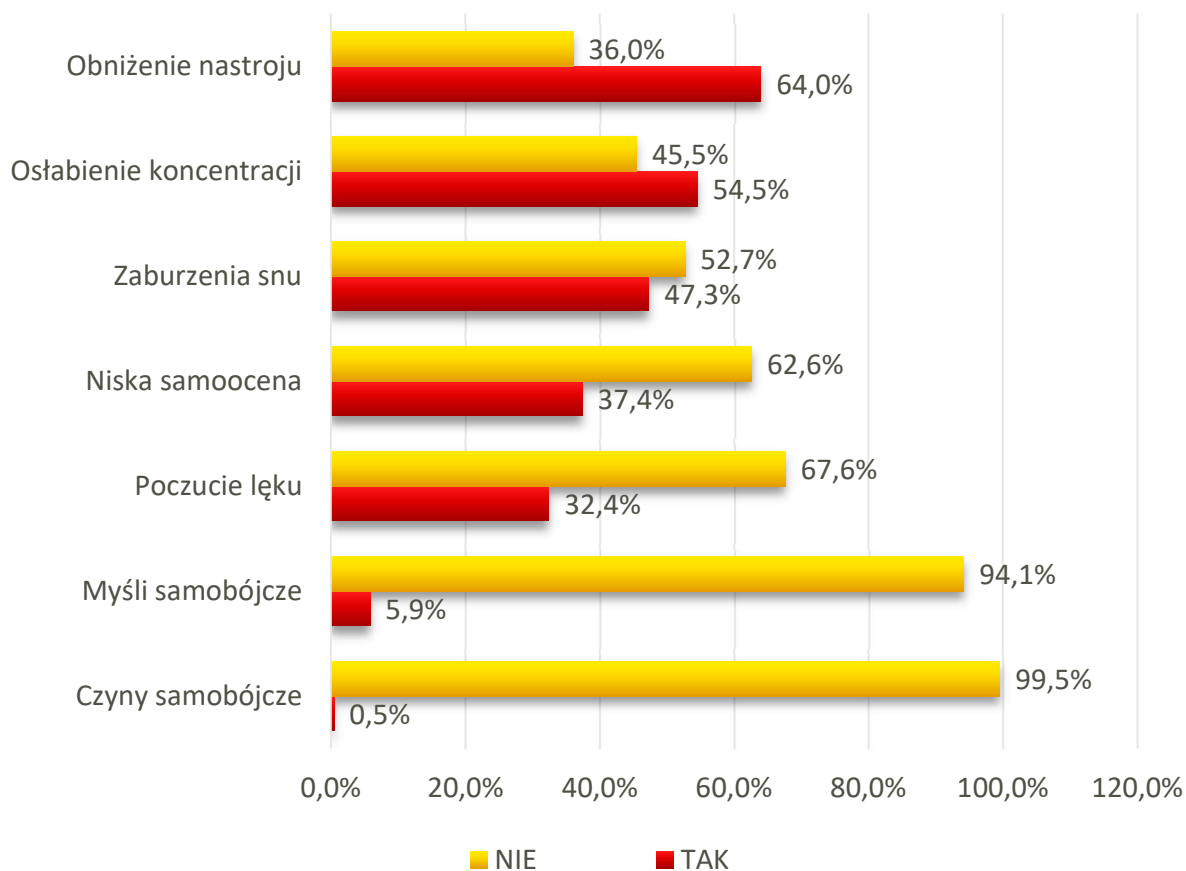
Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy gminy Łomianki mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 64,0% ankietowanych miało obniżony nastrój;
- 54,5% doznało osłabienia koncentracji;
- 47,3% osób doświadczyło zaburzeń snu;
- 37,4% miało niską samoocenę;
- 32,4% respondentów odczuwało lęk;
- 5,9% miało myśli samobójcze;
- 0,5% respondentów podejmowało się czynów samobójczych.

Wykres 35. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=221

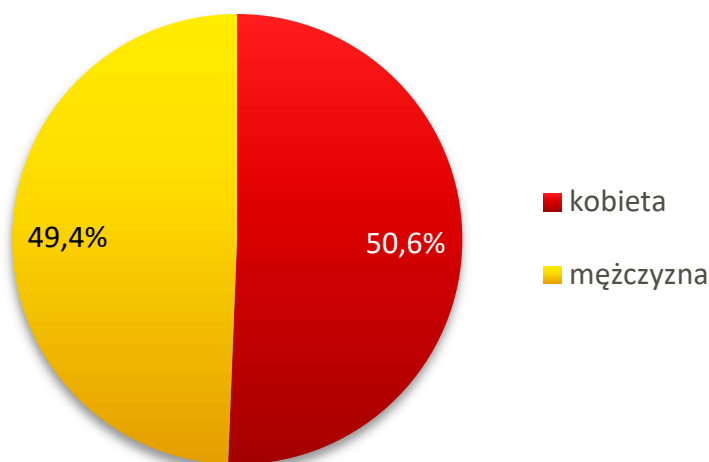
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem sięgania po substancje psychoaktywne i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie opinii młodych mieszkańców na temat ich zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

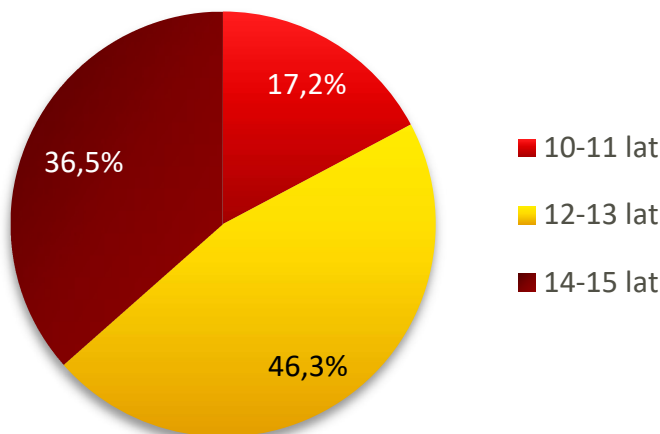
Struktura badanej próby

Uczniowie z gminy Łomianki wypełnili 389 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne udział wzięli zbliżony odsetek chłopców, jak i dziewczynek. Chłopcy stanowili 49,4% ogółu, zaś dziewczynki wypełniły 50,6% kwestionariuszy.

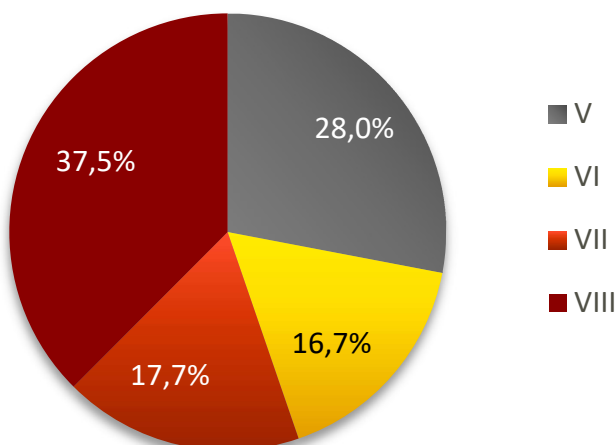
Rysunek 4. Płeć: N=389

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, połowę kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (46,3%), natomiast 36,5% stanowili mieszkańcy Gminy w wieku 14-15 lat. Pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 10-11 lat (17,2%).

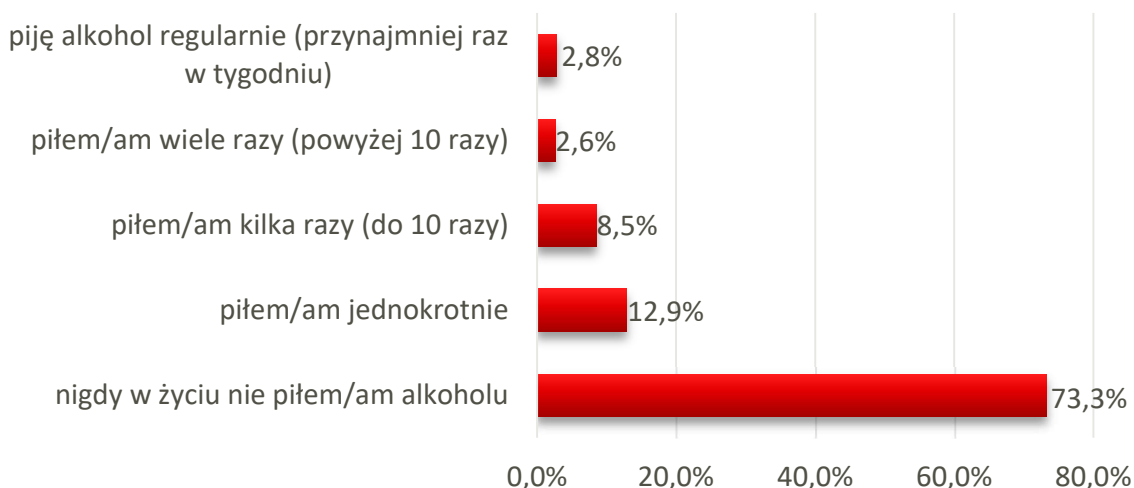
Wykres 36. Wiek: N=389

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 37,5% uczniów biorących udział w badaniu uczęszcza do VIII klasy, 28,0% stanowili uczniowie z klas V, 17,7% to uczniowie klas VII, z kolei najmniejszy odsetek stanowiły osoby uczęszczające do VI klasy szkoły podstawowej (16,7%).

Wykres 37. Klasa: N=389

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Łomianki. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 26,8% respondentów, wśród których 12,9% spożyło go jednokrotnie, 8,5% badanych stwierdziło, iż piło alkohol kilka razy (do 10 razy), 2,6% respondentów zadeklarowało wielokrotne picie (powyżej 10 razy), z kolei 2,8% spożywa go regularnie – przynajmniej raz w tygodniu.

Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=389

W następnym pytaniu skierowanym do respondentów podjęto się próby określenia głównych sposobów, za pomocą których uczniowie otrzymują bądź zdobywają alkohol w celu spróbowania go po raz pierwszy. Badania wykazały, że blisko co drugi badany, który kiedykolwiek próbował alkoholu, otrzymał go od rodziców (43 osoby, tj. 41,3%). W dalszej kolejności wskazywano na zostanie poczęstowanym przez starszych kolegów/koleżanki (16 osób, tj. 15,4%), podkradnięcie rodzicom lub innym członkom rodziny (12 osób, tj. 11,5%), wypicie przez pomyłkę (10 osób, tj. 9,6%), kupienie sobie samodzielnie (8 osób, tj. 7,7%) oraz poproszenie kogoś o kupno (4 osoby, tj. 3,8%). 9 badanych nie pamięta okoliczności, w jakich pierwszy raz spróbowali alkoholu (8,7%), z kolei 2 osoby wskazały na inne odpowiedzi, gdzie wymieniono *dopicie z kieliszków po imprezie w domu* oraz *otrzymanie od brata* (1,9%).

Tabela 20. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? N=104

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzice dali mi spróbować	41,3%	43
zostałem/am poczęstowany/a przez starszych kolegów/koleżanki	15,4%	16
podkradłem/am rodzicom/członkom rodziny	11,5%	12
wypiłem/am przez pomyłkę	9,6%	10
nie pamiętam	8,7%	9
kupiłem/am sobie sam/a	7,7%	8
poprosiłem/am kogoś o kupno	3,8%	4
inne	1,9%	2

Uczniowie, którzy spożywali alkohol, zostali poproszeni o określenie w jakim wieku pierwszy raz po niego sięgnęli. Odpowiedzi respondentów są następujące: 56 badanych wskazało na wiek 10-13 lat (53,8%), natomiast 34 uczniów odpowiedziało, że miało wówczas mniej niż 10 lat (32,7%). Najbardziej wybieraną odpowiedzią był przedział wiekowy 14-15 lat – wskazało na niego 14 respondentów (13,5%).

Tabela 21. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol? N=104

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	32,7%	34
10-13 lat	53,8%	56
14-15 lat	13,5%	14

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem miało 36 uczniów będących po inicjacji alkoholowej (34,7%), którzy w większości spożyli tego typu napoje 1-2 razy (18 osób, tj. 17,3%). Mniejszy odsetek wskazał na spożywanie alkoholu 3-4 razy (8 osób, tj. 7,7%), 5-7 razy (1 osoba, tj. 1,0%) oraz więcej niż 7 razy (9 osób, tj. 8,7%).

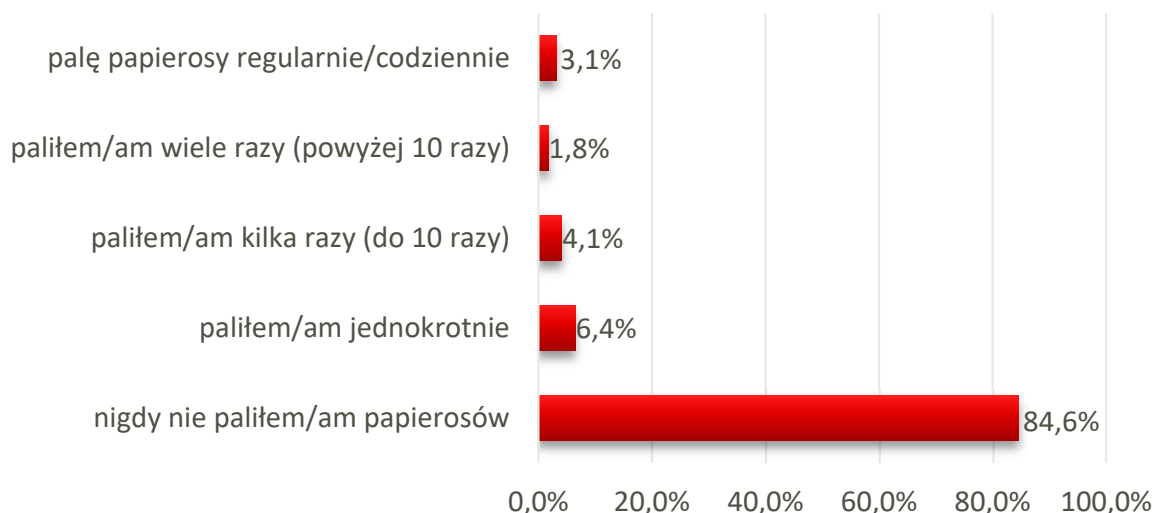
Tabela 22. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=104

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	65,4%	68
1 – 2 razy	17,3%	18
3 – 4 razy	7,7%	8
5 – 7 razy	1,0%	1
więcej niż 7 razy	8,7%	9

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Łomianki podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał odsetek 15,4% ankietowanych, wśród których 6,4% paliło je jednokrotnie, 4,1% sięgnęło po nie kilka razy (do 10 razy), 1,8% odpowiedzi padło na wiele razy (powyżej 10 razy), z kolei 3,1% na regularne/codziennie palenie papierosów.

Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów)? N=389

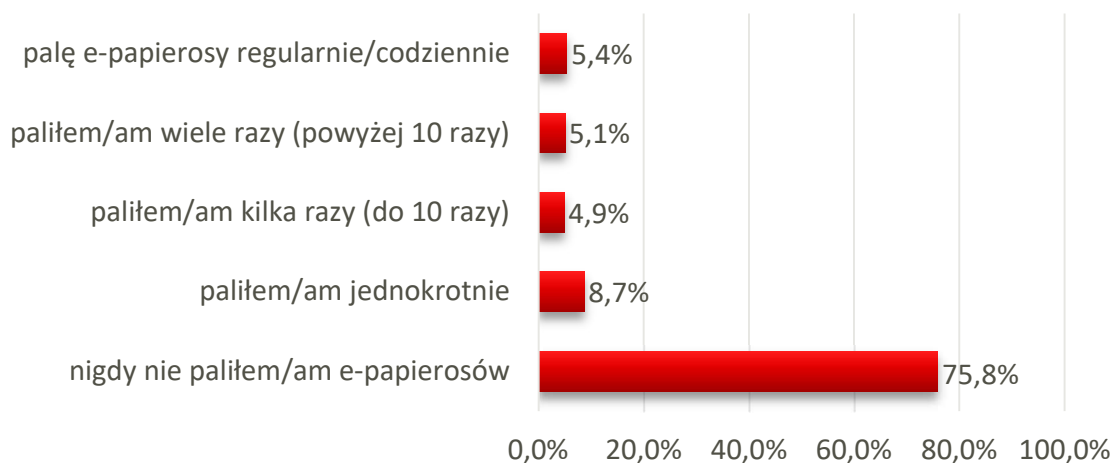

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi młodych mieszkańców Gminy na pytanie dotyczące częstotliwości palenia papierosów przez uczniów w okresie ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Palenie papierosów w tym czasie potwierdziło 26 uczniów będących po inicjacji nikotynowej (43,3%), spośród których 8 osób podjęło się tego 1-2 razy (13,3%), 6 uczniów paliło papierosy w omawianym czasie 3-4 razy (10,0%), 1 osoba – 5-10 razy (1,7%), z kolei 11 badanych sięgnęło po papierosy więcej niż 10 razy (18,3%).

Tabela 23. Jak często pałiteś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni? N=60

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie pałitem/am papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	56,7%	34
1 – 2 razy	13,3%	8
3 – 4 razy	10,0%	6
5 – 10 razy	1,7%	1
więcej niż 10 razy	18,3%	11

W ramach Diagnozy zbadaniu poddana została także częstotliwość palenia przez uczniów elektronicznych papierosów. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że e-papierosy są wśród dzieci i młodzieży z gminy Łomianki mniej popularne niż tradycyjne wyroby tytoniowe, gdyż sięgnął po nie odsetek 24,1% respondentów. Z deklaracji 8,7% badanych wynika, iż palili je 1 raz, 4,9% odpowiedzi padło na kilkukrotne palenie e-papierosów (do 10 razy), a 5,1% na wielokrotne palenie (powyżej 10 razy). Ponadto, 5,4% ankietowanych przyznało, że po e-papierosy sięga regularnie/codziennie.

Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?**N=389**

Ostatnie pytanie skierowane do uczniów w zakresie wyrobów nikotynowych miało na celu ustalenie częstotliwości sięgania po elektroniczne papierosy. W ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie e-papierosy paliła blisko połowa osób będących po inicjacji nikotynowej (44 osoby, tj. 47,4%). Po 8 respondentów sięgnęło po nie 1-2 razy oraz 3-4 razy (8,6%), 2 ankietowanych przyznało, że paliło e-papierosy 5-7 razy (2,2%), a 26 uczniów z częstotliwością wskazującą na ryzyko uzależnienia, tj. więcej niż 7 razy (28,0%). 1 ankietowany pominął to pytanie i nie udzielił żadnej odpowiedzi.

Tabela 24. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni? N=93

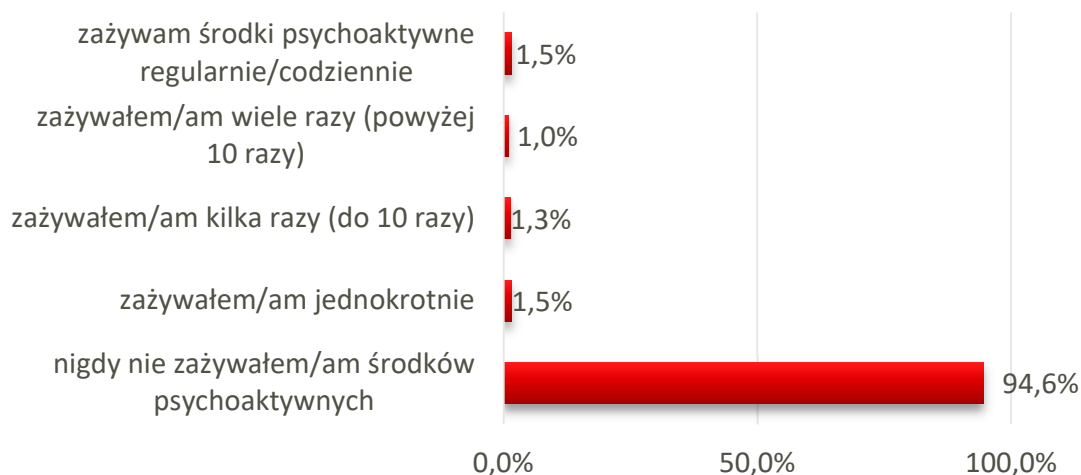
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie paliłem/am e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	52,7%	49
1 – 2 razy	8,6%	8
3 – 4 razy	8,6%	8
5 – 7 razy	2,2%	2
więcej niż 7 razy	28,0%	26

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych w Diagnostyce obszarów dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, po inicjacji narkotykowej jest 5,3% uczniów, z których po 1,5% sięgnęło po tego

rodzaju środków jednokrotnie oraz robi to regularnie/codziennie, 1,3% badanych zażywało je kilka razy (do 10 razy), z kolei 1,0% miało z nimi kontakt wiele razy (powyżej 10 razy).

Wykres 41. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=389

W odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób uczniowie będący po inicjacji narkotykowej, otrzymali/zdobyli nielegalne substancje po raz pierwszy, najczęściej wskazywaną była odpowiedź „inne” (5 osób, tj. 25,0%). Respondenci deklarowali m.in., że zażywali środki psychoaktywne *raz przez przypadek* oraz że *mają znajomego diler*. Po 4 ankietowanych kupiło tego rodzaju substancje od kogoś w szkole, od kogoś w otoczeniu szkoły, a także kupili/dostali od osoby, którą znają (po 20,0%). 3 odpowiedzi padły na zażycie ich nieświadomie (15%).

Tabela 25. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) po raz pierwszy? N=20

Odpowiedź	%	Liczba odp.
w inny	25,0%	5
kupiłem/am od kogoś w szkole	20,0%	4
kupiłem/am od kogoś w otoczeniu szkoły	20,0%	4
kupiłem/am/dostałem/am od osoby, którą znam	20,0%	4
zażyłem/am je nieświadomie	15,0%	3
kupiłem/am przez Internet	0,0%	0
kupiłem/am/dostałem/am od nieznajomej osoby	0,0%	0

W następnym pytaniu badani uczniowie mieli określić wiek, w którym zażywali środki odurzające po raz pierwszy. 5 badanych wskazało na odpowiedź mniej niż 10 lat (25,0%), 11 odpowiedzi padło na wiek 10-13 lat (55,0%), natomiast 4 na przedział 14-15 lat (20,0%).

Tabela 26. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia? N=20

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	25,0%	5
10-13 lat	55,0%	11
14-15 lat	20,0%	4

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w okresie 30 dni poprzedzających badanie. Należy zauważyć, że w tym czasie kontakt z nimi zadeklarowało 13 uczniów będących po inicjacji narkotykowej (65,0%). 3 respondentów sięgnęło po nie 1-2 razy (15,0%), 2 badanych wskazało na 3-4 razy (10,0%), 1 odpowiedź padła na 5-7 razy (5,0%), natomiast 7 ankietowanych zadeklarowało zażywanie środków psychoaktywnych więcej niż 7 razy w trakcie ostatniego miesiąca przed badaniem (35,0%).

Tabela 27. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=20

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	35,0%	7
1 – 2 razy	15,0%	3
3 – 4 razy	10,0%	2
5 – 7 razy	5,0%	1
więcej niż 7 razy	35,0%	7

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie o rodzaj zażywanych substancji. Najpopularniejszą substancją wśród uczniów z gminy Łomianki okazały się leki przyjmowane w celu odurzenia (15 osób, tj. 75,0%) oraz marihuana (12 osób, tj. 60,0%). 9 badanych zażywało dopalacze (45,0%), 8 wskazań padło na amfetaminę (40,0%), 7 respondentów wskazało na mefedron (35,0%), z kolei 2 badanych na inne, bliżej nieokreślone substancje (10,0%).

Tabela 28. Jakie były to substancje? N=20

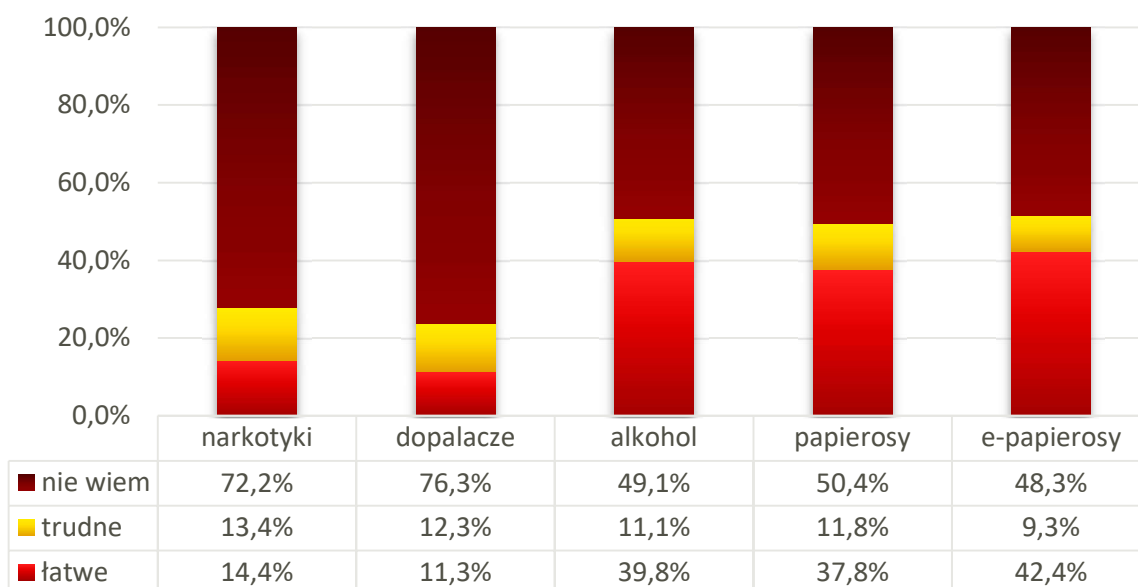
Odpowiedź	%	Liczba odp.
leki w celu odurzenia	75,0%	15
marihuana	60,0%	12
dopalacze	45,0%	9
amfetamina	40,0%	8
mefedron	35,0%	7
inne	10,0%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, wyroby nikotynowe oraz alkohol charakteryzują się w Gminie znaczną dostępnością. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 14,4% ankietowanych, a trudne dla 13,4%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 11,3% uczniów, a trudne dla 12,3%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 39,8% badanych, a trudny dla 11,1%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 37,8% respondentów, a trudne dla 11,8%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 42,4% młodych mieszkańców, a trudne dla 9,3%.

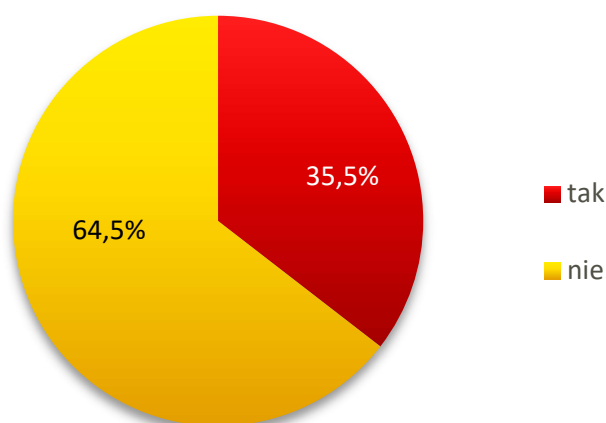
Wykres 42. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=389

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Łomianki. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że 35,5% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie.

Wykres 43. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?
N=389

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony swoich kolegów/koleżanek oraz uczniów ze swojej szkoły (po 52 osoby, tj. 40,3%). Ankietowani przyznali również, że przemoc wobec nich stosowało rodzeństwo (31 osób, tj. 24,0%), znajomi spoza szkoły (19 osób, tj. 14,7%) oraz rodzice (18 osób, tj. 14,0%). 20 odpowiedzi padło na inne osoby, wśród których uczniowie wymienili m.in. *babcię, osobę nieznaną oraz przyjaciół* (15,5%). 9 badanych pominęło to pytanie.

Tabela 29. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=129

Odpowiedź	%	Liczba odp.
koledzy/koleżanki	40,3%	52
uczniowie z mojej szkoły	40,3%	52
rodzeństwo	24,0%	31
inne osoby	15,5%	20
znajomi spoza szkoły	14,7%	19
rodzice	14,0%	18

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy zostali oni poproszeni o wskazanie formy zachowań przemocowych jakich doświadczyli. Najpowszechniejsza w Gminie jest przemoc psychiczna, na którą wskazało 89 osób (73,0%) oraz fizyczna (63 osoby, tj. 51,6%). Niemniej wśród innych form przemocy, jakich doświadczają badani znalazła się również przemoc seksualna, której doznało 16 respondentów (13,1%), a dodatkowo 6 uczniów przyznało się do doświadczenia zaniedbania (4,9%). 16 badanych nie odpowiedziało na to pytanie.

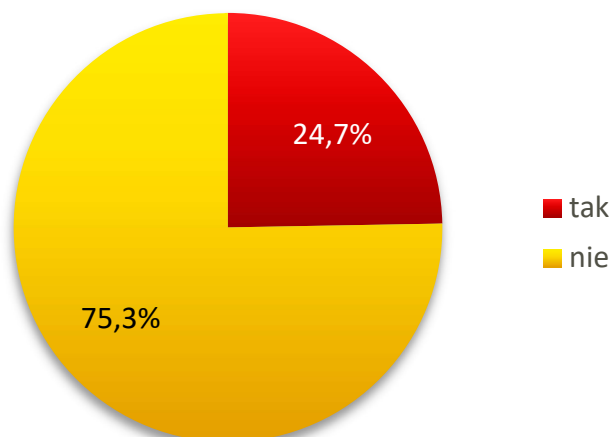
Tabela 30. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=122

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	73,0%	89
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	51,6%	63
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydzał itp.	13,1%	16
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	4,9%	6

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 24,7% uczniów, czyli mniejszy odsetek niż w przypadku doświadczania przemocy, a różnica wynosi 10,8 pp.

Wykres 44. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=389

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że przemoc fizyczną zastosowało 59 uczniów (67,0%), do stosowania przemocy psychicznej przyznało się 44 badanych (50,0%), natomiast przemoc seksualnej dopuściło się 5 respondentów (5,7%). 8 ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi.

Tabela 31. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=88

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	67,0%	59
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	50,0%	44
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób który go zawstydział itp.	5,7%	5

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

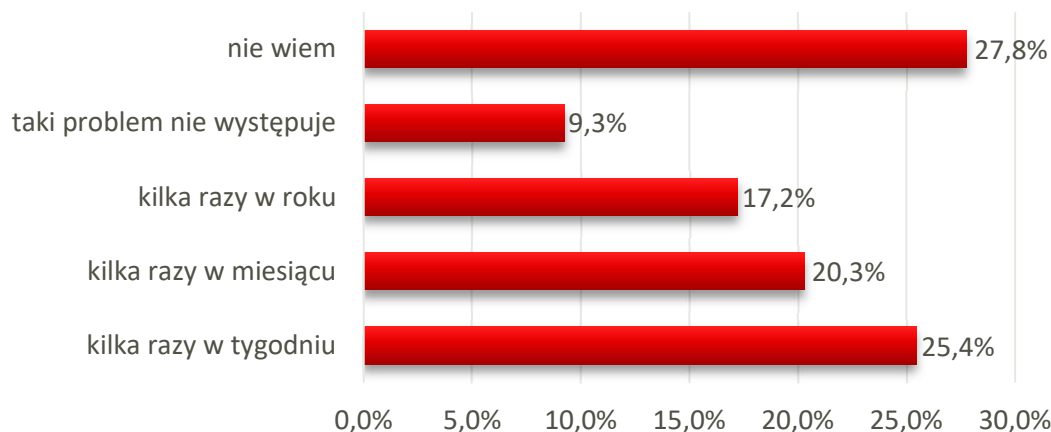
W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Ponad połowa ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec rówieśników – wskazało na to 56 osób, tj. 60,2%. Odpowiedzi 33 respondentów padły na rodzestwo (35,5%), 17 uczniów wskazało na inne osoby, takie jak: *kolegów, obrażających ich uczniów, przyjaciół oraz dzieci na placu zabaw* (18,3%), natomiast 4 ankietowanych skierowało przemoc wobec rodziców (4,3%). 3 uczniów nie odpowiedziało na to pytanie.

Tabela 32. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=93

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rówieśników	60,2%	56
rodzeństwa	35,5%	33
innych osób	18,3%	17
rodziców	4,3%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

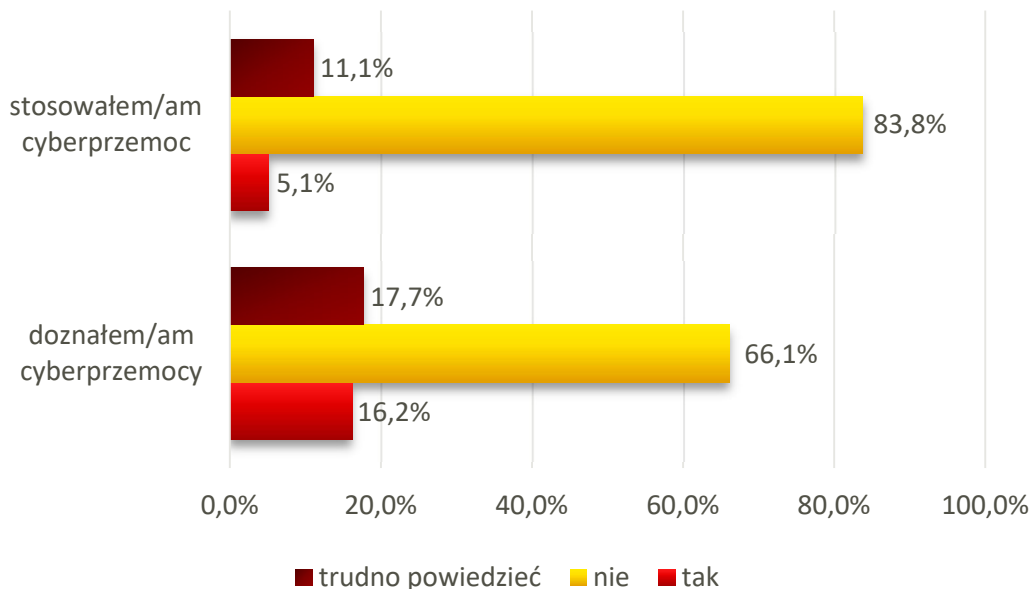
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. Znaczny odsetek respondentów nie potrafił jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii (27,8%), a zdaniem 9,3% osób takie zjawisko nie występuje w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdził natomiast odsetek 62,9% respondentów, w tym 17,2% spośród nich stwierdziło, że ma to miejsce kilka razy w roku, w opinii 20,3% dzieje się to kilka razy w miesiącu, a zdaniem 25,4% ankietowanych do takich sytuacji dochodzi kilka razy w tygodniu.

Wykres 45. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami?**N=389**

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 16,2% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosował odsetek 5,1% ankietowanych. Znaczna część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „*trudno powiedzieć*” padło 11,1% odpowiedzi w przypadku stosowania cyberprzemocy i 17,7% w zakresie doświadczenia jej.

Wykres 46. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)?

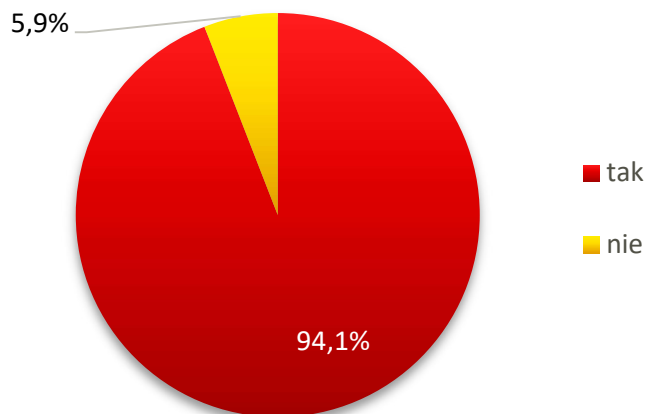
N=389

Korzystanie z urzędzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, jak często uczniowie z gminy Łomianki korzystają z urzędzeń elektronicznych. Pierwsze pytanie odnosiło się do tego, czy młodzi mieszkańcy korzystają z tego typu urzędzeń oraz Internetu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że korzysta z nich zdecydowana większość respondentów, tj. 94,1%.

Wykres 47. Czy korzystasz z urzędzeń elektronicznych i Internetu? N=389

Jak wynika z odpowiedzi młodych mieszkańców Gminy, znaczna część z nich poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu duże ilości czasu w ciągu dnia, gdyż po 32 odpowiedzi padły na przedział od 5 do 7 godzin dziennie oraz na powyżej 7 godzin (po 8,8%). Dodatkowo, 100 uczniów zadeklarowało, iż korzysta z nich pomiędzy 3 a 5 godzinami w ciągu dnia (27,4%). Powyżej 1 do 3 godzin dziennie z urządzeń korzysta 163 badanych (44,7%), a 38 ankietowanych poświęca na korzystanie z urządzeń do 1 godziny dziennie (10,4%).

Tabela 33. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu? N=365

Odpowiedź	%	Liczba odp.
do 1 godziny	10,4%	38
powyżej 1 godziny do 3 godzin	44,7%	163
powyżej 3 godzin do 5 godzin	27,4%	100
powyżej 5 godzin do 7 godzin	8,8%	32
powyżej 7 godzin	8,8%	32

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kłamać w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych, np. przed rodzicami. Takie zachowanie potwierdziło łącznie 178 badanych (48,7%), w tym 29 uczniów stwierdziło, że zdarza im się to bardzo często (7,9%), 22 ankietowanym – często (6,0%), 103 osobom – czasami (28,2%), natomiast 24 respondentów skłamało w tej sprawie jeden raz (6,6%).

Tabela 34. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami? N=365

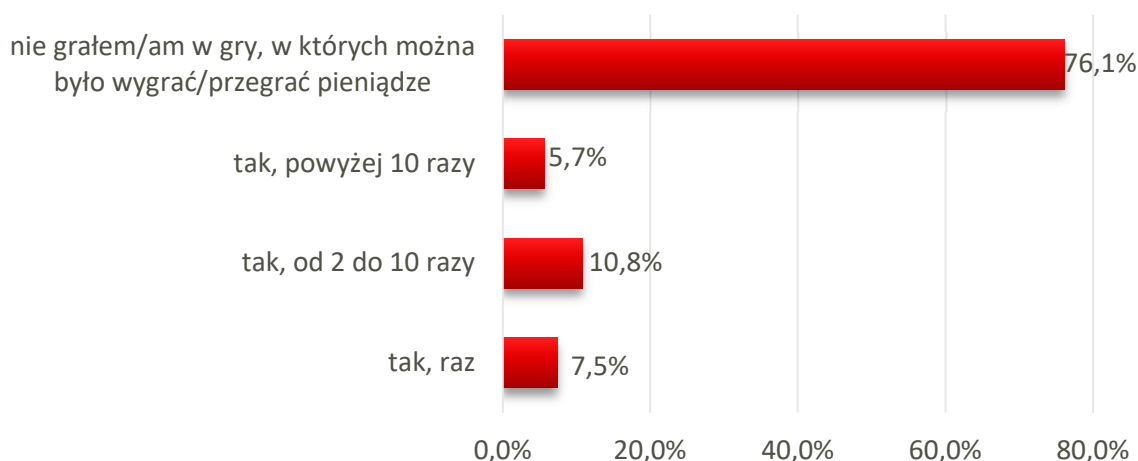
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	7,9%	29
tak, często	6,0%	22
tak, czasami	28,2%	103
tak, jednokrotnie	6,6%	24
nie	51,2%	187

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się uprawiać hazard w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego łącznie 24,0% badanych. Wśród tych osób 7,5% grało w nie 1 raz, 10,8% respondentów robiło to 2-10 razy, a 5,7% wskazało na więcej niż 10 razy.

Wykres 48. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których wygraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=389

W następnym pytaniu podjęto się również wskazania form gier, z którymi kontakt mieli respondenci. Na pytanie o rodzaj gry, w których wygraną lub przegraną są pieniądze, w jaką grali, bądź jaką obstawiali, zdecydowana większość badanych podała, iż były to zdraпки (58 osób, tj. 65,2%), a 21 badanych wskazało na lotto (23,6%). 18 osób zaznaczyło maszyny do gier hazardowych (20,2%) oraz a 17 ankietowanych inne gry dodając odpowiedzi m.in. takie jak: *keydrop*, *mini Las Vegas 24/7*, *kupony*, *gry na automatach* oraz *zakład z tatą go* (po 15,4%). Dodatkowo, 12 osób podało gry karciane (13,5%), z kolei niewiele mniejszy odsetek wskazał na zakłady bukmacherskie – tj. 11 badanych (12,4%). 4 badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 35. W jakie gry, w których wygraną były pieniądze zdarzyło Ci się grać? N=89

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zdrapki	65,2%	58
lotto	23,6%	21
maszyny do gier hazardowych (w tym online)	20,2%	18
inne, jakie?	19,1%	17
gry karciane, np. poker (w tym online)	13,5%	12
zakłady bukmacherskie	12,4%	11

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdrowie psychiczne

W przedostatniej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Łomianki, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, co drugi ankietowany doznał w tym okresie osłabienia koncentracji (52,7%) oraz obniżenia nastroju (49,9%), a 41,6% – niskiej samooceny. Średnio co trzeci ankietowany wskazał na zaburzenia snu (37,5%), a także poczucie lęku (33,4%). Niepokojący jest fakt, że wśród znacznej części dzieci i młodzieży z terenu Gminy występują również myśli samobójcze (20,6%) oraz czyny autoagresywne (17,0%).

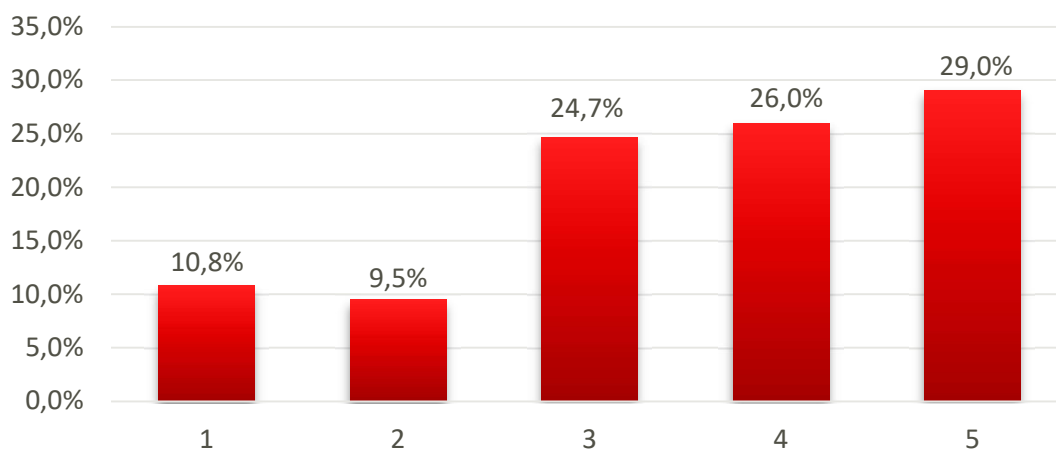
Wykres 49. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie) N=389

Zaburzenia odżywiania

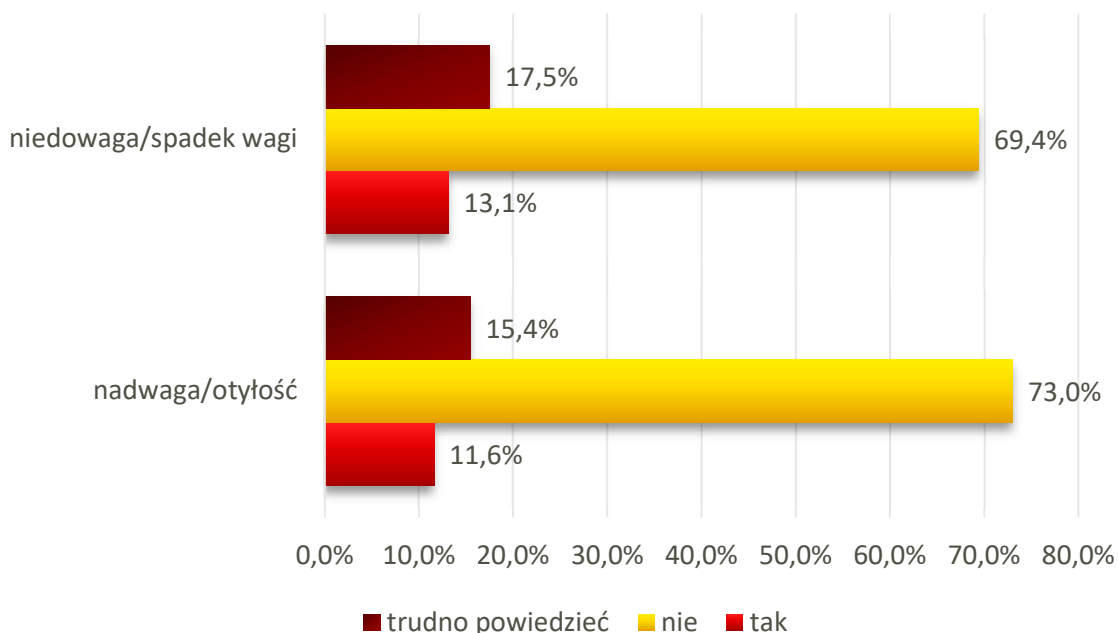
Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Łomianki dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. W pierwszym pytaniu uczniowie mieli ocenić swój poziom wiedzy na ten temat. Zebrane dane pozwalają stwierdzić, że deklaracje posiadanej wiedzy wśród uczniów, w temacie zaburzeń odżywiania są bardzo zróżnicowane. Największy odsetek badanych ocenia swoją wiedzę na temat zaburzeń odżywiania jako bardzo dużą (29,0%) oraz dużą (26,0%). Nieznacznie niższa część osób wskazała na średni poziom wiedzy (24,7%), z kolei 9,5% badanych zaznaczyło odpowiedź „moja wiedza jest mała”. Całkowity brak wiedzy zadeklarowało 10,8% respondentów.

Wykres 50. Jak oceniasz swoją wiedzę na temat zaburzeń odżywiania? Zaznacz swoją odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie numery oznaczają kolejno: 1 – nie mam wiedzy, 2 – moja wiedza jest mała, 3 – średnia, 4 – duża, 5 – bardzo duża. N=389

Ostatnie pytanie kwestionariusza odnosiło się do doświadczenia wśród uczniów problemu nadwagi lub otyłości oraz niedowagi/znacznego spadku wagi. Z odpowiedzi wynika, że 11,6% uczniów w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zauważyło u siebie nadwagę lub otyłość, z kolei 13,1% odpowiedziało, że w danym okresie doznało niedowagi lub spadku wagi. Należy zauważyć, że znaczny odsetek badanych wykazał trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. 15,4% uczniów miał z tym problem w przypadku nadwagi/otyłości, natomiast 17,5% w zakresie niedowagi/spadku wagi.

Wykres 51. Czy w okresie ostatnich 12 miesięcy doświadczyłeś/aś problemu nadwagi lub otyłości lub zaobserwowałeś/aś u siebie znaczny spadek wagi lub niedowagę? N=389

Sytuacja społeczna Gminy Łomianki

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

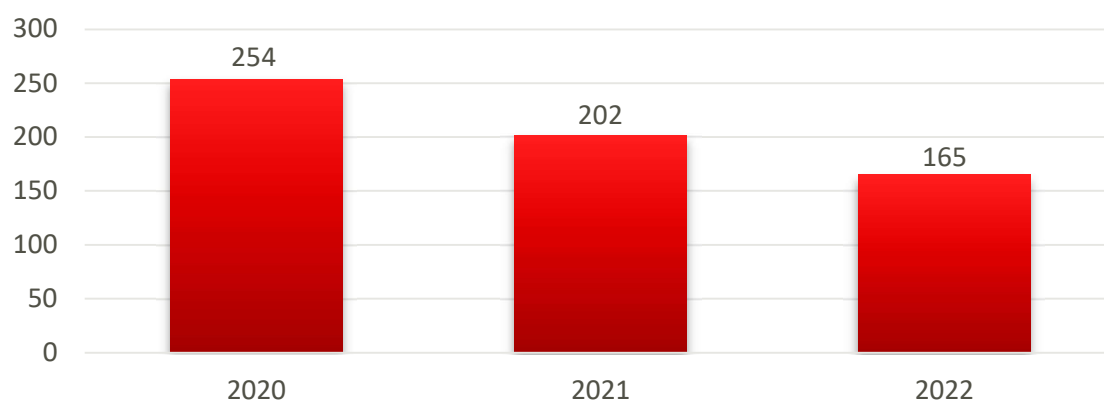
Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej to zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystało średnio 165 rodzin, czyli o 35% mniej niż w roku 2020. W latach 2020-2022 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek z przejęciem realizacji świadczenia wychowawczego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ale również z niezmiennym się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

Wykres 52. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

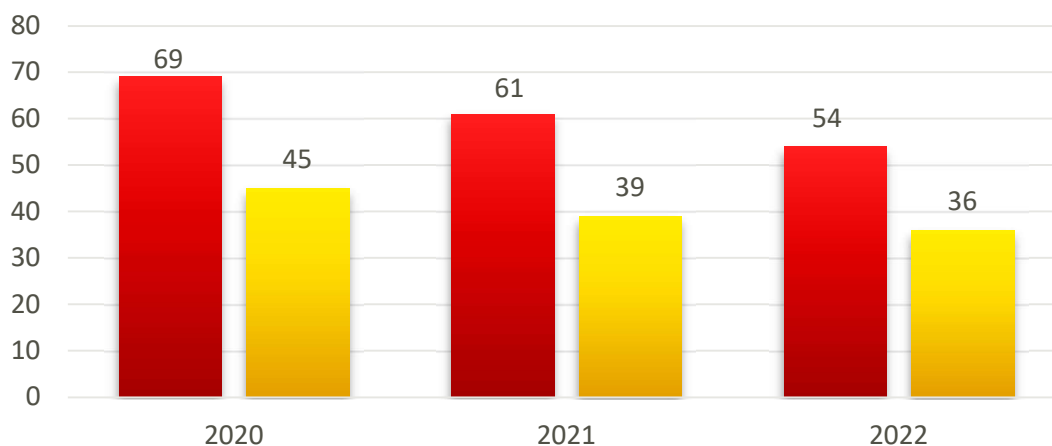
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”, które zostało wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od stycznia 2022 roku nowe sprawy oraz obsługę zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), jednakże dotychczas realizowały je Ośrodki Pomocy Społecznej, które przez kolejne lata będą wygaszały postępowania w tym zakresie i wyłącznie koordynowały system zabezpieczenia społecznego. Świadczenie 500+ przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W 2022 roku wypłacono świadczenia wychowawcze 500+ dla 3 970 rodzin na łączną kwotę 16 028 963,55 zł.

Ośrodki Pomocy Społecznej z dniem 01.07.2018 roku otrzymały do realizacji nowe zadanie, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, przysługujących w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 1 lipca 2021 roku realizację tego zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2022 z omawianych świadczeń skorzystały 54 osoby z 36 rodzin, a na ten cel przeznaczono 319 753 zł. Na przestrzeni analizowanych lat odnotowano spadek w zakresie liczby osób i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego.

Wykres 53. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2020-2022

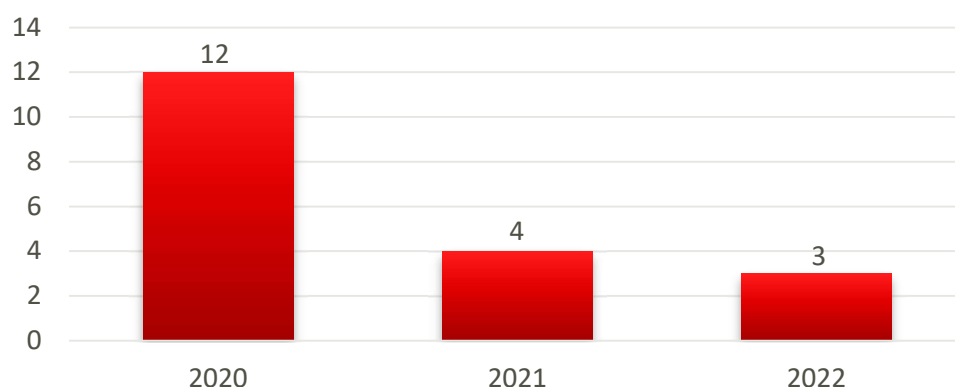
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy proponowane jest wsparcie w postaci Karty Dużej Rodziny, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ i więcej zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). W 2022 roku OPS w Łomiankach wydał 525 Kart, w formie elektronicznej i tradycyjnej.

Ponadto, OPS realizuje lokalne programy „Łomiankowska Karta Rodziny 3+” dla 3 dzieci oraz „Łomiankowska Karta Rodziny 4+” dla rodzin z 4 dziećmi i więcej. Karty poza nadaniem uprawnień do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, rozrywkowym i sportowym przy ponoszeniu ulgowej odpłatności bądź całkowicie bezpłatnie, uprawniają rodziny wielodzietne do bezpłatnych przejazdów w ramach pierwszej strefy biletowej ZTM. W 2022 roku wydano 688 Kart 3+ oraz 399 Kart 4+.

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała systematycznemu spadkowi i w 2022 roku osiągnęła wartość 3. Wśród rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2022 roku znajdowały się 2 rodziny wielodzietne oraz 1 rodzina niepełna.

Wykres 54. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) **system pieczy zastępczej** to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Zadania w zakresie udzielania pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością, a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki

i wychowania przez rodziców, realizowane jest przez powiatowe centra pomocy rodzinie, jednakże gminy uczestniczą w nim poprzez zabezpieczenie kosztów na pokrycie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Ośrodki pomocy społecznej ponoszą odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, uzależnioną od okresu pobytu. Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach, a dokładnie Dział Pomocy Środowiskowej w 2022 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt 25 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 3 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, na łączną kwotę 226 583 zł. Można zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat liczba dzieci z terenu gminy Łomianki, umieszczonych w obydwu formach pieczy zastępczej ulegały nieznacznym wahaniom, z kolei przeznaczana na cel kwota regularnie wzrastała.

Tabela 36. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz Rodzinnych Domach Dziecka	27	24	25
liczba dzieci umieszczonych w placówkach typu opiekuńczo-wychowawczego	4	2	3
łączna kwota (zł)	151 736	176 380	226 583

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Istotnym wsparciem dla rodzin jest **Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny**, którego oferta kierowana jest do rodzin z dziećmi, w tym rodzin wieloproblemowych, znajdujących się trudnej sytuacji życiowej, a także przeżywających trudności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Do jednych z głównych form pomocy rodzinom z terenu Gminy świadczonych przez DWDiR jest pomoc w rozwijaniu umiejętności rodzicielskich i zdobywaniu wiedzy potrzebnej w procesie wychowania, jak również pomoc we wzmacnianiu więzi rodzinnych. Dział prowadzi także działalność edukacyjną w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i porozumiewania się bez agresji. Nie należy także pominąć innych działań realizowanych przez omawiany Dział, takich jak:

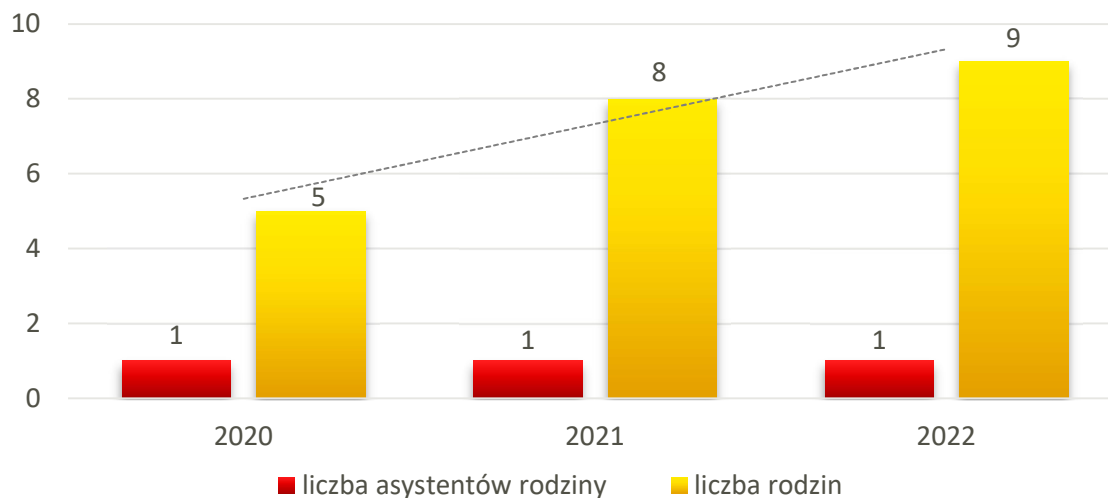
- obsługa Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji psychologicznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych,

- uczestniczenie w „Kampanii 19 dni przeciwko Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci i Młodzieży” (konsultacje dla specjalistów, konsultacje dla rodziców, publikacje na Facebooku),
- wspieranie funkcji wychowawczych w rodzinie, poprzez świadczenie konsultacji indywidualnych i psychoedukację,
- podejmowanie interwencji kryzysowych w terenie w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dzieci oraz osób dorosłych,
- uczestniczenie w procedurze Niebieskie Karty,
- promowanie aktywności organizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach w mediach społecznościowych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2022 roku w OPS w Łomiankach w strukturze Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny funkcjonował 1 asystent rodziny, który obejmował wówczas wsparciem 9 rodzin z terenu Gminy. W latach 2020-2022 liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, korzystających z pomocy asystenta rodziny ulegała wzrostowi, który w 2022 roku osiągnął wartość 80%, z kolei liczba asystentów rodziny w omawianym okresie była stała i wynosiła 1.

Wykres 55. Liczba asystentów rodziny oraz rodzin objętych ich wsparciem w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W roku 2022, jak i w dwóch latach poprzednich w gminie Łomianki nie było **rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Gmina Łomianki corocznie podejmuje szereg działań skierowanych na **integrację i aktywizację rodzin z dziećmi**, a także włącza się w realizację projektów społecznych.

Rodziny z terenu gminy Łomianki mogą uzyskać specjalistyczną pomoc psychologiczną w **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej** dla uczniów miasta i gminy Łomianki w Dziekanowie Leśnym, będącej częścią Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego im. Ireny Sendlerowej w Błoniu. W ramach działalności Poradni prowadzone są działania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a pomoc kierowana jest do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, a także pracowników placówek oświatowych. Działania wobec dzieci podejmowane są w szczególności w zakresie terapii logopedycznej, psychoterapii, spotkań o charakterze mediacyjnym, terapii psychologicznej oraz wsparcia terapeutycznego. Rodzice skorzystać mogą w ramach PPP z sieci współpracy psychologów, pedagogów i logopedów, ale również z porad i konsultacji indywidualnych. Oferta skierowana do nauczycieli i pedagogów obejmuje głównie warsztaty umiejętności wychowawczych, wsparcie terapeutyczne oraz konsultacje pedagogiczne.

Zadanie w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 realizuje na terenie gminy Łomianki **5 niepublicznych podmiotów**, do których należą **żłobki**:

- „Bąbelki”,
- „Nasza Mała Rodzinka”,
- „Kids Story”,
- „Baby Ocean Żłobek Angielsko-Włoski”,
- „Baby Ocean Żłobek Angielsko-Włoski BIS”.

Poza wykazanymi wyżej żłobkami, wpisanymi do rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzonego przez Burmistrza Łomianek, na terenie Gminy opiekę nad dziećmi do lat 3 świadczą również **3 opiekunkiienne**, zatrudnione przez podmioty niepubliczne prowadzące działalność na terenie gminy Łomianki.

W gminie Łomianki prężnie działa ruch wolontaryjny, którego aktywność skierowana jest na różne grupy społeczne, szczególnie te zagrożone wykluczeniem społecznym. Wolontariusze w 2022 roku podejmowali również działania na rzecz rodzin z dziećmi, do których zaliczyć można m.in. **akcję „Miś Poczyszciciel”**, w którą zaangażowane były wszystkie szkoły prywatne i państwowe na terenie gminy Łomianki. Inicjatywa polegała na zbiórce nowych, pluszowych misiów dla dzieci, będących podopiecznymi OPS. Zebrane maskotki towarzyszą w codziennej pracy pracownikom socjalnym, psychologom, policji, straży miejskiej, które mają pomóc im nawiązać kontakt z uszkodzonym dzieckiem, w kryzysowej sytuacji.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością

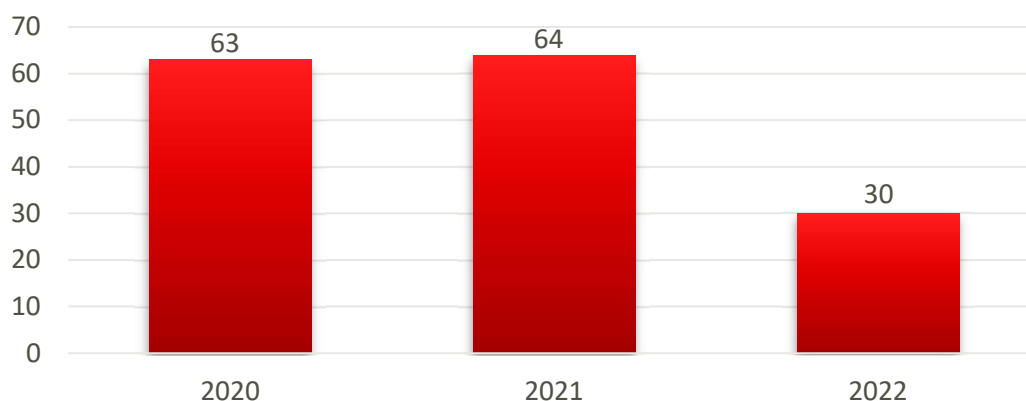
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z

czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2022 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 30. Z prezentowanych danych wynika, że w omawianym roku liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej uległa spadkowi o połowę względem lat 2020-2021. Warto nadmienić, że w ciągu lat 2020-2022 niepełnosprawność była jednym z głównych powodów, dla którego udzielano pomocy i wsparcia rodzinom.

Wykres 56. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. W 2020 roku przyznano 2 359 świadczeń na łączną kwotę 508 978,00 zł, w 2021 roku liczba świadczeń wyniosła 2 632 na kwotę 568 091,00 zł, z kolei w 2022 roku kształtowała się na poziomie 2 811 świadczeń na kwotę 606 726,00 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń oraz przeznaczana na nie kwota ulegała systematycznemu wzrostowi.

Tabela 37. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	2 359	2 632	2 811
kwota świadczeń (zł)	508 978,00	568 091,00	606 726,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022 ulegała wahaniom. W 2020 roku przyznano 1 914 świadczeń, w 2021 roku – 1 869, natomiast w 2022 roku ich liczba wyniosła 1 879. Kwota przeznaczana na ten cel również wahała się.

Tabela 38. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	1 914	1 869	1 879
kwota świadczeń (zł)	413 054,00	401 247,00	405 563,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W 2022 roku przyznano 1 296 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2021 roku – 1 244, natomiast w 2020 roku – 1 206 świadczeń. W omawianych latach zaobserwować można wzrost zarówno w zakresie liczby przyznanych zasiłków z tego tytułu, jak i kwoty przeznaczanej na ten cel.

Tabela 39. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	1 206	1 244	1 296
kwota świadczeń (zł)	260 272,00	268 505,00	279 729,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W 2022 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 55 świadczeń, a na przestrzeni lat 2020-2022 liczba ta ulegała wahaniom. Analogicznie sytuacja kreuje się w przypadku kwoty przyznanych świadczeń.

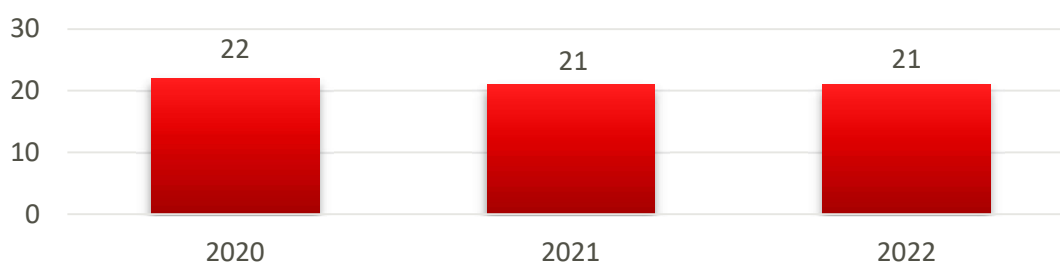
Tabela 40. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	40	58	55
kwota świadczeń (zł)	24 800,00	35 960,00	34 100,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie **usług opiekuńczych** osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Dla osób wymagających szczególnego wsparcia świadczone są **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Jak przedstawia poniższy wykres, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych utrzymywała się na względnie stałym poziomie, z kolei żaden mieszkaniec Gminy nie korzystał w omawianym okresie ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wykres 57. Liczba świadczeniobiorców usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2022

Rodziny, w których wychowują się dzieci z niepełnosprawnościami, mają możliwość uczestniczenia w życiu kulturalnym i sportowym Gminy bezpłatnie lub za niższą opłatą, za sprawą funkcjonowania programu „**Łomiankowska Karta R**”. Karta przeznaczona jest dla dzieci i wszystkich członków rodziny dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także dla dzieci przysposobionych i przebywających z rodzinami zastępczymi. W 2022 roku wydano 156 Kart R.

Gmina Łomianki uczestniczy także w „**Rządowym programie pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych**”, noszącym potoczną nazwę „Wyprawka szkolna”. W ramach Programu udzielane jest dofinansowanie na zakup podręczników szkolnych i materiałów edukacyjnych. W odróżnieniu od programu „Dobry start”, program „Wyprawka szkolna” pozwala na zakup zarówno podręczników, ćwiczeń i pomocy edukacyjnych finansowanych w ramach dotacji, jak i właśnie w ramach "wyprawki" dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, uczęszczający do szkół ponadpodstawowych na terenie gminy Łomianki. Ponadto w przypadku niektórych grup uczniów możliwe jest również dofinansowanie zakupu materiałów edukacyjnych, a więc materiałów, które zastępują lub uzupełniają podręcznik, w tym kart pracy, książek pomocniczych, ćwiczeń, kolorowanek itp. W roku szkolnym 2021/2022 z tej formy wsparcia skorzystało 11 uczniów z terenu gminy Łomianki, a wydatkowana na ten cel kwota wyniosła wówczas 4 859,01 zł.

W ramach wsparcia społecznego oraz dążenia do poprawy funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, gmina Łomianki w 2022 roku brała udział w **programie „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”**, finansowanym ze środków Funduszu Solidarnościowego, którego realizatorem był OPS. Dzięki asystencji osobistej osoba z niepełnosprawnością ma możliwość prowadzenia bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia. W omawianym roku wsparciem objętych zostało 37 osób, w tym 24 dzieci do 16 roku życia, 3 osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz 10 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Względem lat poprzednich dostrzegalny jest wzrost zainteresowania Programem w gminie Łomianki.

W ramach rehabilitacji społeczno-zawodowej dorosłych mieszkańców zmagających się z niepełnosprawnością intelektualną, na terenie Gminy funkcjonuje także **Warsztat Terapii Zajęciowej Sadowa**, prowadzony przez stowarzyszenie „Społeczna Pomoc – Stowarzyszenie Dom”. Działalność warsztatu jest finansowana ze środków PFRON, za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Powiecie Warszawskim Zachodnim. W zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia przez uczestników WTZ, prowadzonych jest 7 pracowni, a także inne zajęcia dodatkowe. Zajęcia organizowane są również poza terenem ośrodka, w postaci wyjazdowych form rehabilitacji, uznanych przez Radę Programową WTZ za adekwatne

do potrzeb, możliwości oraz preferencji uczestników, są to m.in. zajęcia rekreacyjno-sportowe, edukacyjne, treningi ekonomiczne, treningi umiejętności społecznych, wycieczki o charakterze kulturalnym i zawodoznawczym oraz wiele innych.

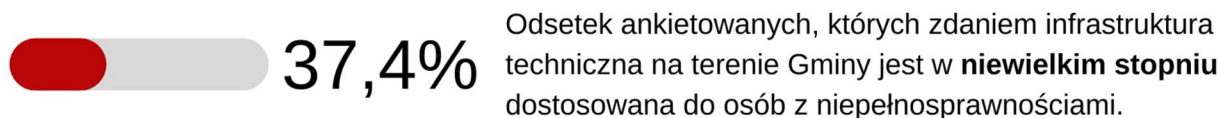
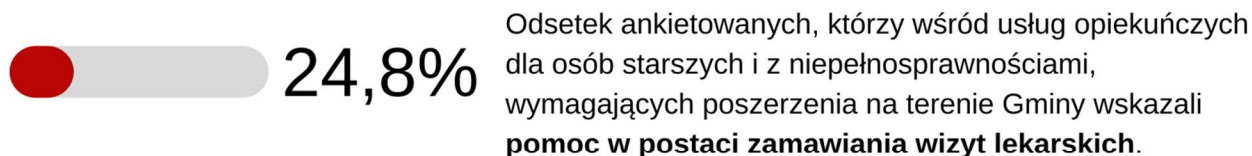
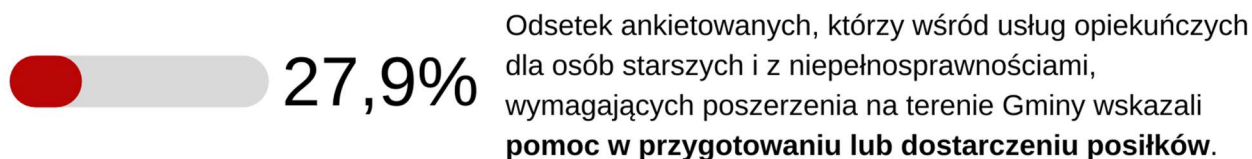
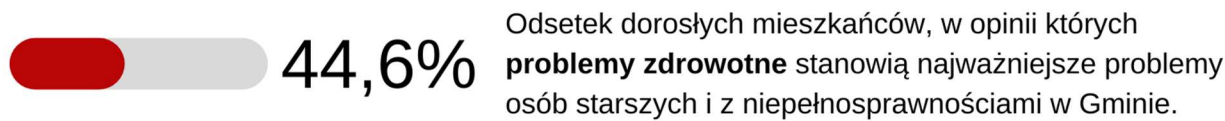
W działaniach prowadzonych na rzecz wspierania osób z niepełnosprawnościami, istotną rolę odgrywa również sektor pozarządowy, a w szczególności **Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskich oddział w Łomiankach**. Stowarzyszenie jest organizacją zrzeszającą osoby z niepełnosprawnością, przede wszystkim intelektualną, a także ich rodziców, opiekunów, przyjaciół i wolontariuszy. Oddział w Łomiankach w ramach swojej działalności podejmuje ścisłą współpracę z innymi podmiotami, m.in. z Centrum Kultury w Łomiankach.

Do innych organizacji sektora pozarządowego, realizujących zadania w zakresie wspierania oraz rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami zaliczyć można Fundację Byka za Rogi oraz Stowarzyszenie Rehabilitacji i Tańca Integracyjnego Osób Niepełnosprawnych Swing Duet.

Przestrzeń publiczna, a także budynki użyteczności publicznej na terenie gminy Łomianki są na bieżąco dostosowywane do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Do działań w tym zakresie zaliczyć można montaż podnośników dla osób z niepełnosprawnościami, budowanie wind przystosowanych dla tych osób, doposażanie punktów rekreacyjno-sportowych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, itp. Działania w zakresie wspierania osób o ograniczonej mobilności widoczne są także w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Spółka Komunikacja Miejska Łomianki Sp. Z o.o. zapewnia przewozy dzieci z niepełnosprawnościami, na pośrednictwem posiadanego zaplecza technicznego.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

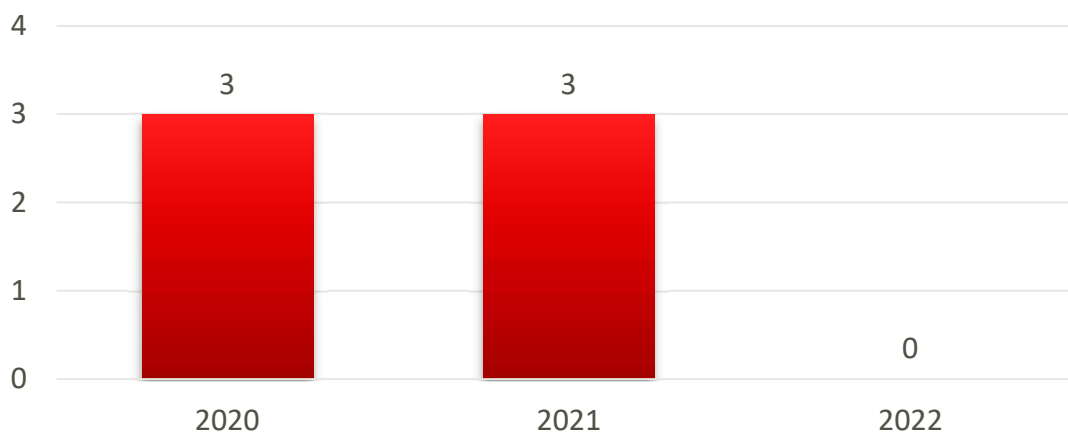
Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka

(dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹¹.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W latach 2020-2021 liczba osób korzystających z tego rodzaju świadczenia była stała i wynosiła 3, z kolei w 2022 roku żaden mieszkaniec Gminy nie korzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wykres 58. Liczba świadczeniobiorców specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2022

Istotnym wsparciem w zakresie zdrowia psychicznego dla mieszkańców gminy łomianki jest wsparcie pracowników **Punktu Interwencji Kryzysowej**, działającego przy OPS w łomiankach. Zatrudnieni w PIK psycholog i terapeuci udzielają wsparcia w zakresie:

- różnego charakteru kryzysów życiowych,

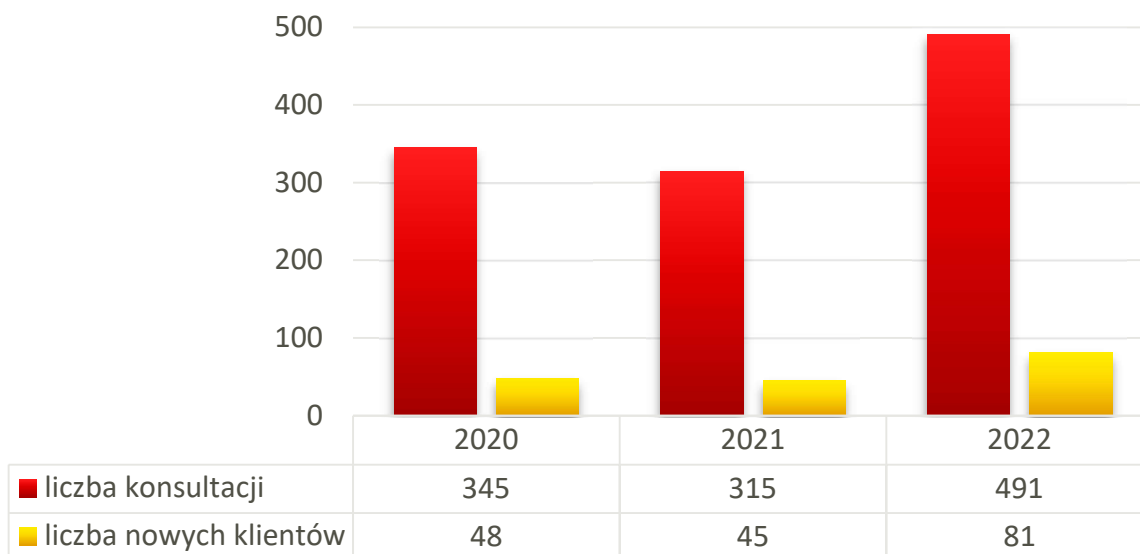
¹¹ www.psychiatriapolska.pl

- trudności małżeńskich/partnerskich lub trudności w kontaktach z dziećmi,
- przeciążenia psychicznego będącego następstwem wielu trudnych zdarzeń oraz życia w stanie przewlekłego stresu,
- prób samobójczych,
- uczestniczenia w wypadkach drogowych, pożarach, katastrofach przemysłowych i naturalnych, zamachów terrorystycznych itp.,
- napadów, gwałtów i innych przestępstw oraz nieszczęśliwych wypadków, bliskich osób doświadczających tych zdarzeń,
- przemocy domowej.

Udzielone w 2022 roku przez pracowników PIK konsultacje dotyczyły przede wszystkim problematyki rodzinnej, suicydalnej, przemocy domowej, problemów egzystencjalnych, problemów klinicznych, problemów socjalno-bytowych oraz uzależnień.

Jak wynika z danych przedstawionych w poniższej tabeli, na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba nowych klientów PIK oraz liczba udzielonych konsultacji ulegała wahaniom, jednakże w 2022 roku osiągnęła najwyższą wartość w obydwu przypadkach. Liczba beneficjentów wzrosła w 2022 roku względem 2019 roku o 69%, z kolei liczba udzielonych konsultacji o 42%.

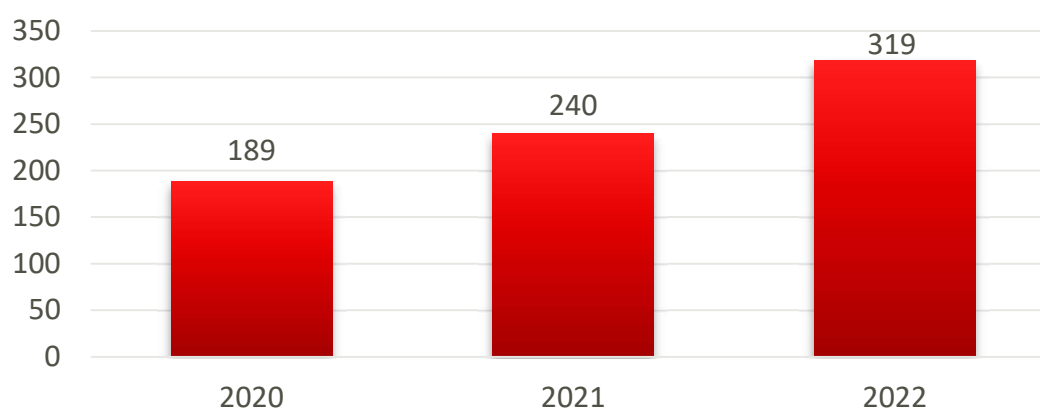
Wykres 59. Liczba działań i beneficjentów pomocy Punktu Interwencji Kryzysowej przy OPS w Łomiankach w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach w roku 2020, 2021 i 2022

Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych, a także dla dzieci i młodzieży, świadczone jest również w ramach działalności **Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny w OPS**. Wsparcie udzielane jest przez 2 psychologów, którzy w 2022 roku przeprowadzili 319 konsultacji, z których skorzystało 18 dzieci i młodzieży. Jak wynika z wykresu przedstawionego niżej, na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalny jest systematyczny wzrost liczby udzielanych konsultacji psychologicznych, co wskazuje na zwiększenie zapotrzebowania w zakresie świadczenia tego rodzaju pomocy.

Wykres 60. Liczba konsultacji psychologicznych udzielonych w ramach Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny w latach 2020-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2022

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były alarmujące, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

64,0%

Odsetek dorosłych mieszkańców, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie utrzymywał się stan obniżonego nastroju, trwający przynajmniej przez 2 tygodnie.

54,5%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się osłabienie koncentracji, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

47,3%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się zaburzenia snu, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

UCZNIOWIE

52,7%

Odsetek uczniów, u których w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, przynajmniej przez 2 tygodnie utrzymywało się osłabienie koncentracji.

49,9%

Odsetek uczniów, u których w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, przynajmniej przez 2 tygodnie utrzymywało się obniżenie nastroju.

20,6%

Odsetek uczniów, u których w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, przynajmniej przez 2 tygodnie utrzymywały się myśli samobójcze.

17,0%

Odsetek uczniów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, podejmowali się czynów autoagresywnych.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=389

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

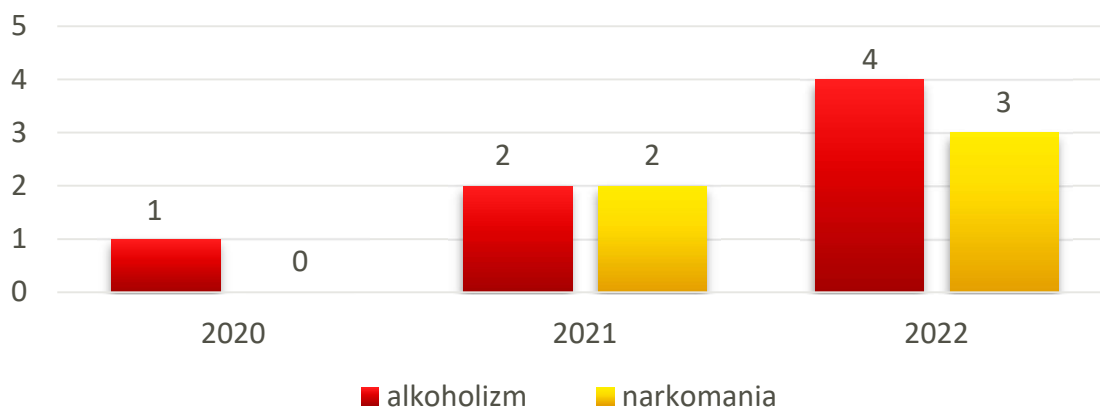
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹².

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W 2022 roku z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały 4 rodziny. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała systematycznemu wzrostowi, jednakże w analizowanym okresie utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie. Podobnie sytuacja kształtowała się w przypadku liczby rodzin objętych wsparciem z powodu narkomanii.

Wykres 61. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2020-2022

¹² Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2022 roku Komisja liczyła 9 członków. W 2022 roku przeprowadzili oni rozmowy z 46 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 23 członkami rodzin osób uzależnionych. Na przestrzeni lat 2020-2022 zauważalne są wahania w zakresie liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy (spadek w 2021 roku, a następnie wzrost w 2022 roku). Biorąc pod uwagę analizowany okres, w przypadku liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, również dostrzegalne są wahania, jednakże w 2022 roku osiągnęła ona najniższą wartość – 4. Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Łomianki w latach 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Łomianki wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	22	55	46
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	30	20	23
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	14	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

W 2022 roku na terenie Gminy funkcjonował **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny**, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe), który był czynny średnio 56 godzin w miesiącu. Pomoc i wsparcie mogą uzyskać tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc. W Punkcie udzielane jest profesjonalne wsparcie przez 3 specjalistów psychoterapii uzależnień.

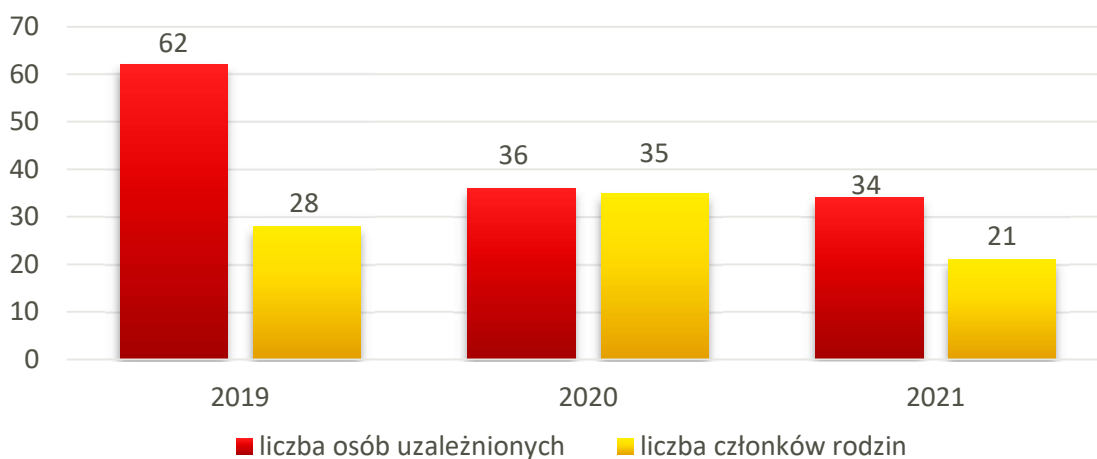
W 2022 roku w Punkcie udzielono 89 porad 34 osobom z problemem alkoholowym oraz 35 porad 21 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Ponadto

wsparciem objęto także 21 osób z problemem narkotykowym, którym udzielono 105 porad, a także 30 dorosłym członkom rodziny osoby uzależnionej od innych substancji psychoaktywnych niż alkohol, w liczbie 40 porad. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób uzależnionych od alkoholu, którzy skorzystali z poradnictwa oferowanego przez Punkt uległa znacznemu spadkowi, który ukształtował się na poziomie 45% (w 2022 roku względem 2020 roku). W przypadku liczby członków rodzin dostrzegalne są wahania, jednakże ich liczba osiągnęła najniższą wartość w 2022 roku.

Wykres 62. Liczba osób uzależnionych oraz dorosłych członków ich rodzin, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

Istotną rolą pracowników Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego jest motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień oraz kierowanie do leczenia specjalistycznego, jednocześnie motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia.

W związku z brakiem funkcjonowania na terenie gminy Łomianki placówki leczenia uzależnień, osoby uzależnione, które wyrażają wolę do podjęcia terapii kierowane są do **Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia przy ul. Żeromskiego 13 w Warszawie** lub innych placówek, w których mogą kontynuować leczenie. Ponadto, mieszkańcy gminy Łomianki są również pacjentami **Ośrodka Terapii Uzależnienia**

od **Alkoholu SPZZLO Warszawa-Żoliborz**, a ich liczba w 2021 roku wyniosła 42 osoby, w tym 28 pacjentów uzależnionych od alkoholu oraz 14 osób współuzależnionych.

GKRPA zajmuje się także **profilaktyką** zachowań ryzykownych. W 2022 roku w gminie Łomianki, w ramach wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców, zrealizowano program profilaktyczny w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego, pn. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Wzięło w nim wówczas udział 10 uczniów oraz 10 rodziców.

W omawianym roku w zakresie lokalnej działalności profilaktycznej w ramach programów nieobjętych katalogiem rekomendacji z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży uczestniczyło 260 uczniów oraz 8 nauczycieli. Prowadzono również programy z obszaru profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka, w których wówczas wzięło udział 15 uczniów oraz 15 rodziców. Ponadto zorganizowano jednorazowe prelekcje/pogadanki, spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe, a także imprezy sportowe.

Ponadto, w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Łomianki, a także profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w 2022 roku **zrealizowano** następujące działania:

- profilaktyczny event pn. „Trzeźwe życie - zdrowe życie”;
- program profilaktyczny pn. „Cukierki” dla uczniów SP nr 3;
- wystawienie 3 musicali pn. „Naprawczak” oraz 2 spektakle pn. „Działka” dla rodziców;
- „Mikołajkowe rodzinne warsztaty profilaktyczne”;
- zakup 2 alkomatów, wykonanie odblasków i kamizelek dla Straży Miejskiej;
- zakup stacjonarnego alkomatu wraz z wyposażeniem oraz ustników;
- zakup prenumeraty miesięcznika REMEDIUM i pakietu profilaktyka.tv – trio, materiały profilaktyczne o cyberuzależnieniu „Smart, to znaczy mądrze”;
- zakup książek „Nie kłóćcie się. Jak pomóc dziecku, kiedy rodzice się kłócą”;
- opracowanie i przygotowanie gminnego programu profilaktyki dla Gminy Łomianki,
- przeprowadzenie badania pn. „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych” na terenie Gminy Łomianki.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łomiankach była również w omawianym roku **współorganizatorem** następujących wydarzeń:

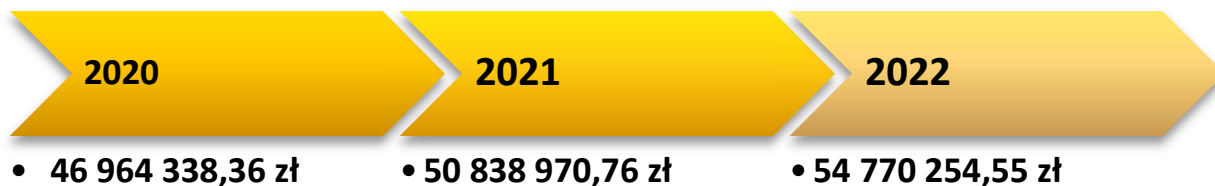
- akcja „Zima w mieście” i „Lato w mieście”;
- pikniki rodzinne na terenie placu zabaw w Dąbrowie i w Sadowie;
- obóz integracyjno-edukacyjny dla osób z niepełnosprawnościami;
- turniej o puchar Dąbrowy;
- kampania „Rowerowy Maj”;
- piknik rodzinny na terenie placu zabaw przy ul. Akacyjnej 20A;
- mikołajkowy kiermasz świąteczny w SP2.

Ponadto **zlecono** realizację wymienionych niżej działań, innym podmiotom:

- transport uczniów z 5 łomiankowskich szkół na spektakl „Działka” i z powrotem,
- przygotowanie i poprowadzenie warsztatów edukacyjnych dla rodziców i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz uzależnieniami;
- przeprowadzenie cyklu warsztatów pn. „Szkoła dla rodziców i wychowawców”;
- poprowadzenie przez psychoterapeutów grupy terapeutycznej wspierającej osoby dorosłe;
- przeprowadzenie badań i sporządzeniu, wspólnie z lekarzem psychiatrą opinii biegłych sądowych;
- publikacja nt. kryzysu suicydalnego wśród nieletnich w gminie Łomianki.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Łomianki. W roku 2022 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 54 770 254,55 zł, w tym 15 909 255,86 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 14 154 850,58 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa), 24 706 148,11 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W 2022 roku w stosunku do 2020 roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu o 17%, jednakże należy podkreślić, że w omawianym okresie wzrosły również ceny detaliczne za sprzedaż napojów alkoholowych.

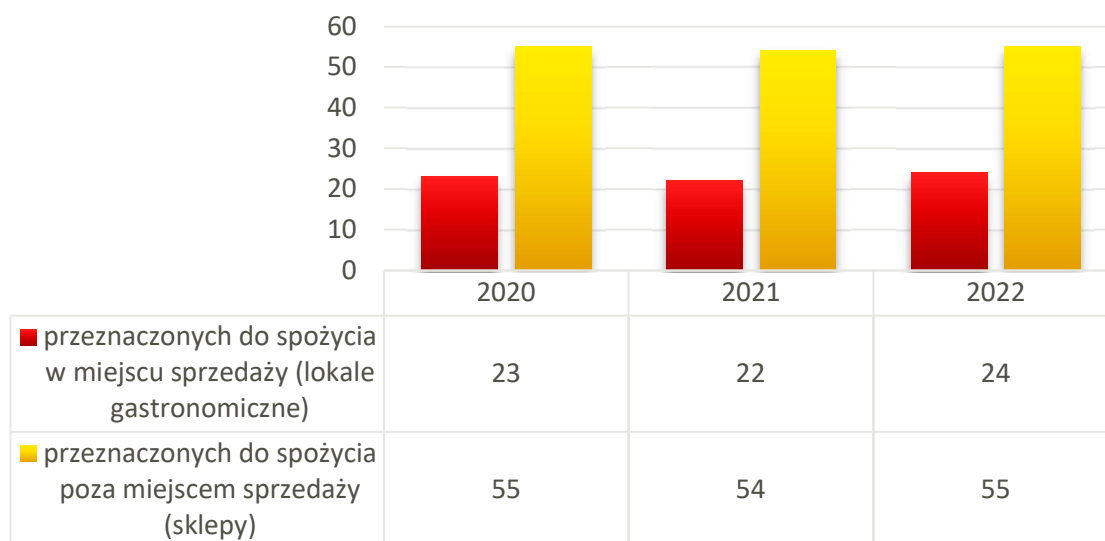
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Łomianki alkoholu w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

W 2022 roku na terenie gminy Łomianki znajdowało się łącznie 79 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 55 sklepów oraz 24 punkty sprzedaży przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży utrzymywała się na względnie stałym poziomie, z kolei liczba lokali gastronomicznych ulegała nieznacznym wahaniom, a w 2022 roku osiągnęła najwyższą wartość.

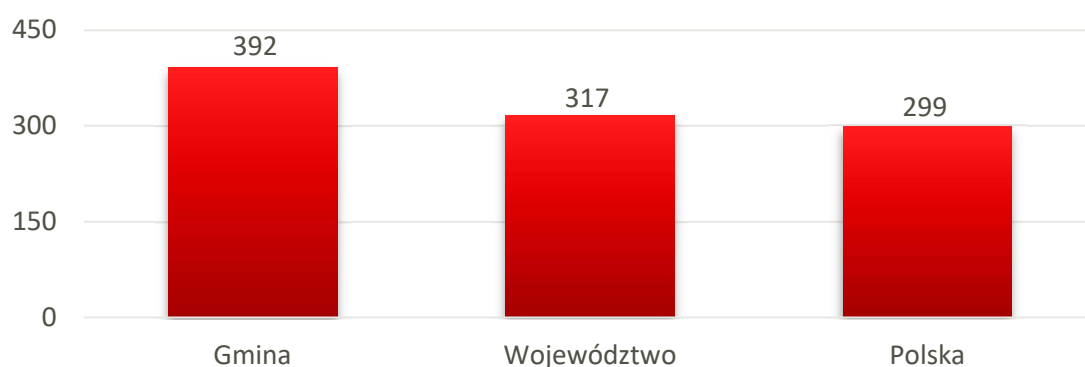
Wykres 63. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łomianki, w porównaniu do województwa mazowieckiego oraz do całej Polski. Jak wynika z obecnie dostępnych danych przedstawionych na poniższym wykresie, liczba mieszkańców w Gminie przypadająca na jeden punkt jest znacznie większa niż ma to miejsce w województwie jak i całej Polsce, co świadczy o korzystniejszej sytuacji w zakresie polityki antyalkoholowej na terenie Gminy.

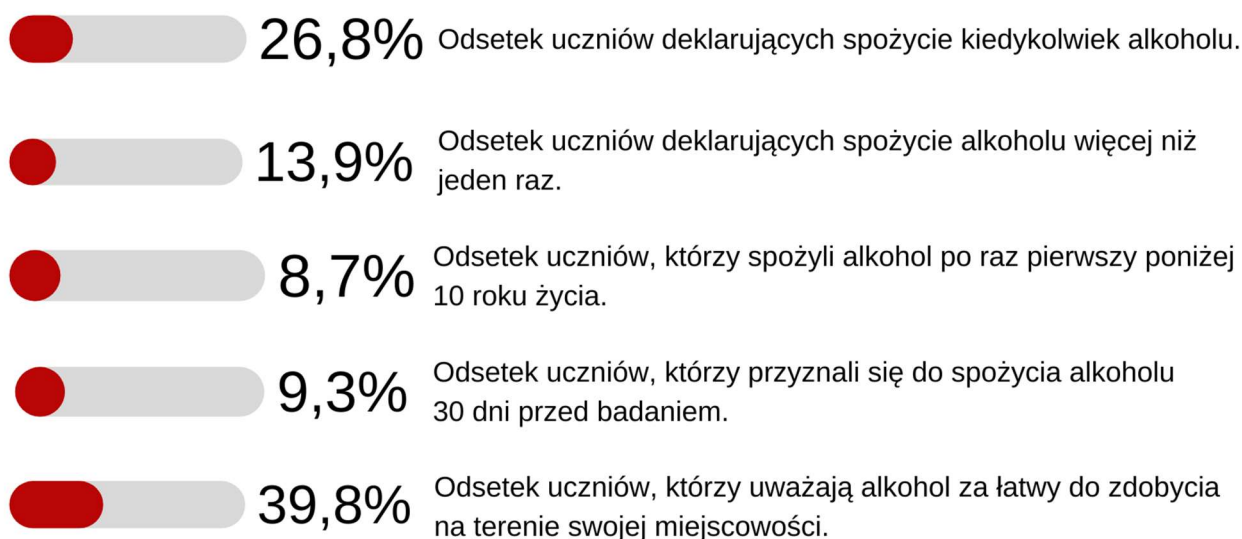
Wykres 64. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łomianki, województwie mazowieckim i całej Polsce w 2021 roku

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2021 roku. Zestawienia statystyczne.

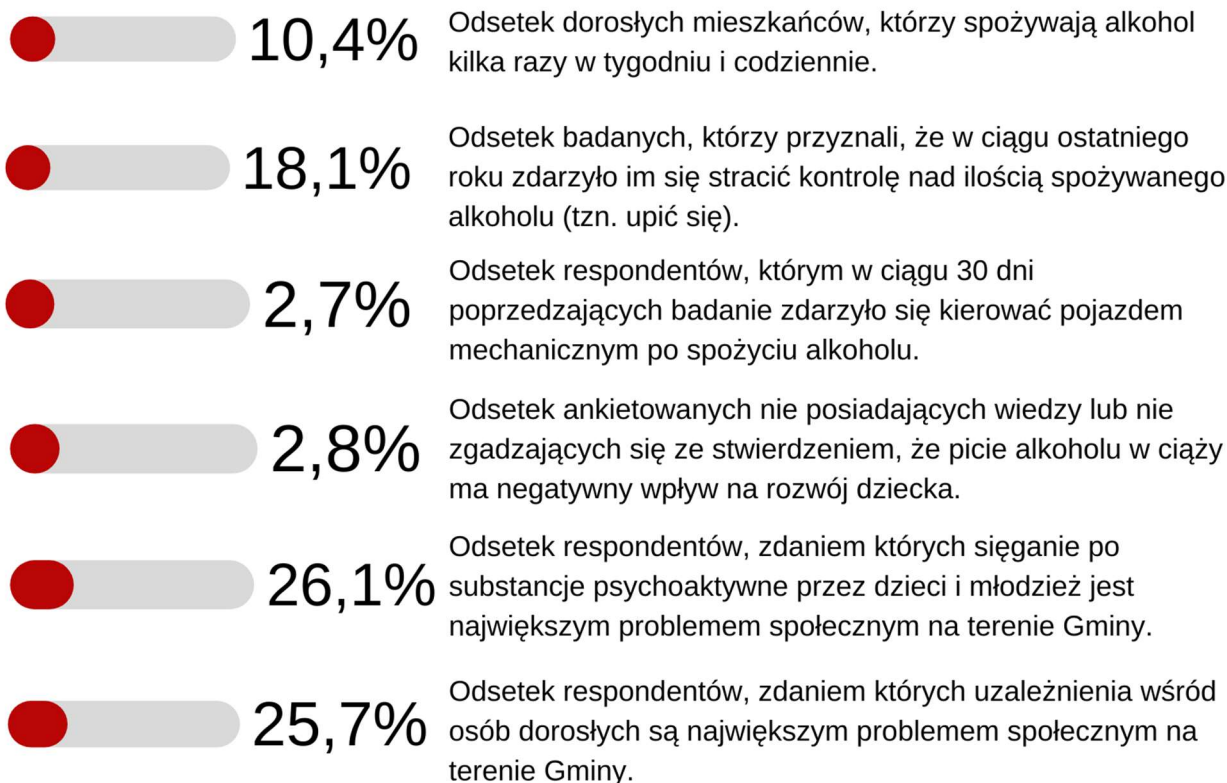
Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

UCZNIOWIE - PROBLEM ALKOHOLOWY

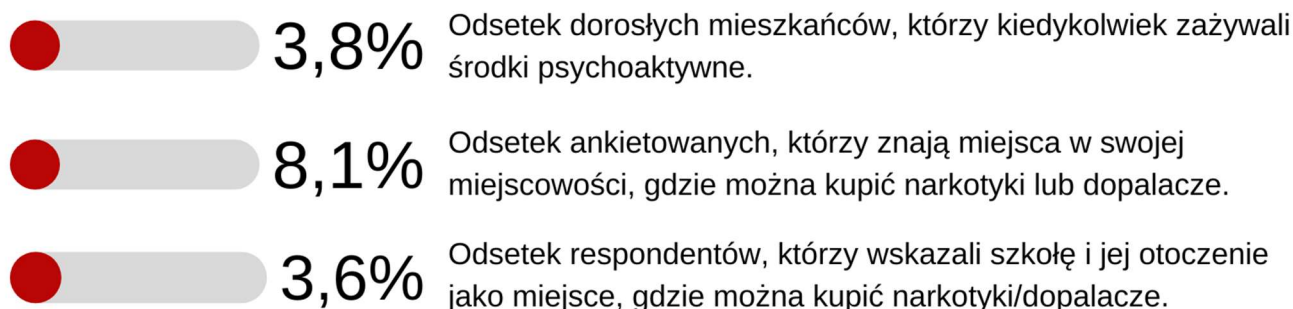
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=389

DOROŚLI MIESZKAŃCY - PROBLEM ALKOHOLOWY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

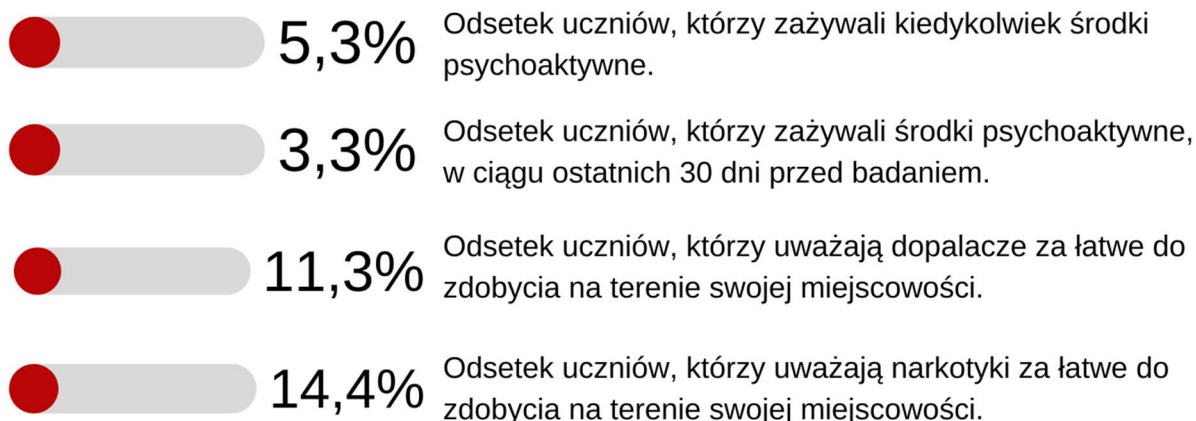
DOROŚLI MIESZKAŃCY - ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

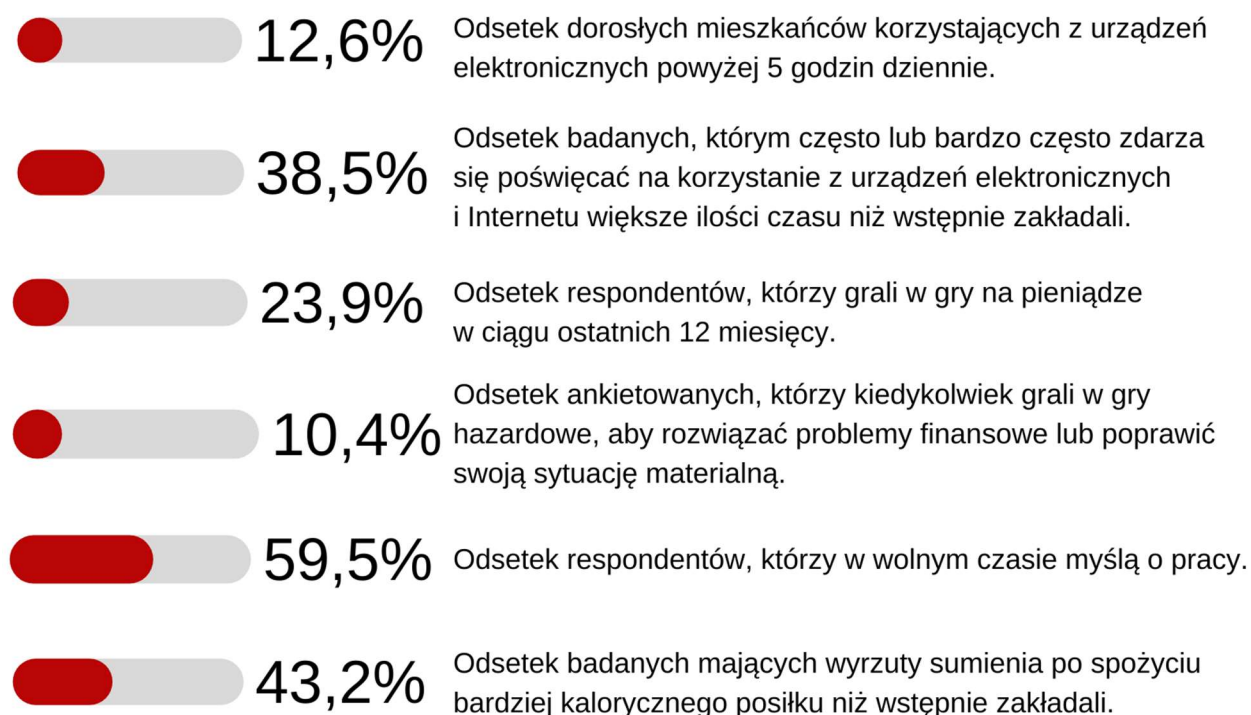

UCZNIOWIE - ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=389

DOROŚLI MIESZKAŃCY - ZABURZENIA BEHAWIORALNE

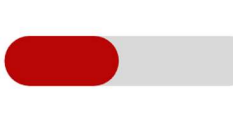

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

UCZNIOWIE - ZABURZENIA BEHAWIORALNE

 94,1% Odsetek uczniów korzystających z urządzeń elektronicznych i Internetu.

 16,5% Odsetek uczniów deklarujących korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu znaczne ilości czasu, tj. powyżej 5 godzin w ciągu dnia.

 45,8% Odsetek uczniów, którym zdarzyło się ukrywać prawdziwą ilość czasu spędzanego na urządzeniach elektronicznych przed innymi.

 24,0% Odsetek uczniów, którzy grali w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

 5,7% Odsetek uczniów, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy podjęli się zachowań hazardowych więcej niż 10 razy.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=389

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Pod pojęciem przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy rozumieć: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (...)”*.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Łomianki realizowane są przez OPS w Łomiankach, za pośrednictwem własnych zasobów ludzkich. Najistotniejszą funkcję w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy domowej odgrywiają pracownicy socjalni, których zadaniem jest praca z osobami wskazanymi w procedurze „Niebieskie Karty”, a także świadczenie pomocy socjalnej oraz stały monitoring środowiska.

Znaczącą rolę odgrywa **Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny**, którego oferta kierowana jest do rodzin z dziećmi, w tym rodzin wieloprotblemowych, znajdujących się trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ale również borykających się z problemem przemocy domowej.

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej na terenie gminy Łomianki jest także **Punkt Interwencji Kryzysowej** przy OPS w Łomiankach. W Punkcie świadczona jest pomoc osobom znajdującym się w kryzysowej sytuacji życiowej, w tym również osobom doznającym przemocy domowej przez psychologa i terapeutę. W 2022 roku pracownicy PIK udzielili łącznie 491 konsultacji, w tym również z zakresu problematyki przemocy domowej.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Łomianki zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, którego celem funkcjonowania jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej.

Pierwszą analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych) w latach 2020-2022. W roku 2022 liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, funkcjonowało 49 grup roboczych, w tym utworzono 26 grup w roku sprawozdawczym, w ramach, których odbyło się 150 posiedzeń. W analizowanym okresie liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego była stała, ogólna liczba grup roboczych wzrosła, z kolei liczba utworzonych grup roboczych w roku sprawozdawczym ulegała wahaniom. W przypadku liczby posiedzeń grup roboczych również dostrzegalne były wahania, jednakże ich liczba osiągnęła najwyższą wartość w 2022 roku. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 42. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba grup roboczych – ogółem	45	43	49
liczba utworzonych grup roboczych	24	30	26
liczba posiedzeń grup roboczych	128	126	150

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

OPS w Łomiankach przoduje w działaniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, a w szczególności pracownicy socjalni, pracownicy PIK i DWDiR są zaangażowani w działania w ramach procedury NK.

W latach 2020-2022 liczba rodzin dotkniętych przemocą ulegała wahaniom, jednakże w 2022 roku osiągnęła najwyższą wartość, która wyniosła wówczas 49. W przypadku ogólnej liczby osób w rodzinach dostrzegalny jest natomiast regularny wzrost, który w 2022 roku względem 2020 roku wyniósł 23%.

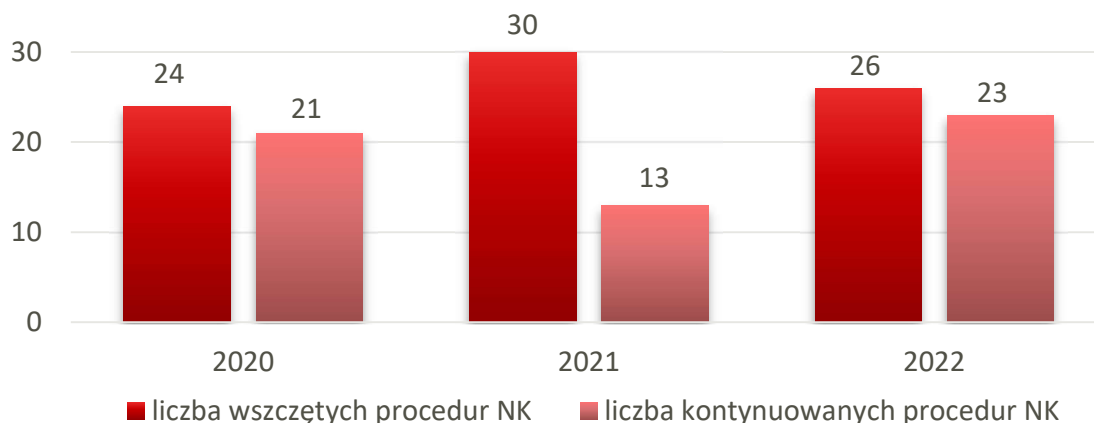
Tabela 43. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Łomianki objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba rodzin	45	43	49
liczba osób ogółem	122	126	150

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom, osiągając w 2022 roku wartość 26. W 2022 roku oprócz 26 rozpoczętych procedur w roku sprawozdawczym, kontynuowano 23 z lat poprzednich.

Wykres 65. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Łomianki w latach 2020-2022

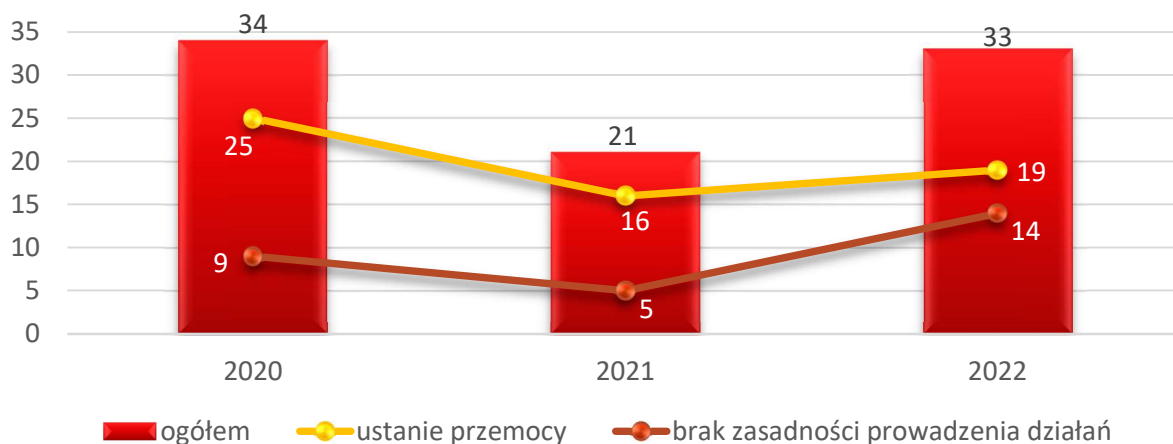

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

W oparciu o dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2022 roku, można stwierdzić, że najczęściej stosowaną formą przemocy w gminie Łomianki była przemoc psychiczna, która dotyczyła wszystkich rodzin objętych wówczas wsparciem w ramach procedury (tj. 26 rodzin). Na drugim miejscu znalazła się przemoc fizyczna, która stanowiła 81% (21 rodzin).

W 2022 roku zakończono 33 sprawy w ramach procedury – z czego 19 z powodu ustania przemocy domowej i zrealizowania planu pomocy, a 14 ze względu na brak zasadności podejmowania działań. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2020-2022 ulegała wahaniom, a w 2021 roku osiągnęła najniższą wartość. Warto zauważyć, że w 2022 roku znaczny udział w zakończonych procedurach miały te, rozstrzygnięte ze względu na brak podstaw do dalszego prowadzenia działań (42%).

Wykres 66. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Osoby podejmujące się przemocy wobec swoich bliskich, niejednokrotnie działają pod wpływem alkoholu lub środków podobnie działających, wobec tego do zadań członków GKRPA należy również motywowanie sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, a także motywowanie dorosłych osób doznających przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy i diagnozowanie ich sytuacji w rodzinie. W 2022 roku członkowie Komisji poinformowali 12 osób o lokalnej ofercie pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy i skierowali je do placówek działających na terenie Gminy.

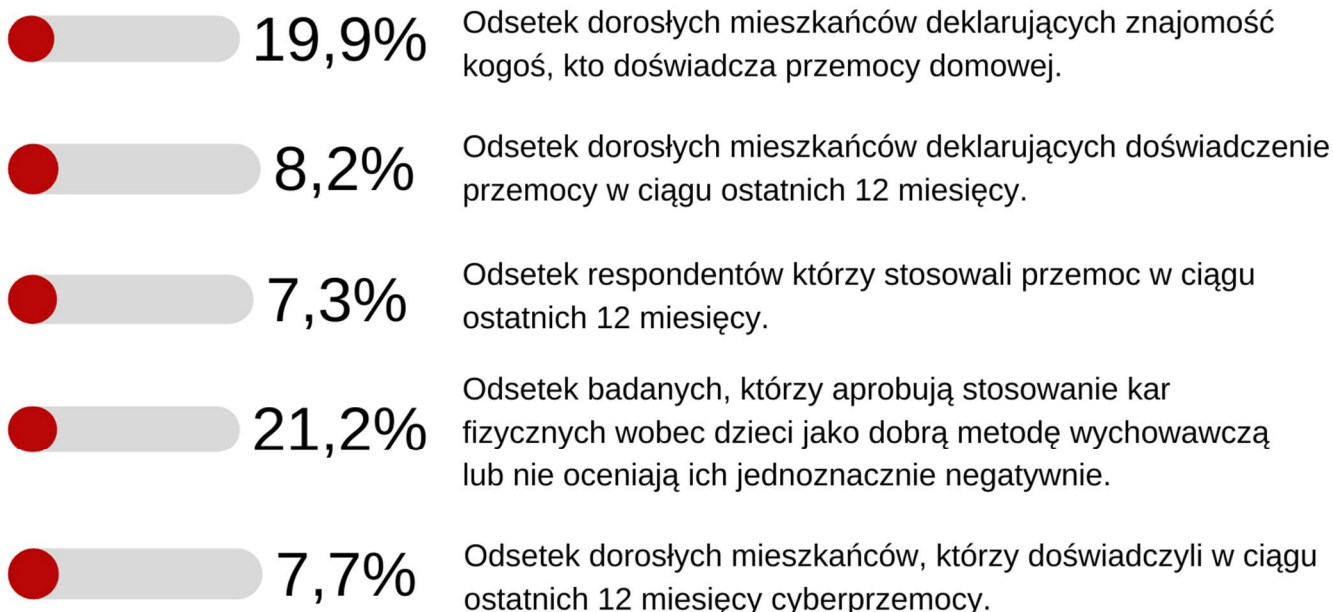
Na terenie gminy Łomianki osoby uzależnione i ich rodziny mogą uzyskać pomoc i wsparcie w **Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym**, który w 2022 roku był czynny średnio przez 56 godzin w miesiącu, a poradnictwo w nim było świadczone przez 3 psychoterapeutów ds. uzależnień.

Elementem lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w każdej gminie jest **profilaktyka oraz edukacja społeczna**. Jak wynika z danych OPS w Łomiankach, w 2022 roku, jak i w latach poprzednich Gmina uczestniczyła w ogólnoświatowej „Kampanii 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”. W omawianym roku w ramach kampanii zostały nawiązane partnerstwa lokalne oraz przeprowadzono 15 warsztatów profilaktycznych w szkołach podstawowych na terenie gminy Łomianki, w których udział wzięło ponad 450 uczniów. Ponadto w mediach społecznościowych OPS Łomianki prowadzona jest działalność informacyjna z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Jak wynika z analizy danych będących w posiadaniu OPS Łomianki powyższe działania przyczyniły się do wzrostu świadomości mieszkańców Łomianek odnośnie zjawiska przemocy oraz możliwości uzyskania wsparcia i pomocy w tym zakresie.

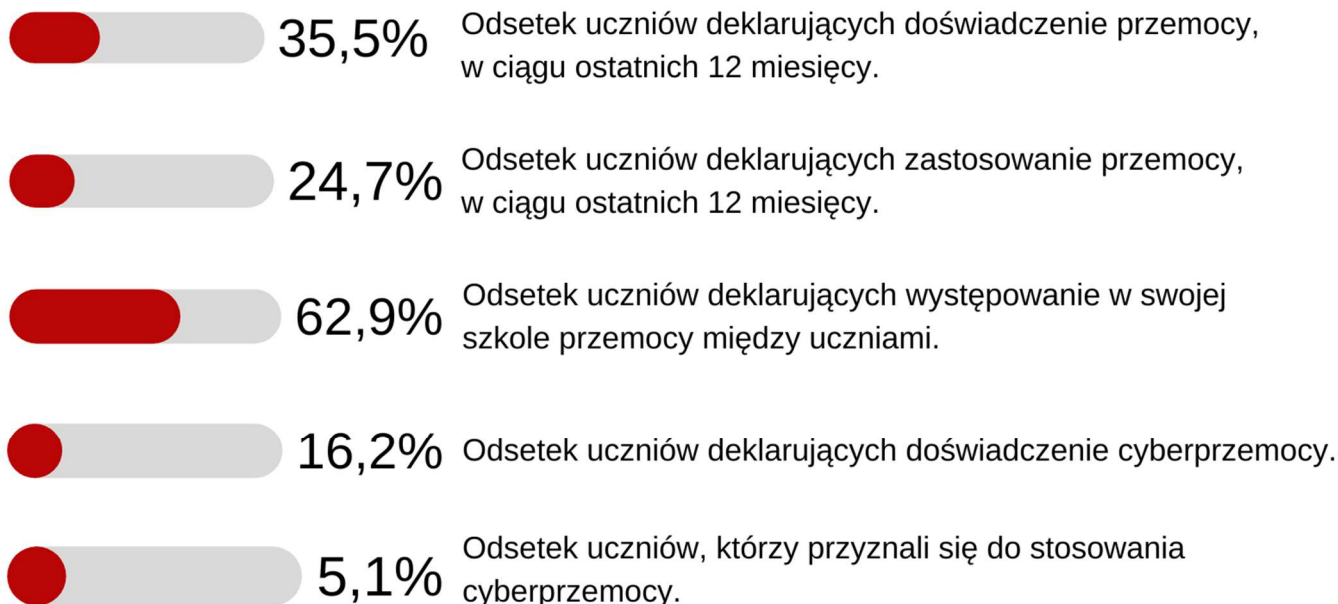
Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=389

Aktywność i integracja społeczna seniorów

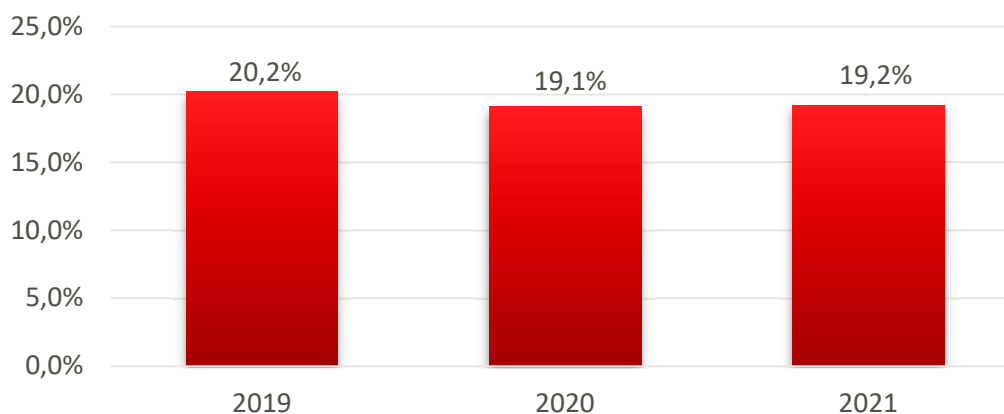
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

W gminie Łomianki odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni lat 2019-2021 ulegał nieznacznym wahaniom – w 2022 roku wzrósł względem roku poprzedniego o 0,1 pp., z kolei w porównaniu do 2019 roku zmniejszył się o 1,0 pp.

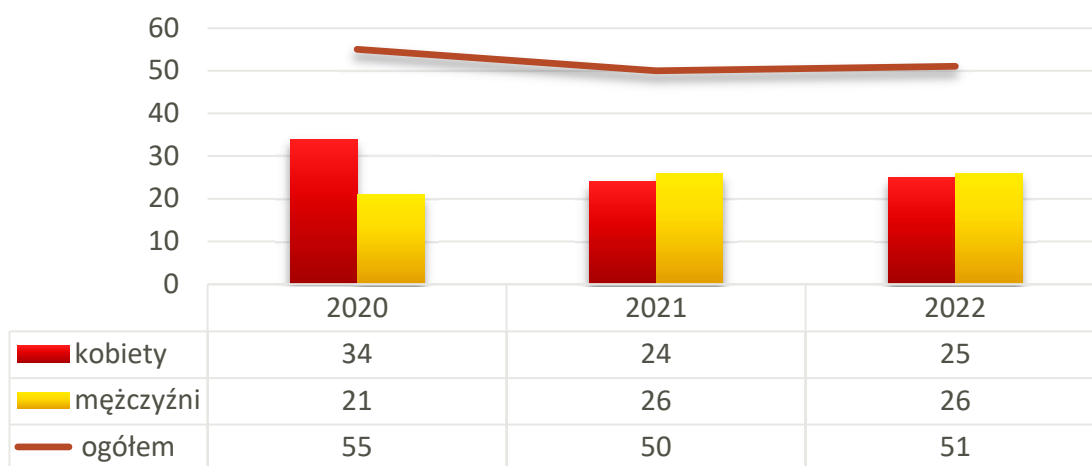
Wykres 67. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2022 roku 51. Liczba kobiet, jak i mężczyzn była do siebie zbliżona – 25 kobiet oraz 26 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można stosunkowo stały poziom w zakresie liczby beneficjentów pomocy społecznej będących mieszkańcami Gminy w wieku poprodukcyjnym.

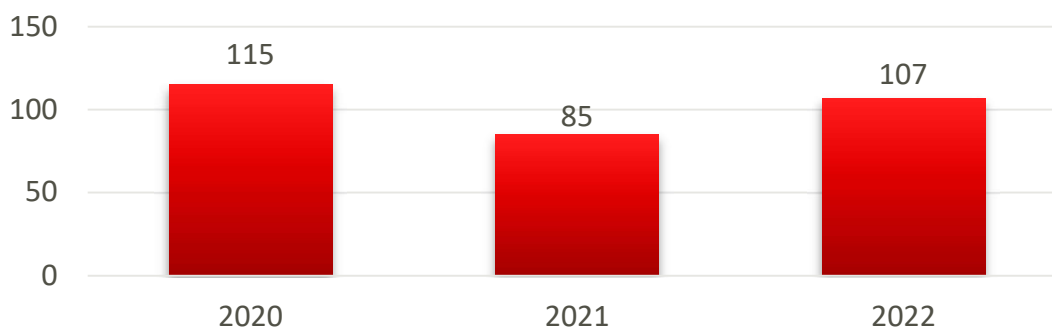
Wykres 68. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2022 roku z zasiłku pielęgnacyjnego skorzystało 107 mieszkańców gminy Łomianki, powyżej 75 roku życia, co oznacza spadek względem 2020 roku na poziomie 7% oraz wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o 26%.

Wykres 69. Liczba beneficjentów zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą członkowie rodziny zobowiązani do alimentacji, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina.

Liczbę osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to gminne środki prezentuje poniższa tabela. W latach 2020-2022 liczba mieszkańców Gminy, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność Gmina utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Przeznaczana na ten cel kwota świadczeń ulegała regularnemu wzrostowi, który w 2022 roku względem 2020 roku osiągnął wartość 3%.

Tabela 44. Odpłatność gminy łomianki za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób przebywających w DPS	15	13	14
kwota świadczeń (zł)	509 128,00	509 732,00	526 401,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Na terenie gminy Łomianki uchwałą Nr XIV/104/2019 Rady Miejskiej w Łomiankach powołana została **Rada Seniorów**, która stanowi organ konsultacyjny i doradczy w zakresie spraw dotyczących bezpośrednio najstarszych mieszkańców Gminy. W 2022 roku odbyło się 9 posiedzeń Rady, a w omawianym roku jej członkowie organizowali oraz uczestniczyli w różnego rodzaju lokalnych wydarzeniach. Poniżej przedstawiono działania Rady Seniorów w 2022 roku:

- udział w organizacji Koncertu dla Ukrainy;
- uczestniczenie w akcji OPS w Łomiankach „Kanapka dla Ukrainy”;
- uczestniczenie w akcji dla uchodźców „Możesz na mnie liczyć” w Centrum Kultury w Łomiankach;
- udział w obradach komisji społecznej dotyczących 169 usług medycznych w Łomiankach;

- organizacja wycieczki dla seniorów (ok. 100 osób) do Kozłówki i Lublina;
- organizacja Dni Seniora i występ kabaretu dla ok. 300 osób;
- złożenie dwóch projektów w konkursie sklepów Netto „Aktywizacja i integracja środowiska senioralnego na terenie miasta i gminy Łomianki”;
- uczestniczenie w spotkaniu z wiceburmistrz ds. inwestycji Anetą Gawin oraz sekretarzem gminy Arturem Gajowniczym dotyczące stanu ulic i chodników w Łomiankach w kontekście bezpieczeństwa seniorów;
- uczestniczenie w spotkaniu z członkami Rady Seniorów w Babicach w celu rozwijania współpracy.

Każdy mieszkaniec gminy Łomianki, który ukończył 65 rok życia może skorzystać z systemu zniżek oferowanych przez lokalnych przedsiębiorców, w postaci „**Karty Seniora**”. Program ma na celu zwiększenie dostępu do usług publicznych poprawiających jakość życia seniorów, podniesienie aktywności i sprawności seniorów, poprzez zwiększenie dostępności do dóbr kultury oraz zachęcanie do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i edukacyjnych, umożliwienie seniorom rozwoju pasji i zainteresowań oraz aktywnego spędzania czasu wolnego, a także kształtowanie pozytywnego wizerunku seniora w społeczności lokalnej. W 2022 roku wydano łącznie 96 Kart.

Sektor pozarządowy stanowi niebagatelną część systemu wsparcia seniorów oraz innych grup zagrożonych marginalizacją. Funkcjonująca na terenie gminy Łomianki **Fundacja ART Aktywni Razem Twórczo** wspiera aktywność seniorów w lokalnej społeczności, poprzez prowadzenie **Akademii Seniora** w ramach działalności Centrum Kultury w Łomiankach. W 2023 roku seniorzy z terenu Gminy uczestniczyli już w 10 edycji tego projektu. Głównym celem projektu była integracja i aktywizacja ludzi starszych, poprzez umożliwienie im wzięcia udziału w spektaklach teatralnych, koncertach, pokazach tańca i innych formach życia kulturalnego.

W odpowiedzi na zjawisko starzejącego się społeczeństwa powstała idea *lifelong learning*, czyli całościowego uczenia się, zakładająca patrzenie na edukację jak na nieodłączny element całego życia, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Wobec tego łomiankowscy seniorzy mają możliwość poszerzania swojej wiedzy i kompetencji, poprzez aktywne uczestnictwo w zajęciach **Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Łomiankach**. Stowarzyszenie UTW poza wzmacnianiem kondycji umysłowej poprzez organizację wykładów, lektoratów i warsztatów, kładzie nacisk również na zdrowie fizyczne

i aktywność ruchową. Ponadto, Uniwersytet promuje wzmocnienie relacji międzyludzkich oraz działalność na rzecz społeczności lokalnej. Podmiot oferuje wachlarz różnego rodzaju aktywności dla seniorów, wśród których znajdują się: aqua-aerobik, brydż, Dyskusyjny Klub Książki, gimnastyka, joga, Klub Podróżnika, malarstwo, nordic-walking, poranki filmowe, rękodzieło, teatr, turystyka, warsztaty fotograficzne, warsztaty pamięci oraz wykłady.

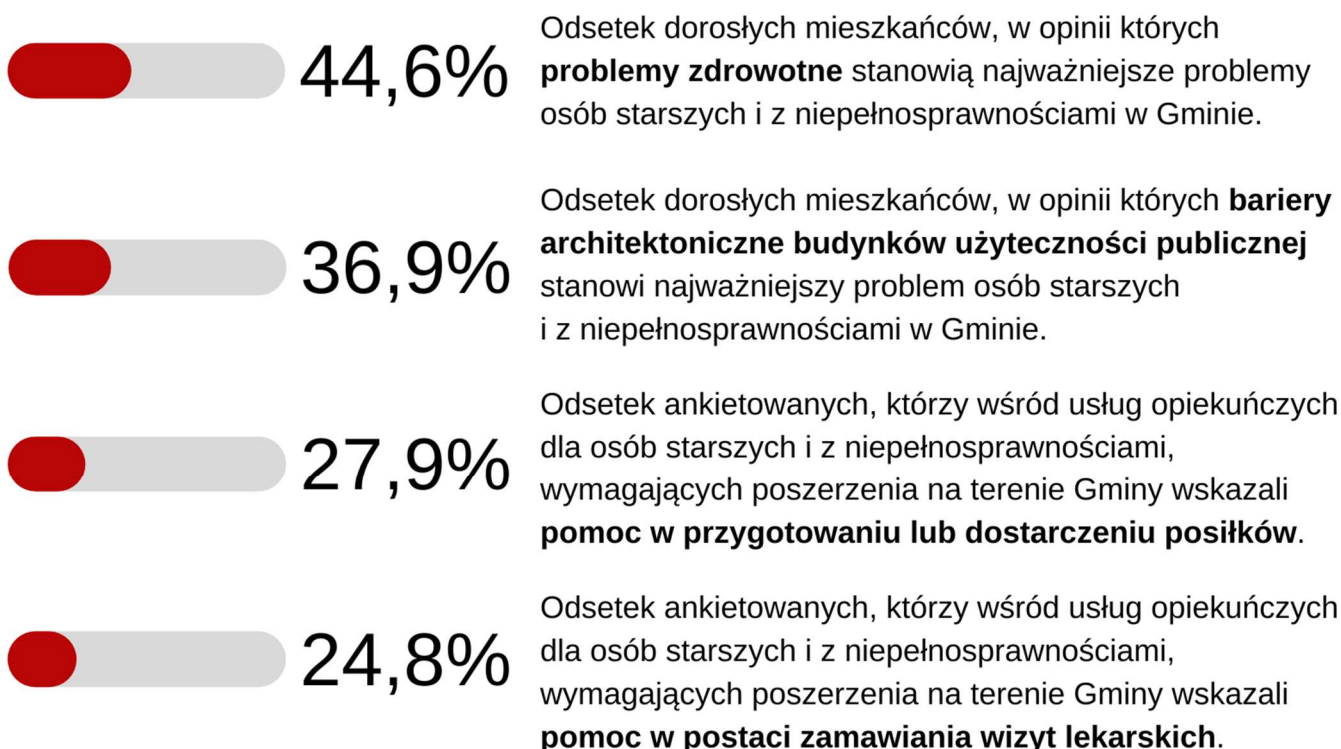
Organizacją pozarządową angażującą się również w działania na rzecz najstarszych mieszkańców Gminy jest również **Fundacja Promocji Rekreacji „KIM”**, która w 2022 roku zorganizowała zajęcia pn. „**Aktywny senior**”. Zajęcia joga – zdrowy kręgosłup były bezpłatne i odbywały się w Świetlicy w Dąbrowie Leśnej.

W zakresie aktywizacji społecznej seniorów z gminy Łomianki, funkcjonuje **Klub Seniora**, integrujący osoby w wieku przedemerytalnym i emerytalnym. Zajęcia Klubu odbywają się w Centrum Kultury w Łomiankach.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

*Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

DOROŚLI MIESZKAŃCY

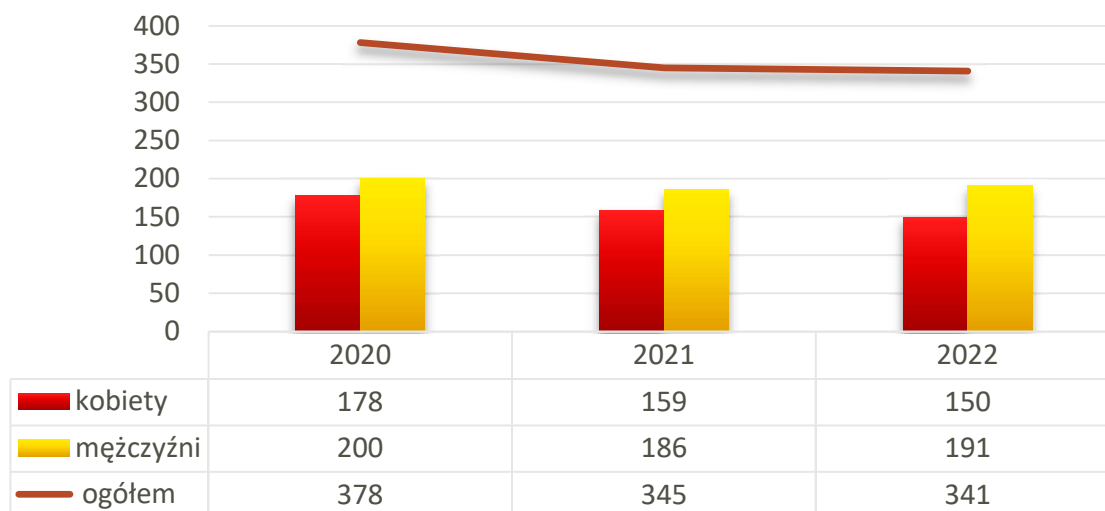
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

Na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, zarejestrowanych było łącznie 341 mieszkańców Gminy. Oznacza to spadek względem 2020 roku na poziomie 10%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy mężczyzn było w 2022 roku więcej niż kobiet (liczba kobiet – 150, liczba mężczyzn – 191).

Wykres 70. Mieszkańcy gminy Łomianki zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w 2022 roku w stosunku do 2020 roku nastąpił wzrost udziału osób mających mniej niż 25 w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. W przypadku

udziału osób mających mniej niż 30 lat, ich odsetek utrzymywał się na względnie stałym poziomie w omawianym okresie, natomiast udział osób powyżej 50 roku życia w ogóle osób bezrobotnych ulegał nieznacznym wahaniom.

Tabela 45. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Łomianki w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2020-2022

kategoria wiekowa	31 grudnia 2020		31 grudnia 2021		31 grudnia 2022	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	19	5	19	6	27	8
do 30 roku życia	65	17	59	17	56	16
powyżej 50 roku życia	134	35	115	33	115	34

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwałe bezrobotnych mieszkańców gminy Łomianki oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu warszawskiego zachodniego. W przypadku Gminy, jak i powiatu dostrzegalne są wahania w tym zakresie. Warto zwrócić uwagę na fakt, że co druga osoba bezrobotna w Gminie, pozostaje bez zatrudnienia w sposób długotrwały. Tak samo sytuacja kształtuje się w przypadku powiatu warszawskiego zachodniego i całej Polski.

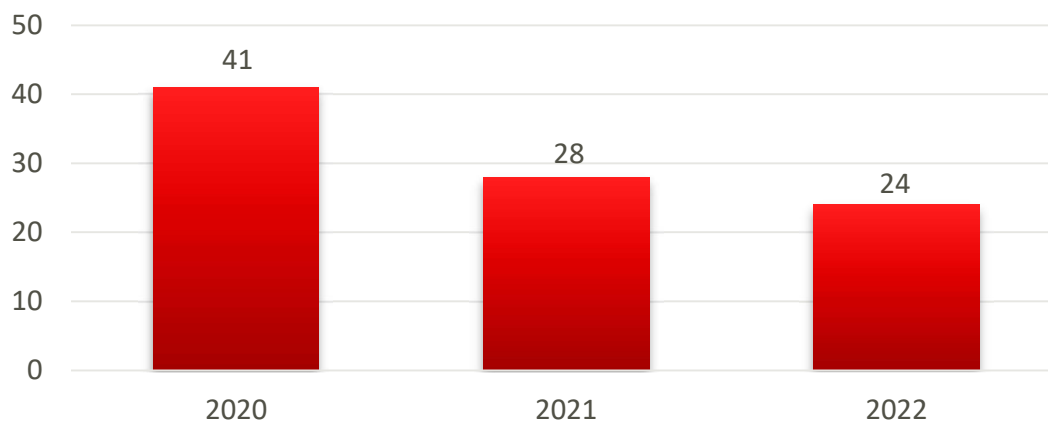
Tabela 46. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Łomianki oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie		2020	2021	2022
Gmina	liczba osób	161	187	176
	udział (%)	43	54	52
Powiat	liczba osób	603	616	575
	udział (%)	41	50	54

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

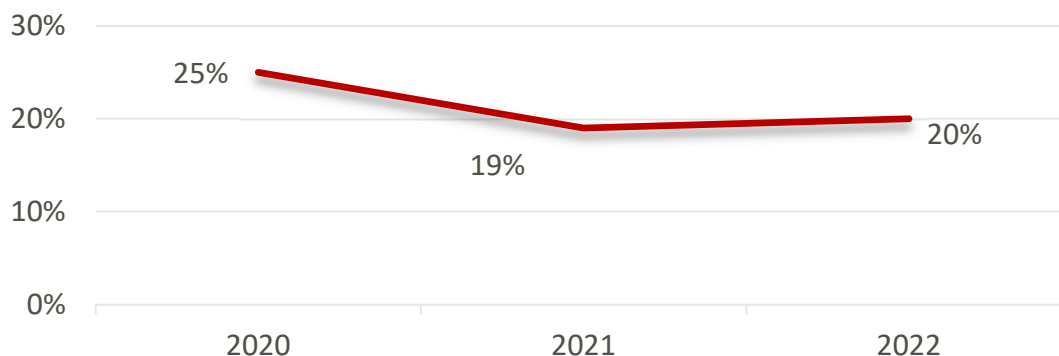
W 2022 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 24 i na przestrzeni lat 2020-2022 ulegała systematycznemu spadkowi. W 2022 roku w stosunku do 2020 roku zmniejszyła się o 41%.

Wykres 71. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc materialna OPS z powodu bezrobocia w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Dostrzegalne są nieznaczne wahania w przypadku wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2020 roku osiągnął on wartość 25%, w 2021 roku – 19%, z kolei w 2022 roku – 20%.

Wykres 72. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoby bezrobotne są również beneficjentami pomocy społecznej w zakresie pobierania zasiłku okresowego, który przyznawany jest przez OPS na czas uzależniony od okoliczności konkretnej sprawy. W 2022 roku zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia przyznany został 5 osobom, a liczba świadczeń wyniosła wówczas 6. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można wzrost w zakresie liczby osób, którym przyznano świadczenie, a także liczby świadczeń. Zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie wynikać mogło z pandemii koronawirusa, która wpłynęła negatywnie na rynek pracy.

Tabela 47. Liczba osób bezrobotnych, którym przyznano zasiłki okresowe oraz liczba świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

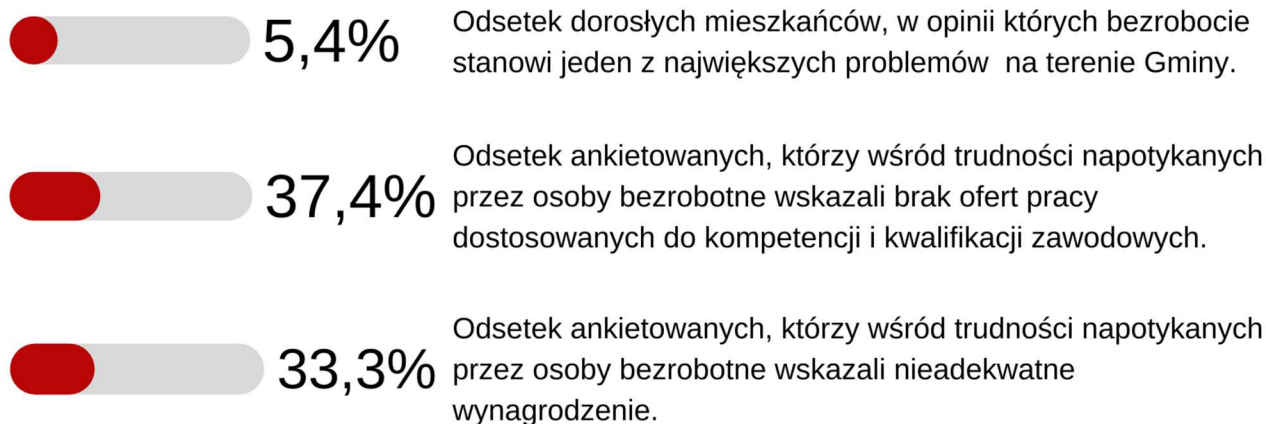
wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób, którym przyznano świadczenie	2	0	5
liczba świadczeń	2	0	6

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach w roku 2020, 2021 i 2022

Gmina Łomianki nawiązuje ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego, w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

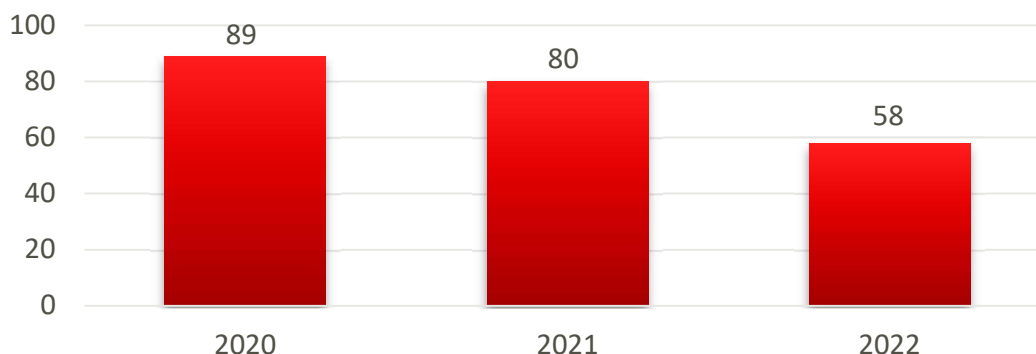
Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2020-2022 uległa systematycznemu spadkowi. W 2022 roku względem 2020 roku zmniejszyła się o 35%.

Wykres 73. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

W 2022 roku zasiłki stałe pobierało 56 osób, zasiłek okresowy – 7 osób, a zasiłek celowy – 85 osób. Na przestrzeni analizowanych lat liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego ulegała systematycznemu spadkowi, jeśli chodzi o zasiłek okresowy dostrzegalne są nieznaczne wahania, a w przypadku osób pobierających zasiłek celowy ich liczba w latach 2021-2022 była stała i zmniejszyła się względem 2020 roku o 21%. Kwota świadczeń biorąc pod uwagę zasiłek celowy zmniejszyła się, w przypadku zasiłku stałego oraz okresowego ulegała ona wahaniom.

Tabela 48. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

rodzaj zasiłku	2020		2021		2022	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	66	362 971	63	346 003	56	369 905
zasiłek okresowy	6	8 455	5	6 166	7	6 145
zasiłek celowy	108	68 524	85	55 033	85	46 570

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Wsparcie rodzin przeżywających trudności o charakterze materialnym odbywa się w gminie Łomianki, także poprzez realizację rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, który ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i uczniów, osób znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ale także wymagających wsparcia w życiu codziennym, tj. osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami, czy też zmagających się z chorobą lub innymi problemami.

Program obejmuje trzy moduły, w ramach których Gminy zostają dysponentami środków rządowych i pośredniczą w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Wsparcie żywnościowe realizowane jest poprzez wydawanie posiłków w stołówkach lub dowożenie ich osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie mają możliwości samodzielnego przygotowania dla siebie gorącego posiłku.

Na przestrzeni omawianych lat liczba przyznanych zasiłków w ramach rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” przyjmowała zróżnicowane wartości. W 2022 roku w ramach Programu pomocą pieniężną objęto łącznie 66 osób, a na ten cel przeznaczono 44 850 zł. Pomoc w formie posiłku została udzielona 124 osobom na łączną kwotę 54 351 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 49. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” oraz kwota świadczeń w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
posiłek	156	42 016	106	38 796	124	54 351
forma pieniężna	82	35 450	58	32 960	66	44 850

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Należy mieć na uwadze, że beneficjentami działań podejmowanych w ramach rządowego programu dożywiania są również dzieci i młodzież do 18 roku życia, a pomoc w formie posiłków świadczona jest m.in. w ramach działalności stołówek szkolnych. W 2022 roku spośród 124 beneficjentów niepieniężnej formy wsparcia, tylko 22 osoby miały poniżej 18 roku życia, zatem dzieci stanowiły 18% ogółu. Jak wskazują dane Ośrodka Pomocy Społecznej, w roku 2021 małoletnich korzystających z posiłku było 14%, a w 2020 roku – 24%.

Tabela 50. Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” i kwota świadczeń w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba dzieci	37	15	22
kwota świadczeń (zł)	6 566,00	5 835,00	9 500,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach realizował również działania skierowane na najuboższych mieszkańców Gminy, poprzez przekazywanie paczek żywnościowych w ramach „Programu operacyjnego pomoc żywnościowa 2014-2020”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), którego organizatorem jest Bank Żywności SOS w Warszawie. Ponadto, OPS w Łomiankach korzysta ze wsparcia dzieci, nauczycieli i rodziców z Niepublicznej Szkoły Podstawowej – Moja Szkoła w Łomiankach. Wolontariusze ze szkoły raz w tygodniu dostarczają do lokalnej jadłodzielni gorący posiłek dla potrzebujących.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych oraz energetycznych wzrosła. W 2022 roku wsparcie w formie dodatku mieszkaniowego przyznano 10 gospodarstwom domowym, natomiast w przypadku dodatków energetycznych, ich beneficjentami były 944 rodziny.

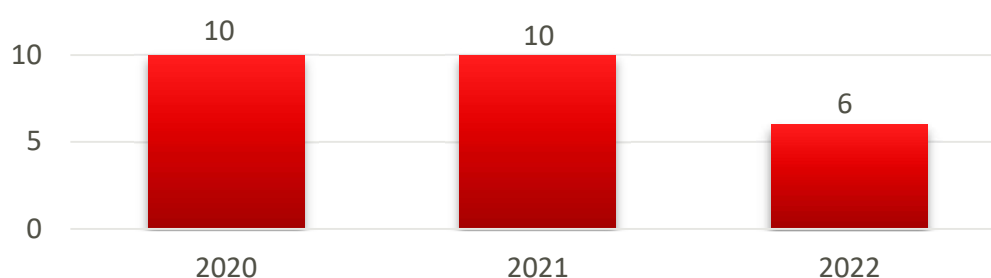
Tabela 51. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
dodatki mieszkaniowe	4	3	10
dodatki energetyczne	0	0	944

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2022 roku z pomocy OPS z powodu bezdomności skorzystało 6 osób, z kolei w latach 2020-2021 były to o 4 osoby więcej.

Wykres 74. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Zadanie własne gminy w zakresie udzielania **schronienia** osobom tego pozbawionym realizowane było w gminie Łomianki na podstawie stosownych porozumień, zawartych z sąsiednimi gminami. W 2022 roku z tego rodzaju wsparcia skorzystało 6 osób z terenu Gminy, a poniesiona na ten cel kwota wyniosła 33 558,21 zł. W latach 2021-2022 liczba osób korzystających z tej formy pomocy była stała, a względem 2020 roku zwiększyła się o 2 osoby. W przypadku kwoty jaką Gmina przeznaczyła na realizację tego zadania, dostrzegalne są wahania w omawianym okresie.

Tabela 52. Liczba osób korzystających ze schronienia oraz kwota odpłatności w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób	4	6	6
kwota odpłatności (zł)	28 522,71	42 251,52	33 558,21

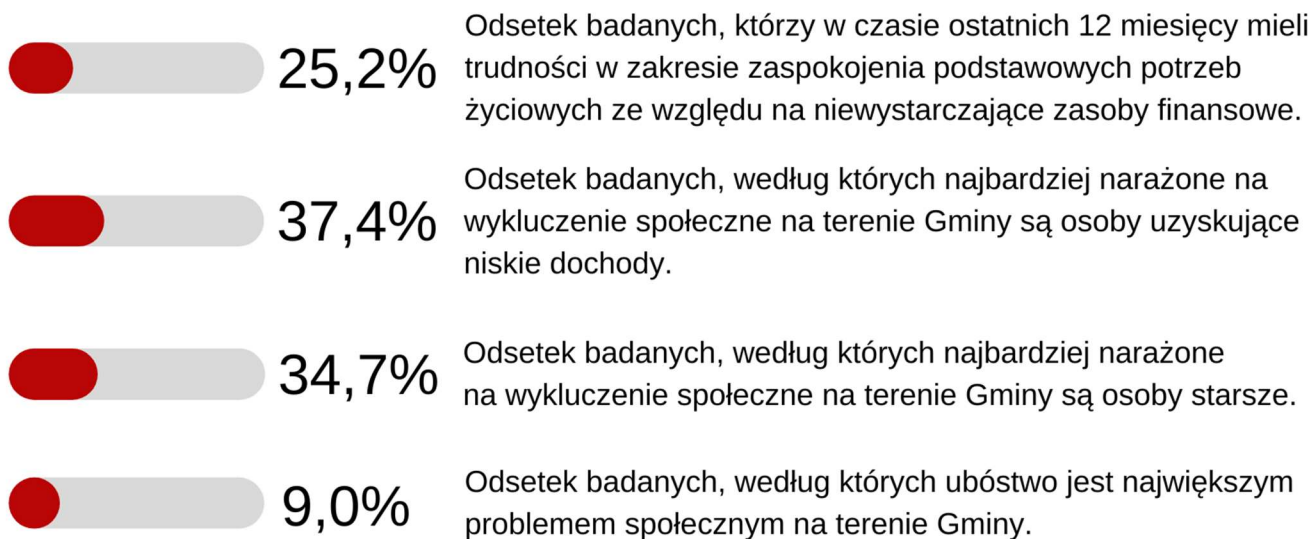
Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach w roku 2020, 2021 i 2022

Od 2021 roku w gminie Łomianki realizowany jest projekt skierowany do osób w kryzysie bezdomności, przebywających na terenie Gminy. Inicjatywa opiera się na pracy **Ośrodka Pomocy Społecznej we współpracy ze streetworkerami**, którzy w okresie od stycznia do kwietnia badają miejsca na terenie Gminy, w których mogą przebywać osoby bezdomne. W wyniku prowadzonych działań wysunięte zostały wnioski dotyczące niskiej skali problemu bezdomności w Gminie, jednakże w związku z pracą streetworkerów 2 osoby pozbawione schronienia zgłosiły się do OPS, w celu uzyskania pomocy.

Zapewnienie odzieży osobom tego pozbawionym jest również zadaniem gminy o charakterze obowiązkowym. W związku z powyższym, w 2022 roku na terenie gminy Łomianki przeprowadzono **akcję pn. „Łomiankowska szafa”**, której organizatorem był OPS. Ośrodek we współpracy ze Strażą Miejską oraz Galerią Łomianki zorganizował darmowe stoisko z odzieżą dla dzieci i osób dorosłych, z których nieodpłatnie mogły skorzystać wszystkie osoby potrzebujące. Przy koordynowaniu akcji uczestniczyli wolontariusze.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=221

Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

ELEMENTY PROCESU PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Łomianki została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina

MISJA

Zmniejszenie skali oraz ograniczenie negatywnych skutków problemów społecznych występujących na terenie gminy Łomianki.

WIZJA

Łomianki gminą zapewniającą wysoki dostęp do zróżnicowanych usług społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także umożliwiającą swoim mieszkańcom uczestniczenie w procesie kształtowania lokalnej polityki społecznej.

zmierza.

Kierunki niezbędnych działań

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Obszar: wspieranie rodziny

- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i niebędących w stanie rozwiązać swoich problemów samodzielnie.

Obszar: wspieranie osób starszych i z niepełnosprawnościami

- Zapewnienie seniorom i osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, w ramach zintegrowanego systemu wsparcia społecznego.

Obszar: profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

- Budowanie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz promowanie postaw abstynenckich wśród społeczności lokalnej.

Obszar: przeciwdziałanie przemocy domowej

- Zwiększenie skuteczności działań i poziomu współpracy w zakresie rozwiązywania problemu przemocy domowej.

Obszar: wspieranie zatrudnienia oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

- Stymulowanie rozwoju społecznego oraz poprawa standardu życia mieszkańców.

Obszar: zdrowie psychiczne

- Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom zmagającym się z problemami natury psychicznej.

Wspieranie rodziny – główne obszary problemowe:

- brak funkcjonowania rodzin wspierających na terenie Gminy,
- wzrost zapotrzebowania na wsparcie asystenta rodziny w ostatnich latach,
- stosunkowo wysoka liczba dzieci z terenu Gminy, umieszczonych w pieczy zastępczej,
- brak publicznej placówki organizującej opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy,
- problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wśród części rodzin z terenu Gminy, zdaniem badanych mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i niebędących w stanie rozwiązać swoich problemów samodzielnie.

Cel operacyjny 1: Rozwijanie kompleksowego systemu wsparcia rodzin z terenu Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	Poprawa warunków życiowych rodzin z terenu Gminy.	Liczba rodzin, objętych pomocą społeczną, korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.	OPS	Budżet Gminy
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	OPS	Budżet Gminy
Popularyzowanie działalności rodzin wspierających oraz zachęcanie rodzin w Gminie do podejmowania tej roli.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba rodzin objętych wsparciem. Liczba funkcjonujących rodzin wspierających.	OPS, PCPR	Budżet Gminy
Inicjowanie prowadzenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, wsparcie psychologiczne, terapia rodzinna).	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy. Podniesienie jakości życia rodzin.	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych. Liczba świadczonych form usług społecznych.	OPS, NGO, UM, GKRPA, placówki oświatowe, PPP	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	OPS, PCPR	Budżet Gminy
Zapewnienie wsparcia rodzinom, którym ograniczono władzę rodzicielską oraz prowadzenie pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	Powrót dzieci z pieczy zastępczej, do rodzin biologicznych.	Liczba rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.	OPS	Budżet Gminy

Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	OPS, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	OPS, GKRPA, ZI, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Tworzenie warunków dla prawidłowego i wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizacja ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówki wsparcia dziennego.	UM, GKRPA, NGO	Budżet Gminy
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez.	UM, placówki oświatowe, GKRPA, OPS, NGO, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UM, placówki oświatowe, NGO, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne	Budżet Gminy Budżet Państwa

Realizacja warsztatów/ programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Podniesienie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w warsztatach.	placówki oświatowe, GKRPA, OPS, NGO	Budżet Gminy
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UM, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów o charakterze socjalnym oraz naukowym.	Wsparcie materialne uczniów ze szczególnymi osiągnięciami edukacyjnymi oraz pochodzących z rodzin z trudną sytuacją ekonomiczną.	Liczba osób objętych wsparciem, liczba stypendiów naukowych dla dzieci uzdolnionych, liczba stypendiów socjalnych.	OPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Realizowanie lokalnych projektów w zakresie wspierania rodzin oraz uczestniczenie w programach rządowych (np. Karta Dużej Rodziny).	Zaspokajanie potrzeb rodzin zamieszkujących Gminę.	Liczba projektów/ programów realizowanych w Gminie w zakresie wspierania rodzin.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Wsparcie seniorów i osób z niepełnosprawnościami – główne obszary problemowe:

- niepełnosprawność jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy OPS na terenie Gminy,
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne dla dzieci i osób dorosłych z niepełnosprawnościami,
- wzrost zapotrzebowania na świadczenie usług przez asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej i wynikająca z tego konieczność zabezpieczenia zasobów finansowych i kadrowych na ten cel,
- ograniczone możliwości z zakresie zdobycia zatrudnienia na terenie Gminy,
- trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni publicznej, ze względu na występowanie barier architektonicznych, zdaniem części badanych mieszkańców,

- brak placówki wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnościami, na terenie Gminy,
- występowanie zjawiska starzejącego się społeczeństwa na terenie Gminy,
- wzrost odpłatności za osoby kierowanych przez Gminę do DPS,
- problemy zdrowotne jako największy problem dotyczący seniorów i osoby z niepełnosprawnościami z Gminy, zdaniem respondentów.

CEL STRATEGICZNY NR 2

Zapewnienie seniorom i osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, w ramach zintegrowanego systemu wsparcia społecznego.

Cel operacyjny 1: Rozwój kompleksowych form wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w tym opieki środowiskowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Promowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	OPS, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój małej architektury gminnej, skierowanej w szczególności do osób o ograniczonej mobilności (m.in. zwiększenie liczby ławek w przestrzeni publicznej).	Zwiększenie komfortu osób o ograniczonej mobilności, w zakresie przemieszczania się po obszarze Gminy.	Liczba obiektów małej architektury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie
Kontynuowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie
Rozwój usług transportowych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.	Zwiększenie komfortu seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w zakresie przemieszczania się po obszarze Gminy.	Liczba osób korzystających z usług transportowych. Liczba pojazdów przystosowanych	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy

		do realizacji usług transportowych.		
Współpraca z sektorem pozarządowym w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	OPS, NGO, UM	Budżet Gminy
Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba osób objętych programami.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuowanie realizacji funkcji asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarno-ściowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej, na podstawie porozumień z sąsiednimi gminami.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej.	OPS	Budżet Gminy
Podejmowanie działań na rzecz wydłużania pobytu seniorów w środowisku rodzinnym, w tym m.in.: szkoleniowe i doradcze wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz rozwój nowych metod działania i doskonalenia kadr, mające na celu czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach	Zwiększenie liczby seniorów mających zapewnioną odpowiednią opiekę w środowisku rodzinnym.	Liczba działań podjętych na rzecz wydłużania pobytu seniorów w środowisku rodzinnym.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

sprawowania opieki nad
osobą starszą.

Cel operacyjny 2: Tworzenie oferty aktywizującej seniorów i osoby z niepełnosprawnościami oraz rozwój działań na rzecz partycypacji społecznej tych grup.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach.	OPS, UM, NGO, UTW, WTZ, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	OPS, UM, UTW, WTZ, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Kontynuowanie działalności Klubu Seniora przy CK w Łomiankach oraz inicjowanie utworzenia na terenie Gminy Klubu Seniora w ramach programu wieloletniego „Senior+”.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników Klubu Seniora.	UM, OPS, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie powstania podmiotów ekonomii społecznej.	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością możliwości pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Kontynuowanie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej na terenie Gminy.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez Warsztat Terapii Zajęciowej.	Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej.	NGO, PCPR	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami (np. o dostępnych usługach) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Zwiększenie uczestnictwa seniorów i osób z niepełnosprawnościami w działaniach skierowanych na ich wsparcie i aktywizację.	Liczba podjętych działań w zakresie udostępnienia publikacji i informacji przydatnych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	UM, OPS, NGO, UTW, WTZ	Budżet Gminy PFRON

Profilaktyka w zakresie uzależnień – główne obszary problemowe:

- ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- brak podmiotu prowadzącego terapię uzależnień na terenie Gminy,
- niska liczba uczestników programów objętych Systemem Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego,
- uzależnienia wśród osób dorosłych oraz sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież, jako największe problemy społeczne w Gminie, zdaniem respondentów badań ankietowych,
- stosunkowo wysoka dostępność alkoholu dla osób nieletnich na terenie Gminy, zdaniem badanych uczniów.

CEL STRATEGICZNY NR 3

Budowanie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz promowanie postaw abstynenckich wśród społeczności lokalnej.

Cel operacyjny 1: Świadczenie wieloaspektowej pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom, a także ograniczanie negatywnych skutków społecznych uzależnień.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	OPS	Budżet Gminy
Zainicjowanie utworzenia samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego osobom z problemem uzależnień oraz członkom ich rodzin.	Liczba utworzonych grup. Liczba osób uczestniczących w grupie.	NGO, UM, GKRPA	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień na terenie Gminy.	Zwiększenie dostępności do wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.	Liczba pracowników PIK. Liczba osób objętych wsparciem PIK.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2 – Podejmowanie profilaktycznych działań w zakresie uruchamiania mechanizmów społecznych, prawnych oraz edukacyjnych, sprzyjających przeciwdziałaniu uzależnieniom, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	GKRPA, OPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	GKRPA, UM, OPS	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	GKRPA, OPS, KP, UM, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKRPA, OPS, KP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia.	GKRPA, OPS, UM, KP, NGO, placówki oświatowe, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Wzmocnienie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Spadek dostępności do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	UM, KP	Budżet Gminy
--	---	---	--------	--------------

Problem przemocy – główne obszary problemowe:

- wzrost liczby rodzin objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego w ostatnich latach,
- wzrost liczby zamkniętych procedur „Niebieskie Karty” w 2022 roku z powodu braku zasadności podejmowania działań, mogący wskazywać na wykorzystywanie procedury do celów osobistych,
- funkcjonowanie w otoczeniu blisko co piątego badanego mieszkańca osób, które doświadczają przemocy domowej,
- ryzyko funkcjonowania w społeczeństwie zmywy milczenia, powodującej ukrywanie aktów przemocy domowej w społeczności lokalnej,
- pozytywny stosunek lub brak wiedzy na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci, deklarowany przez co piątego badanego mieszkańca Gminy,
- występowanie przemocy rówieśniczej wśród uczniów z łomiankowskich szkół.

CEL STRATEGICZNY NR 4

Zwiększenie skuteczności działań i poziom współpracy w zakresie rozwiązywania problemu przemocy domowej.

Cel operacyjny 1: Prowadzenie zintegrowanej pomocy rodzinom, w których występuje problem przemocy domowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	OPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucjonalnych	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników	Liczba uczestników szkoleń.	OPS, GKRPA, ZI, KP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

w zakresie aktualnych przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.			
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doświadczającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, korzystających z poradnictwa.	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz motywowanie ich do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych.	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	OPS, PCPR	Budżet Gminy
Inicjowanie utworzenia grupy samopomocowej/ terapeutycznej dla osób doświadczających przemocy domowej.	Wzmocnienie poczucia sprawczości i podniesienia samooceny osób doświadczających przemocy domowej.	Liczba osób uczęszczających na spotkania grupy samopomocowej/ terapeutycznej.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz ograniczenia skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	OPS, UM, GKRPA, KP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	UM, GKRPA, KP, OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych działań.	OPS, UM, KP, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, UM, GKRPA, ZI, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów oraz analizy danych instytucjonalnych.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	OPS, GKRPA, ZI, KP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne – główne obszary problemowe:

- wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy,
- bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie,
- ryzyko wykluczenia społecznego osób bezrobotnych, a także pojawienia się niekorzystnych następstw spowodowanych długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia (uzależnienia, zaburzenia psychiczne, ubóstwo),

- brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz nieadekwatne wynagrodzenie, jako największe trudności dotyczące osoby bezrobotne z terenu Gminy, zdaniem badanych mieszkańców,
- częściowo ograniczona możliwość powrotu na rynek pracy młodych rodziców, ze względu na brak publicznej placówki organizującej opiekę nad dziećmi do lat 3 w Gminie,
- ubóstwo jako najczęstszy powód korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy,
- doświadczenie trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe, przez część ankietowanych,
- osoby starsze oraz uzyskujące niskie dochody, jako grupy najbardziej narażone na wykluczenie społeczne, zdaniem badanych mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY NR 5

Stymulowanie rozwoju społecznego oraz poprawa standardu życia mieszkańców.

Cel operacyjny 1: Kompleksowe wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia w zwiększeniu swoich szans na rynku pracy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, PUP, UM	Budżet Gminy
Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	OPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do potrzeb tej grupy.	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy.	Liczba podjętych działań motywujących.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Udzielanie pomocy społecznej rodzinom i osobom żyjącym w niewystarczających warunkach materialnych oraz integracja środowisk lokalnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	OPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	OPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	OPS, UM, NGO placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego Gminy, w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym, poprzez współpracę z sąsiednimi gminami.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia schronisk.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Zdrowie psychiczne – główne obszary problemowe:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- możliwość nasilenia się problemów w zakresie zdrowia psychicznego wśród osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, będących konsekwencją pandemii SARS-CoV-2 oraz konfliktu rosyjsko-ukraińskiego,
- wzrost zapotrzebowania na konsultacje świadczone przez Punkt Interwencji Kryzysowej oraz konsultacje psychologiczne w ramach Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny,
- występowanie wśród części mieszkańców objawów świadczących o zaburzeniu równowagi zdrowia psychicznego (na podstawie badań ankietowych),
- doświadczanie przez znaczny odsetek badanych uczniów myśli samobójczych oraz podejmowanie się przez nich czynów autoagresywnych.

CEL STRATEGICZNY NR 6

Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom zmagającym się z problemami natury psychicznej.

Cel operacyjny nr 1 – działalność pomocowa w zakresie zdrowia psychicznego oraz edukacja społeczności lokalnej dotycząca zaburzeń psychicznych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie interwencji kryzysowej osobom w kryzysie psychicznym.	Zapobieganie sytuacjom zagrażającym zdrowiu i życiu osób będącym w kryzysie psychicznym.	Liczba osób, którym udzielono interwencji kryzysowej.	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	OPS, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	OPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym.	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.	OPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Inicjowanie działań skierowanych na utworzenie grupy samopomocowej dla osób cierpiących na różnego rodzaju zaburzenia natury psychicznej (np. depresja, zaburzenia lękowe).	Poprawa dobrostanu psychicznego i wzmocnienie oddziaływań terapeutycznych względem osób zmagających się z zaburzeniami natury psychicznej.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupy samopomocowej.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Łomianki. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Łomianki. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2022, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej.

W prognozie na lata 2024-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach. Dział 855 został pomniejszony o wartość świadczenia wychowawczego, w związku ze stopniowym przekazywaniem realizacji zadania do ZUS.

Tabela 53. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2021	836 562	2 725 510	159 679	29 504	46 103 164	49 854 419
2022	1 570 546	9 915 084	2 169 269	23 012	24 709 080	38 386 991
2023¹³	1 100 000	4 664 742	2 000 575	29 199	11 404 643	19 199 159
PROGNOZA						
2024	1 127 500	4 781 361	2 050 589	29 929	11 689 759	19 679 138
2025	1 155 688	4 900 895	2 101 854	30 677	11 982 003	20 171 116
2026	1 184 580	5 023 417	2 154 400	31 444	12 281 553	20 675 394
2027	1 214 195	5 149 002	2 208 260	32 230	12 588 592	21 192 279
2028	1 244 550	5 277 727	2 263 467	33 036	12 903 307	21 722 086
2029	1 275 664	5 409 670	2 320 054	33 862	13 225 890	22 265 138
2030	1 307 556	5 544 912	2 378 055	34 709	13 556 537	22 821 766

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łomiankach.

¹³ Wartość za rok 2023 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok dla Gminy Łomianki.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 54. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Łomiankach o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki na lata 2024-2030”.	IV kwartał 2023 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2024 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Sprawozdawczość.	Na koniec każdego roku w okresie od 2024 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Dyrektor OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Dyrektor OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi Gminy Łomianki do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 55. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2022 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
1	Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i niebędących w stanie rozwiązać swoich problemów samodzielnie	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	9	do 15
		Liczba asystentów rodziny.	1	min. 1
		Liczba rodzin wspierających.	0	min. 2
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	3	poniżej 10
		Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.	25	do 40
		Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	3	poniżej 5

	Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	0	1	
	Liczba żłobków/klubów dziecięcych na terenie Gminy.	5	min. 5	
	Liczba wydanych KDR.	525	do 700	
	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	21	do 30	
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	19,2	do 22,0	
	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	14	do 20	
	Liczba placówek aktywizujących seniorów (UTW, Klub Seniora itp.).	2	min. 3	
2	Zapewnienie seniorom i osobom z niepełno- sprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, w ramach zintegrowanego systemu wsparcia społecznego.	Liczba osób objętych wsparciem asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej.	37	min. 40
	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.	30	do 50	
	Liczba gminnych pojazdów przystosowanych do przewozu osób o ograniczonej mobilności.	0	min. 1	
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy.	0	min. 1	
	Liczba WTZ na terenie Gminy.	1	min. 1	
	Liczba wydanych Kart Seniora.	96	min. 50	
3	Budowanie efektywnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz promowanie postaw abstynenckich wśród społeczności lokalnej.	Liczba punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	1	1
	Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami profilaktycznymi.	10	min. 200	
	Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.	392 ¹⁴	min. 390	

¹⁴ Podano wartość za 2021 rok.

	Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych (AA).	0	min. 1
4	Zwiększenie skuteczności działań i poziomu współpracy w zakresie rozwiązywania problemu przemocy domowej.	Liczba działań DWDiR przy OPS realizowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	173 do 200
		Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.	26 do 30
		Liczba warsztatów profilaktycznych w szkołach podstawowych, dotyczących problematyki przemocy.	15 min. 15
5	Stymulowanie rozwoju społecznego oraz poprawa standardu życia mieszkańców.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	20 do 20
		Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, w ogóle beneficjentów (%).	15 do 20
		Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy.	341 do 300
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy (%).	52 poniżej 45
		Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, w ogóle beneficjentów (%).	36 do 30
		Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe.	10 do 15
		Liczba osób pobierających zasiłek stały.	56 do 45
		Liczba osób bezdomnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.	6 do 10
6	Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom zmagającym się z problemami natury psychicznej.	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	0 do 3
		Liczba konsultacji psychologicznych udzielonych w ramach DWDiR.	319 min. 250

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, wspierania rodziny, polityki senioralnej i na rzecz wspierania osób z niepełnosprawnościami, profilaktyki uzależnień oraz przemocy i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łomianki, zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Łomianki i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Łomianki, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. <http://www.parpa.pl>.
4. <https://bdl.stat.gov.pl>.
5. <https://poradnik.ngo.pl>.
6. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
8. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
9. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.
11. Pikuła N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
12. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2020, 2021 i 2022.
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok.
14. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych KCPU-G1 za 2022 rok.
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
16. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
17. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 2005.
18. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901).
19. www.psychiatriapolska.pl.
20. Raport o stanie Gminy Łomianki za lata 2020 i 2021.
21. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2020, 2021 i 2022 r.

22. Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych w Łomiankach w okresie 1 stycznia 2021 r.-31 grudnia 2021 r.

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Łomianki na mapie powiatu warszawskiego zachodniego	17
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Łomianki według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku)	22
Rysunek 3. Płeć: N=221	48
Rysunek 4. Płeć: N=389	73
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Łomianki alkoholu w latach 2020-2022	115
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego	140

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Łomianki w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego na przestrzeni lat 2019-2021..	19
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)	20
Tabela 4. Liczba uczniów przedszkoli i szkół podstawowych w latach 2020-2022	25
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Łomianki w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego w 2021 roku	34
Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2020-2022.....	37
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022	44
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022	45
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022	45
Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=200	52

Tabela 11. Jak często w przeciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i pracować po nadmiernym spożyciu alkoholu poprzedniego dnia (na tzw. „kacu”)? N=201.....	52
Tabela 12. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=201.....	53
Tabela 13. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne Pan/i zażywał/a? N=8	55
Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=18	58
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=18.....	58
Tabela 16. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=16	59
Tabela 17. Jak często zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=219	62
Tabela 18. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=53.....	63
Tabela 19. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek przeznaczyć na gry na pieniądze większą kwotę niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=53	63
Tabela 20. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? N=104.....	75
Tabela 21. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol? N=104.....	76
Tabela 22. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=104.....	76
Tabela 23. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni? N=60	77
Tabela 24. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni? N=93	78
Tabela 25. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) po raz pierwszy? N=20.....	79
Tabela 26. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakiegokolwiek narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia? N=20	80
Tabela 27. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=20	80
Tabela 28. Jakimi były to substancje? N=20.....	81
Tabela 29. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=129	83
Tabela 30. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=122.....	83
Tabela 31. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=88	84
Tabela 32. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=93.....	85

Tabela 33. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu? N=365	87
Tabela 34. Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami? N=365	87
Tabela 35. W jakie gry, w których wygraną były pieniądze zdarzyło Ci się grać? N=89	89
Tabela 36. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022	96
Tabela 37. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022	100
Tabela 38. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022	101
Tabela 39. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2020-2022.....	101
Tabela 40. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022.....	102
Tabela 41. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Łomianki wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022	111
Tabela 42. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022.....	120
Tabela 43. Liczba rodzin i osób z terenu gminy Łomianki objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022.....	121
Tabela 44. Odpłatność gminy Łomianki za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022	127
Tabela 45. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Łomianki w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2020-2022.....	131
Tabela 46. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Łomianki oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego na przestrzeni lat 2020-2022	132
Tabela 47. Liczba osób bezrobotnych, którym przyznano zasiłki okresowe oraz liczba świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022	133

Tabela 48. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022	135
Tabela 49. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” oraz kwota świadczeń w latach 2020-2022	136
Tabela 50. Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” i kwota świadczeń w latach 2020-2022	136
Tabela 51. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne w latach 2020-2022	137
Tabela 52. Liczba osób korzystających ze schronienia oraz kwota odpłatności w latach 2020-2022	138
Tabela 53. Ramy finansowe Strategii	161
Tabela 54. Harmonogram wdrażania Strategii.....	162
Tabela 55. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	165

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Łomianki w latach 2019-2021	18
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie warszawskim zachodnim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa mazowieckiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	20
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Łomianki w latach 2020-2022	21
Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim oraz województwie mazowieckim w latach 2019-2021..	22
Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z terenu gminy Łomianki w 2022 roku w porównaniu do powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego.....	25
Wykres 6. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1 000 ludności w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim oraz województwie mazowieckim w latach 2020-2022..	27
Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim i województwie mazowieckim w latach 2020-2022	28

Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Łomianki, powiecie warszawskim zachodnim i województwie mazowieckim na przestrzeni lat 2019-2021	37
Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Łomianki w latach 2020-2022	42
Wykres 10. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2020-2022	43
Wykres 11. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2020-2022	43
Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2022 roku (liczba rodzin)	46
Wykres 13. Wiek: N=221	49
Wykres 14. Wykształcenie: N=221	49
Wykres 15. Jakiego Pana/i zdaniem są największe problemy społeczne na terenie Gminy? N=221	50
Wykres 16. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=221	51
Wykres 17. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=221	53
Wykres 18. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=221	54
Wykres 19. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=221	55
Wykres 20. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? N=221	56
Wykres 21. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=221	57
Wykres 22. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=221	57
Wykres 23. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby? N=221	59
Wykres 24. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą? N=221.....	60
Wykres 25. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=221....	60

Wykres 26. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=221	61
Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=221.....	62
Wykres 28. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=52	64
Wykres 29. Jakie trudności napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=221	65
Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=221	66
Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=221	67
Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=221	68
Wykres 33. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=221	69
Wykres 34. O jaką formę wsparcia Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami na terenie Gminy? N=221	70
Wykres 35. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=221	72
Wykres 36. Wiek: N=389	74
Wykres 37. Klasa: N=389	74
Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=389	75
Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów)? N=389	77
Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)? N=389	78
Wykres 41. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=389	79

Wykres 42. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=389.....	81
Wykres 43. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=389	82
Wykres 44. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=389	84
Wykres 45. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=389	85
Wykres 46. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=389	86
Wykres 47. Czy korzystasz z urzędzeń elektronicznych i Internetu? N=389.....	86
Wykres 48. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których wygraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=389.....	88
Wykres 49. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie) N=389	90
Wykres 50. Jak oceniasz swoją wiedzę na temat zaburzeń odżywiania? Zaznacz swoją odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie numery oznaczają kolejno: 1 – nie mam wiedzy, 2 – moja wiedza jest mała, 3 – średnia, 4 – duża, 5 – bardzo duża. N=389.....	90
Wykres 51. Czy w okresie ostatnich 12 miesięcy doświadczyłeś/aś problemu nadwagi lub otyłości lub zaobserwowałeś/aś u siebie znaczny spadek wagi lub niedowagę? N=389	91
Wykres 52. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022.....	93
Wykres 53. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2020-2022	94
Wykres 54. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2022	95
Wykres 55. Liczba asystentów rodziny oraz rodzin objętych ich wsparciem w latach 2020-2022	98

Wykres 56. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022	100
Wykres 57. Liczba świadczeniobiorców usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2020-2022..	102
Wykres 58. Liczba świadczeniobiorców specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2022	106
Wykres 59. Liczba działań i beneficjentów pomocy Punktu Interwencji Kryzysowej przy OPS w Łomiankach w latach 2020-2022.....	107
Wykres 60. Liczba konsultacji psychologicznych udzielonych w ramach Działu Wsparcia Dziecka i Rodziny w latach 2020-2021	108
Wykres 61. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2020-2022	110
Wykres 62. Liczba osób uzależnionych oraz dorosłych członków ich rodzin, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2020-2022.....	112
Wykres 63. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2020-2022.....	115
Wykres 64. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łomianki, województwie mazowieckim i całej Polsce w 2021 roku	116
Wykres 65. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Łomianki w latach 2020-2022.....	122
Wykres 66. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022	122
Wykres 67. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2019-2021.....	125
Wykres 68. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022	126
Wykres 69. Liczba beneficjentów zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2020-2022.....	126
Wykres 70. Mieszkańcy gminy Łomianki zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2020-2022.....	130
Wykres 71. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc materialna OPS z powodu bezrobocia w latach 2020-2022	132
Wykres 72. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2020-2022	133

Wykres 73. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2020-2022..... 135

Wykres 74. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2020-2022..... 137

